

**T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ULUSLARARASI TİCARET VE FİNANS ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI TİCARET VE FİNANS PROGRAMI**

TERÖR FİNANSMANIYLA MÜCADELE VE MALİ ÖNLEMLER

Murat YÜKSEL

**Danışman
DOÇ.DR. Burcu GEDİZ ORAL**

MANİSA 2019

	T.C. MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS EĞİTİMİ FORMLARI Tez Savunma Sınavı Tutanağı	Doküman Kodu	FRYL-031
		Yayınlanma Tarihi	26/03/2018
		Revizyon No/Tarih	2/23/03/2018
		Sayfa	1/1

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 03.07.2019 tarih ve 23/Ek-6 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 9. Maddesi gereğince Enstitümüz Uluslararası Ticaret ve Finans Anabilim Dalı Uluslararası Ticaret ve Finans Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Murat YÜKSEL' in "**Terör Finansmanı ile Mücadele ve Mali Önlemler**" konulu tezi incelenmiş ve aday 29.07.2019 tarihinde saat 11:00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 90 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna

OY BİRLİĞİ

DÜZELTME yapılmasına

OY ÇOKLUĞU

RED edilmesine

ile karar verilmiştir.

ÜYE

Prof. Dr. Ali R. 29. GÖKBUNAR

BAŞKAN

Doç. Dr. Burcu GEDİZ ÖZEL

ÜYE

Dr. Öğr. Ahmet UTKUSEVEN

Evet

Hayır

Tez, burs, ödül veya Teşvik programına (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.

Tez, mutlaka basılmalıdır.

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Tez, basımı gereksizdir.

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir. İkinci tez savunma sınavında da başarısız olan öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir.

** Bu halde adayın Enstitü ile ilişkisi kesilir.

Hazırlayan
Enstitü Sekreteri

Onaylayan
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak sunduğum “Terör Finansmanııla Mücadele ve Mücadelede Mali Önlemler” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2019
Murat Yüksel
İmza

X

ÖZET

TERÖR FİNANSMANIYLA MÜCADE VE MALİ ÖNLEMLER

Terör 11 Eylül saldırılarıyla birlikte dünya gündeminde önemli bir yer edinmiş ve uluslararası hukukun tartışmalı kavramlarından olmayı devam ettirmiştir. Son yıllarda bu alanda mücadelede öne çıkan yöntem finansman ayağının engellenmeye çalışılmasıdır. Tüm ülkelere sorun teşkil eden terör olgusunun en önemli dayanağı olan finansman kısmının incelenip, finansman için kullanılan yöntemlerin değerlendirilmesi ve önlenmesinde kullanılacak olan mali yöntemlerin ele alınması önem arz etmektedir.

Terör örgütleri finansman sağlarken dernek vakıf gibi yasal veya uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı gibi yasadışı yöntemler kullanmaktadırlar. Kullanılan yöntemlere göre kazancın kaynağını gizleme ya da transferini gizleme eğilimi görülmektedir. Bu eğilim karapara aklama faaliyetlerini ve vergi cennetlerini gündeme getirmektedir. Karapara aklama ve vergi kaçırma gibi faaliyetler vergi cennetlerinin kullanılması suretiyle terörist gruplara ve bu gruplara kaynak desteği sağlayanlara, aktarılan kaynakların kökeninin gizlenebilmesi ve kökeni gizlenen kaynağın transfer noktasının saklanabilmesi için büyük avantajlar sağlamaktadır.

Bu sebeple finans kaynaklarının oluşumu ve transferi bağlamında karapara aklama, yolsuzluk, vergi terörü ve vergi cennetleri gibi kavramlar terör finansmanı açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmada söz konusu kavramlar ve terör finansmanı ile ilişkileri incelenmiş olup, terör finansmanına etkileri ortaya konmuştur. Buna ek olarak mücadele kapsamında hukuki ve mali önlemler belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, Terörizmin Finansmanı, Vergi Terörü, Vergi Cennetleri, Mali Önlemler.

ABSTRACT
FIGHT AGAINST FINANCING OF TERRORISM AND FINANCIAL MEASURES

Terrorism had an important place on the global agenda within the 9/11 attacks to New York City, USA and it has controversial concepts of the international law. In recent years, most common method is the prevent the finance of the terrorism. It has important to examine the financing part, which is the most important basis of the phenomenon of terrorism which constitutes a major problem for all countries, and to evaluate the methods used for financing and the financial methods to be used in prevention.

While terrorist organizations provide funding, the association uses legal or illegal means such as drug dealing, arms smuggling, etc. According to the methods used, there is a tendency to hide the source of the earnings or hide the money transactions. This trend raises money laundering activities and tax havens. Activities such as money laundering and tax evasion provide great advantages to terrorist groups and those who provide resource support to these groups through the use of tax havens, so that the origin of the transferred resources can be hidden and the transfer point of the origin can be hidden.

Therefore, concepts such as money laundering, corruption, tax terrorism and tax havens are important in terms of the formation and transfer of financial resources in terms of terrorism financing. In this study, these concepts and their relations with terrorist financing have been examined and their effects on terrorism financing have been revealed. In addition, legal and financial measures were specified within the scope of the struggle.

Keywords: Terrorism, Financing of Terrorism, Tax Terrorism, Tax Heavens, Financial Measures.

TEŞEKKÜR

Çalışmamın her aşamasında bana destek olan, bilgi ve deneyimleri ile yol gösteren danışman hocam Sayın Doç. Dr. Burcu GEDİZ ORAL' a, çalışmalarım sırasında manevi desteğini her zaman hissettiğim değerli arkadaşlarım Merve ESER'e ve Emre Can KAYMAK'a, öğrenim hayatım boyunca beni maddi ve manevi olarak destekleyen ve hep yanımda olan aileme yürekten teşekkür ederim.

Murat YÜKSEL
Manisa, 2019

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TERÖR VE TERÖRİZMİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1.TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMI.....	4
1.2. TERÖRİZMİN ÖZELLİKLERİ VE AMACI.....	6
1.2.1 Terör Olaylarında Bulunması Gereken Ortak Özellikler.....	7
1.2.2.Terör Örgütlerinin Hedefleri.....	9
1.3. TERÖRİZMİN TARİHSEL GERİ PLANI.....	11
1.4. TERÖRİZMİN UNSURLARI	14
1.4.1. Şiddet	14
1.4.2. İdeoloji.....	15
1.4.3. Örgütlenme	16
1.5. TERÖRÜN NEDENLERİ	16
1.5.1. Siyasi Nedenleri.....	16
1.5.2. Hukuki Nedenleri.....	17
1.5.3. Sosyal Nedenleri	17
1.5.4. Ekonomik Nedenleri	18
1.6. TERÖRİZMİN TÜRLERİ	18
1.6.1. Devlet Terörü.....	19
1.6.2. Etnik ve Dinci Terörizm	20
1.6.3. Narkoterörizm.....	22
1.6.4. Uluslararası Terörizm	24

1.7. TERÖRİZMİN EKONOMİYE ETKİLERİ.....	25
1.7.1. Kalkınma.....	26
1.7.2. Yatırım.....	27
1.7.3. İstikrar.....	28
1.7.4. Turizm.....	28

İKİNCİ BÖLÜM

TERÖRİZMİN FİNANSMANI

2.1. TERÖRİZM FİNANSMANI OLGUSU.....	30
2.2. TERÖR ÖRGÜTLERİNİN FİNANS İHTİYACI.....	31
2.3. TERÖR ÖRGÜTLERİNİN FİNANSMAN YÖNTEMLERİ.....	31
2.3.1. Yasal Finans Kaynakları.....	32
2.3.1.1. Bağış ve Aidatlar.....	33
2.3.1.2. Sosyal Etkinlikler.....	34
2.3.1.3. Sivil Toplum Kuruluşları.....	35
2.3.1.4. Yayınlar.....	36
2.3.1.5. Ticari Faaliyetler.....	37
2.3.2. Yasadışı Finans Kaynakları.....	38
2.3.2.1. Silah Kaçakçılığı.....	39
2.3.2.3. Akaryakıt Kaçakçılığı.....	40
2.3.2.4. Göçmen Kaçakçılığı.....	40
2.3.2.5. Uyuşturucu Kaçakçılığı.....	41
2.3.2.6. Fidyeye.....	41
2.3.2.7. Gasp ve Hırsızlık.....	42
2.3.2.8. Kredi Kartı Dolandırıcılığı.....	42
2.3.3. Dış Destekler.....	43

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TERÖRİZMİN FİNANSMANIYLA MÜCADELE

3.1. TERÖR FİNANSMANINI ÖNLEMeye YÖNELİK ÇALIŞMALAR.....	45
3.1.1. Birleşmiş Milletler Bünyesindeki Düzenlemeler.....	45
3.1.1.1. Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme	46
3.1.1.2. BM Genel Kurul Kararları	48
3.1.1.3. BM Güvenlik Konseyi Kararları.....	49
3.1.2. Avrupa Birliği Bünyesindeki Düzenlemeler.....	52
3.1.3. Avrupa Konseyi Bünyesindeki Düzenlemeler.....	53
3.1.4. Türkiye'deki Düzenlemeler	55
3.1.4.1. Hukuki Mücadele.....	59
3.1.4.2. Finansal Mücadele	66
3.1.4.3. Operasyonel Mücadele.....	67
3.2. TERÖRİZMİN FİNANSMANI VE KARAPARA AKLAMA İLİŞKİSİ	68
3.3. TERÖR FİNANSMANI VE YOLSUZLUK	71
3.4. VERGİ VE TERÖR	72
3.4.1. Vergi Suçları ve Terör Suçları	73
3.4.1.1. Vergi Rekabeti ve Terörizm.....	75
3.4.1.2. Vergi Cennetleri ve Terörizm	79
3.4.1.2.1. Vergi Cennetlerinin Özellikleri.....	81
3.4.1.2.2. Vergi Cenneti Ülkelerinin Tercih Edilme Nedenleri	84
3.4.1.2.3. Vergi Cenneti Ülkeler ve Sınıflandırılması.....	88
3.4.1.2.4. Vergi Cennetlerinin Sunduğu Vergi Avantajları.....	90
3.4.1.3. Vergi Kaçakçılığı ve Terörizm	90
3.5. TERÖR FİNANSMANI VE VERGİ TERÖRİZMİ İLE MÜCADELE ÖNERİLERİ.....	92
SONUÇ	99

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ASALA	: Ermenistan'ın Kurtuluşu İçin Ermeni Gizli Ordusu
BM	: Birleşmiş Milletler
BMGK	: Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi
DEA	: Uyuşturucuyla Mücadele Ajansı
DHKP-C	: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi - Cephesi
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
ETA	: Bask Vatanı ve Özgürlük
FATF	: Financial Action Task Force on Money Laundering
FARC	: Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri
FKÖ	: Filistin Kurtuluş Örgütü
HAMAS	: İslami Direniş Hareketi
IMF	: Uluslararası Para Fonu
IOM	: Milletlerarası Göç Örgütü
IRA	: İrlanda Cumhuriyet Ordusu
LTTE	: Tamil Elam Kurtuluş Kaplanları
M.S.	: Milattan Sonra
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurulu
NORAİD	: Kuzey İrlanda Yardım Komitesi
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
PLO	: Filistin Kuruluş Örgütü
PTT	: Posta ve Telgraf Teşkilatı

s. : Sayfa
SSCB : Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TCK : Türk Ceza Kanunu
TDK : Türk Dil Kurumu
TKP : Türkiye Komünist Partisi
TMK : Terör İle Mücadele Kanunu
yy. : Yüzyıl

GİRİŞ

Disiplinler arası bir konu haline gelen ve Türkiye başta olmak üzere birçok ülkeyi ilgilendiren bir sorun olan terörizm; örgütlü biçimde devlete ya da topluma yönelik şiddet uygulamalarını ifade etmektedir. Siyaset, hukuk, felsefe ve sosyoloji gibi birçok alanın önemli bir konusunu oluşturan terörizm; geçmişten günümüze literatürde birçok çalışmada yer almış, akademisyenler tarafından da tartışılan ve çözüm aranan bir sorun olmuştur.

Terörizm bir kavram olarak ele alındığında “strateji” özelliği ön plana çıkmaktadır. Bunun yanında terör olaylarını yasal hale getirecek bir imaj yaratılması, süreç sonunda vaat edilen bir zafer ve yeni bir düzenin haber verilmesi, propagandayla ortaya çıkması ve daima bir propaganda aracı olması, mali yardım olmaksızın var olamaması, planlanmış ve bilinçli olarak gerçekleştirilen eylemlerle ortaya çıkması, kendine ait bir dil oluşturması ve genellikle politik bir hedefe sahip olması gibi özelliklere sahiptir.

Mali kaynaklar terörist oluşumlar için vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyacın temini vakıf, dernek veya işletme kurmak gibi yasal yollardan olabileceği gibi soygun ve uyuşturucu ya da silah kaçakçılığı gibi birçok yasal olmayan yöntemi de terörizmin özü haline getirmektedir. Terörizmin temelinde yer alan bir diğer özellik ise milletlerarası politikanın bir parçası olmaktır. Bu “milletler arası politikanın parçası olma” özelliğinden hareketle yabancı devlet yardımları şeklinde de finansman sağlamaları mümkündür. Bu özellik terörizme dış yardımlar olmaksızın var olamaz bir nitelik kazandırmaktadır. Günlük ihtiyaçlar, terörist eylemleri hayata geçirmek için gerekli olan silahlar, güvenlik araçları, terör örgütü üyelerinin eğitimi gibi birçok harcamalar için mali kaynaklar gerekmektedir. Buradan da anlaşılabileceği üzere terörizmin varlığı için finansman sağlanması temel koşuldur.

11 Eylül saldırılarıyla birlikte terörün ve terörizmin boyutlarının değiştiğini ve uluslararası bir kapsam kazandığının dünya kamuoyu tarafından algılanması ve bir terörle mücadele bilincinin oluşması açısından adeta bir dönüm noktası olmuştur. Ancak 11 Eylül’den bu yana birçok terörle mücadele yöntemi uygulanmış olsa da daima özellikle finans ayağıyla mücadelede kimin terör örgütü olduğuna dair farklı kanılar olması sebebiyle etkin bir çözüm ortaya konamamıştır. Hatta günümüzde çok uluslu

şirketler ve varlıklı bireylerin kazançlarından doğacak vergileri ödememe arzuları yeni yapılar oluşturmuş ve bu yapılar terörün finansmanı içinde kolaylaştırıcı bir yol olmuştur.

Finansman temini faaliyeti gerek suç gelirlerinden gerekse de yasal olan diğer yollardan temin edilirken; eğer suç geliri ise paranın kaynağını gizleme eğilimi suç geliri değilse de kazanç sonrası nereye aktarıldığının gizlenmesi isteği ile karapara aklama yöntemleri ve vergi cennetleri, bilgi gizliliği prensiplerinden dolayı paranın izinin sürülememesi adına terör finansmanına büyük katkı sağlamaktadır. Vergi kaçırma veya kaçınma hareketlerinin vergi cennetlerini var etmesi cazibelerini artırması ve ülkelerin yerel vergi mevzuatlarının bu problemi çözmede yetersiz kalışı hatta vergi kaçırmaya teşviki terör finansmanı ile etkin mücadele adına vergi cennetlerinin etkisini azaltamamıştır. Terör finansmanının etkin bir şekilde azaltılabilmesinin ön koşullarından biri de bu bağlamda vergi kaçakçılığının azaltılmasından ve vergi cennetleri ile mücadeleden geçmektedir.

Bu çalışmanın amacı, terörizmin finansmanı ile mücadeleyi ele alırken vergi cennetlerinin terörizmin finansmanına etkisi anlatılmaya çalışılmıştır. Vergi kaçırmanın ve karapara aklamanın vergi cennetleriyle bağlantısı ifade edilmek istenmekte ve mali önlemleri ortaya koymaktır. Çalışmamızda ilk bölümde terörizmin tanımı ve kavramsal çerçevesi ele alınmıştır. Terör örgütlerinin özelliklerine, amaçlarına ve çeşitlerine değinilmiştir. İkinci bölümde; terörün finans kaynakları, yasal ve yasal olmayan finansman yöntemleri ve dış desteğe değinilmiştir.

Bu bağlamda terör finansmanı açısından önem arz eden etkisi olduğu düşünülen bir dizi yeni bakış açılarına değinilmesi ve bazı illiyet bağlarının kurulması gerekmektedir. Bu değinilmesi gereken ilişkiler çalışmamızın üçüncü bölümünde yer alan terör finansmanı ve karapara aklama, yolsuzluk, vergi terörü ve vergi cennetleri gibi ilişkilerdir. Çalışmamızın üçüncü bölümü bu ana ekseninde işlenmiş olup, terör finansmanı ile hukuki mücadelelerin ele alındığı gibi mali önlemler de ifade edilmiştir.

Son bölümde ise terör finansmanını destekleyici yönleri bulunan karapara aklama, vergi terörü ve vergi cennetleri ilişkileri anlatılmış, vergi cennetlerinin özellikleri, işleyişi ifade edilmiş ve mali önlemler ele alınmıştır. Genelden özele bir yaklaşım benimsenmiştir. Araştırmada belgesel tarama tekniği ile çeşitli veri tabanları

taranarak ilgili kaynaklara ulaşılmıştır. Ulaşılan kaynaklar ışığında açıklamalar yapılmış; çalışma tamamlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TERÖR VE TERÖRİZMİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Terörizm terör kavramını da içinde barındıran ve sistematik olarak siyasi bir hedefe odaklanan, amacı doğrultusunda stratejilerini geliştirip, ifade eden, anlatan ve yapılandıran bir ideolojik akımdır. Araştırmamızın ilk bölümünde terör ve terörizmin; tanımlamaları, nedenleri, hedefleri, ortak özellikleri, farklılıkları ve ekonomik etkileri incelenerek kavramsal çerçeve oluşturulmuştur.

1.1. TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMI

Latince “terrere” sözcüğünden kökü gelmekte olan bu kavram, “korkudan sarsılma, titreme“ ya da “titremeye neden olma”, “korkudan dehşete kapılma” anlamlarına gelmekte ve ilk defa Dictionnaire de l'Academie Française'nin 1789 yılında yayınlanan baskıda rastlanmaktadır (Şen,2015: 20). Terör; dehşet ve korku anlamları ile kullanılırken, terörizm; yıldırma tekniği, siyasi mücadele esnasında yasadışı ve acımasız şekilde şiddet barındıran araçlara başvurma anlamlarını içerisinde taşımaktadır (Kartal, 2018: 40).

Terör Türkçede yıldırma, tedhiş ve korkutma anlamlarına gelmektedir (Türköz, 2016: 156). Sözü edilen kelimeler çok boyutlu, büyük çaplı, kişilerin ya da toplumların ruhsal yapılarına doğrudan etki eden korku durumu ve şiddeti göstermektedir (Tuncay ve Akçay, 2018: 309).

Terör kavramı hukuk yazınına 1789 Fransız Devrimi ile girmiştir. Devrimin ardından yaşanan dönemlerde tepeden inme (jakoben) idare tarafınca hayata geçirilen sistemli şiddet planı, hukuk ve politika sahalarında terörizm oluşumunun oluşmasına neden olmuştur. 19.yy. süresinde yaşanan politik yapılanmalarla birlikte terörizm, yalnızca devlet tarafından vatandaşlara yönelik olarak uygulanan şiddeti değil; kişiler veya politik sınıflar tarafından devlete yönelik yapılan şiddeti de içerisinde barındıran çok boyutlu bir anlam teşkil etmektedir (Öktem, 2004: 135).

Bugün terörizm dendiğinde temel olarak örgütlü biçimde devlete ya da topluma yapılan şiddet olaylarını anlatan anlamının vurgulandığı görülmektedir (Kazan, 2016: 111).

Diğer bir ifadeyle bugünkü terörizm ve terör arasındaki farklılık değerlendirildiğinde, terör silaha başvuru olayları ile kendini, hedeflerini ve

düşüncelerini dile getirmedir. Bunun yanı sıra terörizm söz konusu olayların arkasında duran, stratejilerini ifade eden, anlatan ve yapılandıran bir fikir akımı olarak görülmektedir (Şimşek, 2016: 321).

Terörle mücadele kavramı ile ilgili en büyük sorunun dünya tarafından kabul edilen genel geçer bir tanımlama yapılamamasıdır. Bunun sebebi tüm disiplinlerin kendi sahalarına ilişkin bir tanım yapmaları ve buna ek olarak disiplinlerinde de kendi içlerinde farklı tanımlar yaparak ayrışmalarıdır. Yazında bu konu hakkında verilen en net örnek Youngman ve Schmidt'in kendi alanları içerisinde bilinen akademisyenlerin çalışmalarını analiz ederek yayımladıkları 'Siyasi Terörizm' isimli kitabında, 109 farklı terörizm tanımı yapmalarıdır (Aykın ve Gümüştay, 2008a: 342).

Terör, şiddet ile ortaya konulan korku sahası ve sözü edilen sahayı ortaya çıkaran aracı, diğer bir ifade ile şiddeti anlatmaktadır. Bu sebeple terör sözcüğü eylem sözcüğüyle beraber toplum içerisinde genel bir korku sahası oluşturan şiddet olayı anlamını yansıtabilecek biçimde terör olayı şeklinde kullanılmakta, kimi zaman da terör olayını anlatmak için yalnızca terör sözcüğü kullanılmaktadır (Taşdemir, 2017: 728).

Terör kelimesinin türetilmesi ile ortaya çıkarılan terörist ve terörizm oluşumları bulunmaktadır. Terörizm doğrudan olayı değil; olayın felsefi, siyasi, hukuki ve sosyolojik yönlerini içerisinde barındıran bir kelimedir. Teröristse, terör olayını yapan bireylere verilen isimdir (Eşsizoglu vd., 2009: 119). Terörizm oluşumu siyasi hedeflere erişebilmek için kanun dışı güç kullanımı şeklinde tanımlanmaktadır.

Siyasi amaç taşıma özelliği, kuvvet veya kuvvet riskinin varlığı ve şiddet mağduru olma olasılığı olanların haricinde merkeze konulan grup üzerinde etki yaratmak için kuvvete başvurmaya da içerisinde barındırır. Bunun yanı sıra siyasi şiddetin bir tanıma sahip sınıf tarafından ortaya çıkarılması siyasi şiddeti gerçekleştirenin veya mağdurlarının ya da her iki tarafında devlet olmama durumu, şiddet olaylarının terör örgütünün saygınlığını artırmak için kullanılmasına dair etmenleri içerisinde barındırmaktadır (Lutz ve Lutz, 2004: 8).

Söz konusu tanımlar bağlamında terör ve terörizm arasında var olan farklılıklar değerlendirildiğinde terör, silah kullanarak toplum içinde önem teşkil edecek seviyede korku ve panik yaratma amacı taşıyan bir yıldırma yöntemidir. Terörizmse söz konusu olayların savunması konumunda olan, stratejilerini açıklayan, ifade eden, yapılandıran

bir fikir akımı biçiminde tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, terörizm oluşumunun, terör tekniklerinin politik bir hedef ile siyasi sonuçlara erişmek şiddetin sistematik, örgütsel ve devamlı bir biçimde kullanılmasını özümseyen bir strateji olarak terör oluşumundan farklı olduğu bilinmektedir (Erol, 2007: 79).

Bu bağlamda terör, bireyler üzerinde tehdit oluşturarak, korku salarak yıldırma, sinme yolu ile kişilere bazı fikir ve tutumları özümsetmek için zor kullanma olayıdır. Terörizmse, politik hedefler için elde bulunan durumu kanun dışı yollardan farklılaştırmak hedefiyle sistematik, örgütsel ve devamlılık gösteren olaylarını kullanmayı bir teknik şeklinde özümseme durumu biçiminde ifade edilmektedir (Erol, 2007: 76).

1.2. TERÖRİZMİN ÖZELLİKLERİ VE AMACI

Terörizmin nitelikleri, dünya üzerinde etkinlik gösteren terör örgütleri ve söz konusu terör örgütlerinin eylemi gerçekleştirme biçimleri bağlamında aşağıdaki gibidir (Ündücü, 2001: 3-4):

- Terörizm bir düşünce akımı, bir öğreti, sistemli bir düşünce değil; bir stratejidir.
- Terörizm, terör olaylarını yasal hale getirecek bir görüntü çizer.
- Terörizm, ileride alınan bir zafer vaat eder ve yeni bir düzen oluşturur.
- Terörizm, milletlerarası politikanın bir parçasıdır, bu sebeple dış yardım olmaksızın hayata geçirilemez.
- Terörizm propagandayla ortaya çıkar, yapılır ve propagandayla yaşamaya devam eder. Diğer bir ifade ile terörizm bir propaganda aracıdır.
- Terörizm, devlet yetkilerine seçenek oluşturan örgüt temelli bir harekettir.
- Mali yardım terör oluşumunun vazgeçilemeyen bir ihtiyacıdır. Bu sebeple; terör örgütleri soygun, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı yaparlar.
- Terör hak arama, düzen teklifi ve bağımlı olmayan devlet kurma taleplerinden biri ya da seviye farklılığı ile üç oluşumun beraber olduğu

nedenler ile ortaya çıkabilir.

- Terör, hedefli ve bilinçli olaylar olarak ortaya çıkar.
- Terör, odak noktasına şiddet uygulama oluşumunu almıştır. Korku ve panik oluşturarak kişilerin yılması sağlanır. Acıma duygusu olmayan, kuralı bulunmayan bir oluşumdur.
- Terör kimi zaman başlı başına bir güç, kimi zamanda pek çok gücün bir araya gelmesidir.
- Terör kendine ait bir dil oluşturur ve bunu kullanır.
- Terörün çoğunlukla politik bir hedefi bulunmaktadır.

1.2.1 Terör Olaylarında Bulunması Gereken Ortak Özellikler

Terör olayları, örgüt temelli bir uğraş gerektirir. Tüm bu olaylar, kişisel olmaktan ziyade, bir sınıfın katılımı ile gerçekleşmektedir. Farklı birey ve kuruluşlar tarafından farklı bir çerçeveden değerlendirilen terör olayında olması gerekenler, temel ve ortak etmenler yönünden aşağıdaki gibidir (Döner, 2005: 2):

- **Birey Veya Bireylere Şiddet Zor Kullanılması Ya Da Şiddet Ve Zorun Kullanılacağına Dair Güncel Riskin Varlığı:** Bugünlerde terör kavramında söz edildiğinde zor kullanma ve şiddete başvurma ya da zor ve şiddetin kullanılmasına dair güncel risk oluşturan bir örgüt, bir sınıf akla gelmektedir.
- **Politik Bir Hedefe Dayanma:** Terörden bahsedilebilmesi için elde bulunan politik durum ve ulaşılmak istenilen politik sonuç ne olursa olsun, elde bulunan politik yapıyı farklılaştırmak ya da ortadan kaldırmak için, vatandaşlara veya vatandaşların belirli bir bölümüne sistemli olarak zor kullanılacağına ve şiddet uygulanacağına dair güncel riskin var olması gerekmektedir. Terörü öteki şiddet olaylarından ayıran eylem, zor kullanma ve şiddet eylemini politik amaçla işlenmiş olmasıdır. Eylemi gerçekleştiren bireyin politik hedefi, politik terörizmin önem teşkil eden etmenlerinden birini meydana getirir.

- **Suçsuzluk:** Eylemlerle herhangi bir etkileşimi olmayan bireylere zor kullanma ve şiddet uygulama sureti ile zarar verilmesi ya da zor kullanma ve şiddete başvurmaya dair güncel tehditte bulunulması ile söz konusu bireylerin tehlikeye maruz bırakılarak, dehşete düşürülmesi, yıldırılması, sindirilmesidir. Terör oluşumu; güçlü olmayanın alternatif olarak tercih ettiği politik bir şiddet biçimidir. Terörist zayıf olduğundan kendini saklar. Beklenilmeyen bir zamanda beklenilmeyen bir mekânda, suçlu olmayan birey veya bireyleri vurup kaçma çabası içerisinde girerler.
- **Olaylarda, Devamlılık Ve Sistemli Biçimde Hareket Etme:** Terör oluşumu hesap edilerek oluşturulmuş bir şiddettir. Bireylere karşı uygulanan şiddet ve zor kullanma ya da buna dair gerçekleştirilen tehdidin, devamlılık arz etmesi ve bunun bir plan içerisinde, sistemli biçimde yapılması durumudur.
- **Toplum İçerisinde Yaşayanların Korkmasını Sağlama Ve Sindirme:** Bireylere zor kullanma ve şiddet uygulama ya da zor kullanma ve şiddetin kullanılacağına dair güncel riskin yapılması sureti ile toplumun bütününe veya bir bölümünü korkutma, sindirme, yıldırma ya da belirtilen eylemler ile toplumun bu sebeple toplum idarecilerinin direncini kırmak, var olan düzenin sarsılmasıdır.

Terör örgütlerinin ilk hedefleri propaganda yaparak amaçlarını belirtmektir.

Son hedefiyse terör olaylarını kitle hareketi haline getirerek, devlete karşı bir isyan meydana getirmektir (Zafer, 1999: 96). Kitle etkileşim araçlarının sağladığı olanaklardan da faydalanan terörizm, ortaya çıkardığı dehşet ve korkuyla toplum içerisinde yaşayan kişilerin kendilerine soru sormalarına, çağrılar oluşturmalarına neden olmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

- Benim yanımda mısın?
- Benimle değilsen düşmanımsın.
- Düşmanım olduğuna göre hedefimsin.

- Senin hayat sürme hakkın bulunmamaktadır.
- Taraf olmalısın.

Terörizm, sözü edilen çağrılar ve sorularla bireylere taraflı olmama hakkını yasaklamakta, kişilerin duygusal ve zihinsel masumiyetlerini ortadan kaldırmakta, şiddet sahasına çekmekte ve toplumun şiddet yolu ile politik hale gelmesine, kutuplaşmasına neden olmaktadır. Terörün esas hedefi, terör olaylarının hayata geçirilmesi yolu ile toplum içerisinde korku kültürünün hâkim olması ve psikolojik şiddetin toplumun genelinde yayılıp devamlılık arz etmesi çerçevesinde özetlenebilir. Terör olaylarının söz konusu hedef bağlamındaki öteki hedefleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Saran ve Bitirim, 2010: 92):

- Varlıklarından haberdar etme,
- İşbirliği yapanlara ve taraf oluşturanlara moral desteği verme,
- Seslerini duyurma ve güçlerini gösterme,
- Taraflarında olmayanları ürkütme ve sindirme,
- Elde bulunan idarenin egemenlik gücünü sarsma,
- Devleti halk üzerinde baskı kurmaları konusunda zorlama,
- Örgüt üyelerini kendi istekleri doğrultusunda eğitme,
- Örgüt üyeleri üzerinde egemenlik sağlama ve disiplini sağlama,
- Kargaşa oluşturarak ilgi uyandırma ve dikkat çekme.

1.2.2.Terör Örgütlerinin Hedefleri

Terör örgütlerinin hedefleri sosyo-kültürel, iktisadi, psikolojik, politik olacak biçimde dört başlık altında toplanabilmektedir (Saran ve Bitirim, 2010: 92):

- **Sosyo-kültürel Hedefleri:** Toplumlar içerisinde değişik kültürel yapı ve dünya düzenine sahip kişilerin karşı karşıya getirilerek etnik yapının istismar edilmesi, süreç içerisinde terör oluşumuna kaynak oluşturmaktadır. Doğal ya da yapay, meydana gelen etnik yapı teröre kaynak oluşturduğunda söz konusu etmene

karşı toplumda süreç içerisinde meydana gelen tepkiler, yavaşça dışarı yansımaktadır. Terör olayları sonucunda oluşan toplum yönlü duyarlılık, toplumun terör kaynağını oluşturan etmene karşı ayırım yapılmaksızın, bilinçsiz biçimde tepki duyulması sonucunu doğurmaktadır. Bu şekilde olası bir iç tartışmanın öncelikli sinyalleri de görülmeye başlanmıştır.

- **İktisadi Hedefleri:** Terör ile mücadele oluşumunun maliyetinin yüksek olması kaynakları az olan ülkelerin, ülkenin yapılanması ve iktisadi oluşumuna ilişkin olarak harcaması gerekli olan paraları terör ile mücadele sahasına kaydırma gerekliliğini doğurmaktadır. Bu durum terörün bir hedefinin de ekonomik yönden ülkenin kaynaklarının verimli sahalarda kullanılmasının önüne geçmek olduğu gerçeğini meydana getirmektedir. Terör örgütlerinin olay stratejileri içerisinde iktisadi amaçlarının var olması, söz konusu sahadaki olaylarla elde bulunan rejimin önünün kapatılmasını sağlayarak vatandaşların tepkilerini çok daha fazla göstermelerine neden olmak ve bununla birlikte devrimci düşünceye kapılmalarını hızlandırmak biçimindeki yaklaşımları konuya netlik getirmektedir.
- **Politik Hedefleri:** Mevcut yaklaşımlar bağlamında terörizmin hedefi odak alınan akımı, sistemi, şiddet yoluyla ortadan kaldırarak, kendi düşünce akımları doğrultusunda yeni bir idare sistemi oluşturmak demektir. Söz konusu yaklaşım terör eylemlerinin hukuk davalarında net bir biçimde ifade edilmektedir. Terör örgütleri, arkasında durdukları düşünce akımına bağlı biçimde, zulüm ve haksızlık olarak düşündükleri idare ve idarecileri ortadan kaldırmayı, bu şekilde adaletli ve mutlu bir yaşam türünü hedef olarak koyduklarını ifade etmektedirler.
- **Psikolojik Hedefleri:** Terör örgütlerinin amaç düşünmeksizin şiddet olayları yapmaları toplumun refah ve huzurunu sarsmakta, korku ortamı yaratmaktadır. Bu şekilde toplum içerisinde yaşayan vatandaşların devlete olan güvenleri ciddi anlamda sarsılmaktadır. Terör örgütlerinin ilk hedeflerinden biri olan vatandaşların devlete olan güvenini sarsmak için şiddet, zor kullanma ve dehşet saçma gibi tekniklerden yararlanılarak halkı baskı altına alınmaktadır. Baskıya maruz kalan toplumlar devlete olan güvenlerini günden güne kaybetmektedirler. Terörün baskısını devamlı olarak üzerlerinde hisseden vatandaşlar terör örgütlerine karşı türlü tutumlar sergilemektedirler. Bahsedilen saha içerisinde yaşam süren vatandaşlar pek çok farklı tutum sergilediğinden bu saha üzerinde

karmaşık bir oluşum söz konusudur.

1.3. TERÖRİZMİN TARİHSEL GERİ PLANI

Terör oluşumunun nerede, hangi olayla ve hangi tarihte başladığına yönelik olarak bir düşünce birliği bulunmamaktadır. Bunun sebebiyse hem ülke idarecilerinin hem de teröristlerin hangi eylemlerin terör eylemi olduğuna dair bir düşüncede birleşmemiş olmalarıdır. Tarih içerisinde hangi eylemlerin terör olayı olduğu konusu üzerinde oluşan düşünce farklılıklarının yanı sıra pek çok kişi tarafından kabul edilen inceleme sonuçlarına göre, kabul edilen ilk terör örgütü Kudüs içerisinde oluşturulan ve Yahudilerin inançlarının Helen kültürü yüzünden bozulmasına karşı olan Zealots isimli örgüttür. Dini hedefler ile ilerleyen ve M.S. 6 ile 135 yılları arasında Yunan, Roma ve Yahudi idarelerinin ilkelerine karşı örgütün gerçekleştirdikleri olaylar tarihte görülmüş ilk terör eylemleri olarak görülmektedir. Zealots örgütü bugünkü Filistin topraklarında kendini göstermiş ve Roma ilkelerinin arkasında duran Romalılara, Yahudilere ve Yunanlılara karşı bireyleri köle haline getiren Roma ilkelerini farklılaştırmak hedefiyle terör olaylarını gerçekleştirmişlerdir (Kuyaksil, 2004: 4).

Zealotslar bulundukları bölgede yaşayanların en alt sınıfını meydana getiren yoksullar ve dine bağlı mezhep üyelerinden meydana gelmekte ve çoğunlukla da din adamları söz konusu terör örgütünün denetimini sağlamaktaydılar. Zealots örgütüne dayalı Sicariler sınıfı M.S. 66 ile 73 yılları arasında pek çok sayıda terör olayına imza atmışlardır. Çoğunlukla resmi ve dini tören günlerinde ‘Sica’ ismi verilen ve elbiselerin altında gizledikleri, çok da büyük olmayan bir kılıç ile kalabalık içerisinde vatandaşlara saldırarak cinayetlerini gerçekleştirirler, ardından kalabalık içerisinde kaybolma yoluna giderlerdi. Örgüt sözü edilen olaylarının haricinde Kudüs’ün su kanallarına zarar vermek, tahılların tutulduğu ambarları yakmak gibi olayları gerçekleştirmişlerdir. Örgüte bağlı olan kişiler Kudüs’ü egemenlikleri altına almak için ölmenin kutsal olduğu görüşünü savunmaktaydılar (Çakmak, 2008: 17).

Kabul edilen ikinci terör örgütü Hindistan bölgesinde varlığını göstermiş, 7 ile 17’nci yüzyıllar arasında var olmuş ve pek çok terör olayı gerçekleştirmiş olan dini kaynaklı Thug isimli örgüttür. Bir din mezhebi olan örgüt üyeleri kendilerine özgü olan öldürme teknikleri olarak değerlendirilen bir teknik bulunmaktaydı. Bu teknik; ipekten bir bağla öldürmek istedikleri kişileri boğmalarıdır. Öldürmek istedikleri kişileri

çoğunlukla yerli bireylerden seçen örgüte bağlı kişiler, öldürdükleri kişileri Hint Tanrıçası olan Kali'ye kurban ederlerdi (Çakmak, 2008: 18).

Terör örgütleri içerisinde en bilinen örgütlerden biri de Haşhaşilerdir (Onay, 2009: 26; Bozkurt ve Kanat, 2007: 42). Sözü edilen örgüt 1090 senesinde, terör olaylarını gerçekleştirmeden önce üyelerine haşhaş içirerek cesaretlenmelerini sağlayan Hasan Sabbah tarafından oluşturulmuştur. Örgüte bağlı kişiler kendilerini fedailer ismi ile anmaktadırlar. Fedailer Şii-İsmailiye mezhebine mensupturlar ve bu mezhebe yönelik olarak gerçekleştirilen saldırılara ve haçlı seferlerine karşı mezheplerini dünyaya tanıtmak için pek çok sayıda devlet insanına yönelik olarak suikast gerçekleştirmişlerdir. Bahsedilen olayların içerisinde en bilinenleri Selahaddin Eyyubi'ye yönelik gerçekleştirilen ancak başarısız olan girişim ile Selçukluların veziri Nizamülmülk'e yönelik olarak gerçekleştirilen girişimdir. Kendilerini belli etmemek için bazı zamanlar Hristiyanlar gibi giyinerek, suikastlarını hançerler ile yapmış ve cinayetlerine kutsal görünüm izlenimi verme çabası içerisinde girmişlerdir (Çakmak, 2008: 19). Söz konusu örgüt ciddi bir gizlilik altında hareket etmiştir ve modern terör örgütleri ile önem teşkil eden benzerlikler göstermektedir. Hasan Sabbah güç sahibi olan düşmanları ile savaşamayacaklarını anladığı zaman iyi bir şekilde örgütlenmiş, disiplinli ve kendilerini gizleyen küçük bir topluluğun yürüteceği uzun dönemli bir terör propagandası ile hedeflerine erişmek istemiştir. Terör oluşumunu anlatmak için kullanılan 'Kurtarılmış Bölgeler' ve 'Vur-Kaç' tekniklerini terör yazınına kazandırmıştır (Kuyaksil, 2004: 5).

İnsan hakları ve demokrasi yönünden önem teşkil eden ve 1789 senesinde yaşanan Fransız Devrimi, devrim sürecindeki idarede etkin olan Robespierre'nin 1793 ve 1794 senelerindeki tepeden inmece idarece hayata geçirilen sistemli şiddet politikası sebebiyle 'Terör Dönemi' adı ile anılmaktadır (Çakmak, 2008: 19). Sözü edilen dönemde en az üç yüz bin kişinin tutuklandığı, birçok kişinin hapisaneler içerisinde yargılama yapılmaksızın öldürüldüğü, resmî belgelere göre ise on yedi bin kişi giyotin ile idam edildiği belirtilmektedir (Bozkurt ve Kanat, 2007: 45-46).

Bilinen ilk modern terörizm olayları 1870'li senelerden Birinci Dünya Savaşı dönemine kadar geçen sürede Rusya içerisinde halk hareketleri ile meydana gelmiştir. Pek çok terör olayı bu hareketin izledikleri yoldan ilerleyerek sürdürülmüştür (Kuyaksil, 2004: 5). Çarlık Rusya içerisinde 19'uncu yüzyılda anarşist gruplar Halkın Özgürlüğü –

Narodnaya Volya- isimli gizli bir terör örgütü oluşturarak Çarlığa karşı olduklarını belirten olaylar çıkararak halka kendilerine katılma yolunda çağrılarda bulunarak, Rus Çarlığını ihtilal yaparak devirmeyi hedeflemişlerdir (Çiftlioğlu, 2006: 169). 1881 senesinde yapılan Anarşist Kongresi'nde birinin hayatını sonlandırma eyleminin olağan görülmesi, terör hareketlerinin olağan görülme uğraşları olarak görülmüştür. 1878 senesinde St. Petersburg valisi olan General Trepov'un ve Çar II.Aleksander'in, 1898 senesinde Avusturya İmparatoriçesi olan Elizabeth'in ve 1899 senesinde İtalya Kralı I. Umberto'nun öldürülmeleri söz konusu dönemin önem teşkil eden terör eylemlerindendir (Smith M. , 2006: 34-35).

Terör olaylarının sonuçları değerlendirildiğinde en önemli olaylardan birini doğuran terör olayı; 28 Haziran 1914 tarihinde Sırp istihbarat üyesi Gavrilo Princip tarafından Avusturya-Macaristan İmparatoru veliahdı olan Arşidük Ferdinand Saraybosna'da öldürülmesidir. Bu terör olayının ardından Birinci Dünya Savaşı başlamıştır (Şafak, 2010: 14).

Dünya üzerinde pek çok yerde 20'nci yüzyıl en kanlı terör olaylarının görüldüğü yüzyıl olarak anılmaktadır. Terör oluşumunun dış güçler tarafından destek görmesi, teknolojinin yapılanması ve milliyetçiliğin, bağımsızlık düşüncesinin, özgürlüklerin önem kazanan değerler olmaya başlaması gibi unsurlar terör olaylarının gerçekleşmesine neden olmuştur. Filistin sözü edilen dönemde de terör olayları içerisinde en kanlı olanlarının görüldüğü yer olmuştur. 1930'lu senelerde Yahudilere Hitler tarafından uygulanan soykırım neticesinde Filistin'e yapılan göçler artmış, bunun ardından Yahudilerin Filistin bölgesinde bir devlet kurmak istemeleri üzerine bu bölge üzerinde hayat süren Müslüman, Hristiyan Araplar ve yahudiler arasında karşılıklı olarak terör olayları gerçekleştirilmiştir. Yahudiler tarafından oluşturulmuş terör örgütleri Irgun, Stern, Hagana ve Filistinli Araplar Filistin bölgesinde birbirlerine yönelik olarak terör eylemleri gerçekleştirmişlerdir (Smith M. , 2006: 35-36).

Milletlerarası terörizm oluşumu; esas olarak 1960'lı senelerin sonunda siyasi koşulların ve teknolojik yapılanmaların birleşmesiyle meydana gelmiş, özellikle Ortadoğu ve Avrupa içerisinde terör olaylarını gerçekleştiren örgütlerin sayısında çoğalma görülmüştür (Smith M. , 2006: 38).

Milletlerarası terörizm oluşumunun başlangıç olayı sayılabilecek, ardından da milletlerarası antlaşmaların yapılma konusu olan terör olayları uçakları kaçırma olaylarıdır. Uçak kaçırma eylemlerinden ilki Filistinli ün sahibi bir terörist Leyla Halid'in içerisinde yer aldığı, İsrail Hava Yolları'na ait olan yolcu uçağının 6 Eylül 1970 tarihinde başarılı olunamayan Dawson Havaalanı'na (İngiltere) indirilmesi eylemidir. Söz konusu olay, uçakları kaçırma eylemlerinin ilki olarak kabul edilmiş ve bu olayın ardından pek çok uçak kaçırılma olayı yaşanmıştır (Çakmak, 2008: 21).

1.4. TERÖRİZMİN UNSURLARI

Terörizm oluşumunun tanımı konusunu inceleyen akademisyenler Jongman ve Schmid (Jongman ve Schmid, 1988: 5-6), 1936 ve 1981 seneleri arasında gerçekleştirilen toplamda yüz dokuz tanımlamayı analiz etmişlerdir. Söz konusu analizin sonucunda tanımlar içerisinde en çok değinilen faktörler belirtilmiştir. Bahsi geçen faktörlerden dikkat çekenler, ideoloji, şiddet ve örgüt olma oluşumlarıdır. Konuya ilişkin gerçekleştirilen diğer bir çalışmada da yetmiş altı tanım analiz edilmiş ve ortak olan noktaların yüzde seksen dördüyle güç ve şiddet kullanımı, yüzde yetmiş bir oranında politik motivasyon, yüzde kırk bir oranında tehdit, baskı, korku ve yüzde yirmi dokuz oranıyla grup-örgüt olduğu görülmüştür (Dilmaç, 2011: 110).

Söz konusu incelemeler bağlamında terör oluşumunun üç ana etmeninin olduğu ifade edilmektedir. Bir etkinliği terörizm olgusuyla bağdaştırmak için bahsi geçen üç ana etmenin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu etmenler; şiddet, ideolojik etmen ve örgütlenme oluşumdur.

1.4.1. Şiddet

Terör örgütleri, hedefledikleri politik amaca erişebilmek için şiddete gereksinim duyarlar. Şiddete başvurarak toplum üzerinde korku duygusu yaratma, vatandaşlara yılma ve bıkmaya duygularını yaşatma, elde bulunan egemen güce olan güveni sarsma ve kargaşa sahası oluşturmayı hedefler (Aydın, 2009: 47). Şiddet oluşumunun önem teşkil eden aracı saldırılardır. Planlanmış bir saldırı organizasyonu olmasa bile molotof kokteyllerinden yararlanarak, bombalı araç ve paketlerle adam kaçırma, suikast düzenleme, canlı bomba faaliyetleriyle şiddetten yararlanılmakta ve odak noktasına alınan grup hasara uğratarak kargaşa ortamı yaratılma çabası içerisinde girilmektedir. Bunun yanı sıra şiddet yalnızca silah kullanarak zarar verme yöntemiyle değil, tutum ve

tavırlarla da uygulanabilir. Psikolojik temelli şiddet olarak adlandırılan bu durum ile toplum üzerinde baskı oluşturularak hedefe ulaşılma çabası içerisine girilir (Bozkurt İ., 2013: 20). Terörizmin başvurduğu şiddetin niteliği rastgele bir biçimde olmasıdır. Terör örgütleri çoğunlukla şiddeti üzerlerinde uyguladıkları bireyleri bilmezler. Terör örgütü ile söz konusu olan özümsemiği ideolojiyle problemi bulunmayan suçlu olmayan bireyler şiddete maruz kalabilirler. Şiddetin kime yönelik olarak uygulanacağını öngörmek kolay değildir (Wilkinson, 2002: 148).

1.4.2. İdeoloji

Terörizm oluşumunun tanımlamaları değerlendirildiğinde terör örgütlerinin ideolojik hedefler bağlamında hareket ettikleri bilinmektedir. Terör örgütleri arkasında durdukları ideolojilerin idarede söz sahibi olması için faaliyetlerini hayata geçirmektedirler. Elde bulunan düzeni değiştirerek kendi düşünceleriyle uyumlu düzeni kurmayı amaçlar. Bunun gerçekleştirmek için şiddete başvururlar. Bireylere neden yaşadıklarını, amaç ve hedeflerinin ne olduğunu anlatması ve bir problem ile karşılaştıklarında onlara yol göstermesi nedeniyle toplumlar bir ideolojiyi özümseme, toplum idarecileri de topluma özümseyecekleri ideolojileri tanıtmaya hevesi içerisindeyler. Söz konusu ideolojileri bilinen yollar ile yaşama dâhil edemeyen bireyler de terör oluşumunun içerisine dâhil olmaktadır (Şen, 2015: 21-22). İdeoloji, terör temelli etkinliklerin bağlantı ve hareket noktası olması sebebi ile terörizm oluşumunun olmazsa olmaz etmenlerindendir. İdeolojiler harekete geçme konusunda bir rehber görevi görürler (Kuyaksıl, 2014: 85). Başvurulacak şiddet, tercih edilecek amaçlar, üye temin etkinlikleri bu etmen bağlamında belirlenir. Teröristler benimsedikleri ideolojiler için pek çok suçsuz bireyin canını almakta ve kimi zaman da kendi canlarını feda edebilmektedirler. Bu söylenenlerin olması için esaslı politik bir inanca sahip olmak gerekmektedir. Hizbullah'ın terör örgütüne üye olan bir kişi, bahsi geçen durumu aşağıdaki biçimde anlatmaktadır (Özeren, Sözer ve Başbüyük, 2012: 60).

Kimi politik düzenleri farklılaştırma hedefi olan Müslümanlar bulunmaktadır ve bu Müslümanlar ölseler bile davaları sürmektedir. Bu şekilde bir ölün trajedi ya da zihinsel bir problemin sonucu değildir. Üzerinde fikir yürütülerek canlı bir hedefe hizmet için karar olarak alınmış bir ölüm, ümitsizlik düşüncesinden uzak, davasına hizmet etme hedefli olan bir olaydır. İdeolojileri için kendi canlarından vazgeçen

bireylerin basında yer aldığı gibi düş görerek değil gülererek eylemlerini gerçekleştiriyorlar. Bunun nedeniyse ideolojilerini gerçekleştirdikleri eylemler ile daha da geliştirdiklerini düşünmektedirler. Özetle; teröristler politik hedefleri için kendi canlarından vazgeçebilmektedirler (Tavas, 2000: 119).

1.4.3. Örgütlenme

Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde yer aldığı şekilde örgüt sözcüğü; ortak bir hedefi ya da işi hayata geçirmek için bir araya gelmiş olan kuruluşların ya da bireylerin yarattığı teşekkül, birlik, teşkilattır (TDK, 2018). Bir hedefe erişmek için birleşerek etkinlik sahası oluşturanlar yasal kurumlardır. Buna karşın terör örgütlerinden söz edebilmek için şiddet ve ideoloji kavramlarının varlığından bahsetmek gerekmektedir. Değişik örgüt tarzlarında değişik modeller görülse de alışılmış terör örgütlerinin yapıları piramit şeklindedir. Piramit oluşumunun en üst bölümünde önder, önderin altında idare birimleri, orta bölümde etkinlik sahalarına göre militanlar, bir altında kanun temelli sahalarda etkinlik oluşturanlar ve en alttaysa sempatizanlar bulunur. Sayısal oranlara bakıldığında üst bölümden alt bölümlere doğru artan bir yoğunluk bulunmaktadır (Dilmaç, 2011: 178). Söz konusu model hiyerarşik yapıyla korunmaktadır. Üst bölümlerden birinden eksiklik gözlemlendiğinde eksiklik hemen giderilerek kargaşa ortamının oluşmasına engel olunur (Gücenmez, 2014: 17).

1.5. TERÖRÜN NEDENLERİ

Şiddet, bireylerin var olmaya başladığı dönemden bugüne kadar türlü şekillerde görülmektedir. Bugünse şiddet oluşumu yalnızca evrim geçirmiştir. Ülkelerin birbirlerine karşı saha oluşturmaları -kutuplaşması- ile şiddet oluşumunun stratejik temeldeki önemi artmış ve bu unsur terör aracı olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Yazında söz konusu farklılaşmalar politik, yasal, iktisadi ve sosyal unsurlar şeklinde sınıflandırılmaktadır (Baybaş, 2007: 17).

1.5.1. Siyasi Nedenleri

Terör örgütleri, yasal yollar ile halkı temsil eden hükümetlere yönelik türlü menfaatler bağlamında eylemler yapmaktadır. Aristo; “Politika, toplumu yasallaştıran tüm diğer görünümünün önündedir” sözüyle politikanın toplum için önemini ifade etmektedir (Baybaş, 2007: 18). Terör, ülke idaresine yasal yollar ile gelen hükümet üzerinde zarar oluşturmaya amaçlamaktadır. Teröristler eylemlerine umursamaz bir

tavırla yaklaşan idarecilerin kendilerini ve yönettikleri toplumu koruyamadıklarına dair kanıtlar göstererek, toplumun seçtikleri hükümetleri reddetmelerinin gerekliliğini gösterme çabasındadırlar. Bu sebeple; teröristler, yıpratma ve şiddet tekniğiyle sakin olan gruplara, asimetrik durum sergileyerek sindirme hareketini hayata geçirmektedirler. Terör grupları yaptıklarında, hükümetlerin ülke içerisindeki siyasi çoğulculuk gibi politikalar uygulamalarını ve azınlıkta kalanların politikada yasallaşmalarını gerekçe olarak göstermektedirler. Terör grupları bu bağlamda, azınlıkta kalanların haklarının arkasında durduklarını belirtmektedirler (Tataroğlu, 2002: 6).

1.5.2. Hukuki Nedenleri

Terör oluşumunun hayata gelmesinde ve etkin bir saha oluşturmadaki yasal nedenler, konuya ilişkin gerçekleştirilen incelemelerde; yasanın hızlı işleyememesi, yasal oluşumların güncel olmaması, bağımsız yargının olmaması ve yasal yaptırımların caydırıcı olan niteliklerini kaybetmesi şeklinde ifade edilmektedir (Baybaş, 2007: 20).

Buna ek olarak yapılanmakta olan ülkelerde adalet ve yasayı temsil edenlerin kararlılıklarını koruyamamaları ya da taraflı biçimde hareket etmeleri veya politik karar verenlerin baskıları neticesinde gereken kararların verilememesi, ülke içerisinde yasanın özelliklerini kaybetmesine zemin hazırlamaktadır. Devamlı olarak afların olması ve cezaevlerinde var olan güvenlik sistemlerinin yeterli olmaması da terör oluşumunun hayata geçmesine sebep olan yasal etmenlerdendir (Karabulut, 2013: 33-34).

1.5.3. Sosyal Nedenleri

Terör üzerinde etkili olan sosyal sebepler, terör için gereken potansiyel zemini hazırlamaktadır. Ülkeler içerisinde terör oluşumu üzerinde rol oynayan sosyal etmenlerse; etnik kimlikleri bulunan halkın sosyal hakları, herhangi bir etnik sınıfın öteki etnik sınıflarla arasında oluşan çatışma ortamı, etnik sınıf vatandaşlarının tarih temelli etkileşimleri, toplumların farklı düşünceleri benimsemesi ve güvenliği sağlayan güçlerin kamuoyu içerisindeki saygınlıklarını kaybetmeleri, aile ya da kabileler arasındaki etkileşimlerin zayıflaması, toplum yönlü değerlerin kaybolmasıdır (Baybaş, 2007: 18).

Basının dış güçlerin yardımlarına güvenerek toplum provokasyonu yaratacak yanlış haberler oluşturmaları da sosyal nedenler arasında sayılmaktadır. Komşu ülkeler içerisinde görülen mezhep ve din kavgaları da ülkedeki topluma yansımakta ve var olan

sosyal düzeni bozmaktadır (Suvari, 2014: 141).

1.5.4. Ekonomik Nedenleri

Ülkelerin iktisadi refah düzeyleri, bölgesel terör gruplarının var oluşları üzerinde rol oynamaktadır. Terör oluşumunu tetikleyen etmenlerden birinin de yoksulluk olduğu dikkate alınır, fakirlik ve ezilmişlik gibi kavramların terör örgütlerinin propagandalarında kullanılan kavramların başında geldiği görülmektedir (Öztürk ve Çelik, 2009: 91).

Ülkede yaşayanlar arasındaki ekonomik farklılığın artması gelişmemiş olmanın bir göstergesidir. Dünyada gelişmiş ülkeler dikkate alındığında zenginle fakir arasındaki fark daralmaktadır. Bozulan ekonomik denge, istikrarsızlık ve gelir dağılımı adaletsizliği, gelişimi yavaşlatmakta ve terör provokasyonuna ortam oluşturmaktadır (Türk, 2018: 10).

Bireyler, hayatlarını sürdürebilmek için tüketime başvurmak gereksinimindedirler. Buna ek olarak birey gereksinimleri sınırsızdır ve bireyler sürekli daha fazlasını istemektedir. Bu bağlamda, ülkeler içerisinde iktisadi kararlılıkların sağlanmamış olması, adaletli olmayan gelir dağılımı, refah düzeyindeki değişiklikler ve modernleşmiş hayat şartlarına erişilebilmesi kanun dışı iktisadi etkinliğe sebep olmaktadır. Ülkeler içerisindeki istikrarsızlık terör gruplarının var oluşları ve finans kaynakları üzerinde etkili olmaktadır (Baybaş, 2007: 21).

1.6. TERÖRİZMİN TÜRLERİ

Terör oluşumunun yerel temelli düzensiz olma ve anarşi sorunu olmaktan çıkarak, bir milletlerarası etkileşimler problemi haline almasının önem teşkil eden sonuçlarından biri de değişik içeriklere sahip terörizm türlerinin hayata geçmesidir. Bahsi edilen terörizm türleri aşağıdaki gibidir (Abdurahmanlı, 2018: 598-600; Şimşek, 2016: 323-326).

- Devlet Terörü
- Narkoterörizm
- Uluslararası Terörizm
- Etno-Dinsel Terörizm

1.6.1. Devlet Terörü

Devlet terörü İngiltere, Rusya, ABD ve Çin gibi süper güç olarak bilinen devletlerinin, daha güçsüz devletleri çıkarları doğrultusunda yönetmek amacıyla iç karışıklık yaratması faaliyetidir (Abdurahmanlı E., 2018: 599)

Diğer bir tanıma göreyse devlet terörü devletin kendi toplumlarına yönelik olarak sistemli biçimde gerçekleştirdikleri öldürme, tutuklama, yıldırma gibi yöntemler ile terör uygulaması ve birey haklarını; yaygın, sistemli, yoğun şiddet kullanımıyla ihlal etmesi durumudur (Öktem, 2004: 137).

Politik, iktisadi, kültürel ve türlü etnik sebeplerden kaynaklı devlete ve elde bulunan rejime karşı olan sınıfların, idare için risk oluşturmaları ya da risk oluşturma olasılıklarının varlığı, söz konusu grupların talep ve isteklerini anlatmakta teröre başvurmaları, odak noktasına aldıkları idareleri bazen karşı terör eylemlerine sevk etmektedir. Devlet terörü genellikle totaliter rejimlere sahip olan devletlerin ya da iç karışıkların çok olduğu devletlerin başvurduğu bir yöntem olarak değerlendirilmektedir (Dilmaç, 1996: 84-85).

Pek çok devlet idarecisinin, egemenlik kurmak ve toplumu baskılayarak, daha çok iktidarda kalabilmek adına terör eylemlerine başvurdukları ifade edilmektedir (Freeman C. , 1986: 5). Birinci Dünya Savaşı'nın ardından totaliter yapıların oluşturduğu devlet terörü en üst seviyeye erişmiştir. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde özellikle Stalin ve Lenin, Almanya içerisinde Hitler ve İtalya içerisinde Mussolini kendi vatandaşlarına yönelik çok boyutlu bir devlet terörü uygulamışlardır. Bahsedilen üç ülkede de birçok insan, etnik kimliklerinden ve politik düşüncelerinden kaynaklı, planlanmış bir katliama maruz kalmış, çalışma kamplarına ya da sürgüne gönderilmişlerdir. 1960'lı senelerde Mao liderliğinde Çin içerisinde yapılan Kültür Devrimi ve 1970'li senelerde Kamboçyalı bir diktatör olan Pol Pot rejimi, pek çok kişinin hayatını kaybetmesine ya da sahip olduklarına el konulmasına sebep olmuştur (Topal, 2004: 7).

1970'li senelerde Arjantin içerisinde, Şili'de ve Yunanistan içerisinde yönetime el koyan askeri diktatörlükler, 1980'li senelerin ortalarında El Salvador, Guatemala, Peru ve Kolombiya içerisinde yasal yollarla seçilmiş idareler ölüm takımları biçiminde isimlendirilen türlü ekipler kullanmışlar ve politik muhaliflerini, insan haklarını

koruyanları, öğrenci gruplarını, gazetecileri ve başka birçok muhalif grubu baskı ve korku altında tutmuşlardır. Baskıcı rejimlerde daha çok görülen devlet terörünün 20. yüzyıl süresince yetmiş milyon insanın ölmesine neden olduğu düşünülmektedir (Topal, 2005: 31).

1.6.2. Etnik ve Dinci Terörizm

Din kökenli terör kavramından bahsederken din ve terör kavramının beraber kullanılması gerçekleştirilen eylemlerin dinin terörü kuvvetlendirdiği yönündeki düşünceleri desteklese de bu ifade beslemek veya desteklemekten ziyade dini meşrulaştırıcı araç olarak kullanmaktır. Başka bir deyişle dini motifli terör kavramı dinin terörü desteklemesi değil, din kavramının bir araç olarak kullanılması neticesi ile oluşmuştur. Bu bağlamda din ile terör kavramının bir arada kullanılması dini terör olarak tanımlanması yerine dini motifli terör şeklinde ifadesi daha doğru olacaktır. Dünyada var olan genel kanının aksine dinin terör ile örtüşmediğini söylemek mümkündür. Kendilerini dindar olarak tanımlayan kişi veya grupların din kisvesi altında terörist eylemler gerçekleştirdikleri ve kimi zaman bu eylemlerin çok ciddi boyutlara ulaştığı görülmektedir. Bu durum dinin terörü desteklediği düşüncesini oluşturabilmektedir (Mutioğlu, 2000: 257). Buna karşılık Kirman'ın belirttiği gibi din çoğu zaman bireysel ve toplumsal açıdan barışın kaynağı ve toplumu bir arada tutan evrensel kültürün önemli bir parçası olarak görülür (Kirman, 2004: 325).

Dinsel özellikli terörizmin kendini en çok gösterdiği bölge Ortadoğu'dur. Bu durum barış ortamının sağlanmasını engellemekte ve 1960 ve 1970'li senelerde sıcak çarpışma biçiminde görülen mücadele tarzının yerini, karşılıklı olarak yapılan terör hareketleri almaktadır. Taraflar arasında var olan siyasi bağlantıların herhangi bir şiddet türüne başvurulmadan devam ettirilebilmesi, terörün toplu hale geldiği ve yasal gözüktüğü halklar arasında olanaksız olarak değerlendirilmektedir (Güngörmüş, 2007: 793).

1990 senesi öncesinde dini esaslı terör sınıfları çok azken söz konusu tarihin ardından her geçen gün artış göstermiştir. Bu bağlamda İran¹ İslam Cumhuriyeti'nin Anayasası'na göre; Şia fikhına bağlı İslami düşünce devletin bütün birimlerinde ve

¹ Öncelikle Müslüman ülkelere sonra bütün dünyaya, İslam devrimini yaymayı temel hedef aldığını belirtmek gerekmektedir.

toplumun her kesiminde egemen etmen halini almasının ardından İran'ın ülke dışında gerçekleştireceği terör olaylarında, Libya, Yunanistan ve Suriye gibi teröre görünmez biçimde destek veren ülkelerle IRA, PKK ve ETA gibi terör gruplarıyla iş birliği yaptıkları bilinmektedir. İran dış siyasetinde temelden dinci düşüncüyü benimsemektedir. Bunun en büyük nedeni ise İran'ın bulunduğu bölge üzerinde güç sahibi olma isteğidir (Seyrek, 2001: 63).

Hatemi'yle beraber söz edilen politikalarda farklılaşmalar gözlemlenmiştir. Bu dönem içerisinde, İran'ın başka devletler ile olan etkileşimleri pozitif yönde bir ilerleme göstermektedir. Dini özellikli terör sadece Ortadoğu bölgesiyle sınırlı kalmamaktadır. Dünya üzerindeki pek çok yerde dini terör potansiyel bir risk olarak varlığını göstermektedir. Aum Shrinkyo örgütünün Tokyo metrosu içerisinde saldırı gerçekleştirmesi, Amerika Birleşik Devletleri'nde Tanrı'nın Ordusu grubunun bombalama olayları, yapılanmış ve refah seviyeleri en yüksek olan toplumların bile bu tarz riskler ile karşı karşıya kaldıklarını göstermiştir. Avrupa içerisinde benzer riskler devamlı olarak varlık göstermekte, özellikle Ortadoğu ve Kuzey Afrika'dan uzanan dinci terör riskine karşı pek çok tedbir alınmaktadır (Arıboğan, 1998: 464).

Belirli bir etnik sınıfın, yaşadığı ülkenin siyasi yapısının muhtevasında tek unsur barındırmamasından dolayı içinde bulunulan ülkeye karşı toprak talebi ile birlikte ayrılma ve kendi devletlerini kurma amacıyla gerçekleştirdikleri eylemler bütününe kavramsal ifadesi etnik terörizmdir (Dilmaç, 1996: 90).

Etnik terörizmde amaç; farklı etnik kimliğe sahip olmaları nedeniyle dışlandığını düşünen ve haksızlığa uğradığına inanan bir kitle yaratmak ve bu kitleyi manipule ederek toplumun kontrolünde söz sahibi olmaktır (Gürses, 2007: 13).

Etnik terörizmin önem teşkil eden özelliği, şiddet kullanan ve suç yaratan bir etkinlik olmasına ek olarak siyasi özellikli amacının da var olmasıdır. Söz konusu siyasi özellikli amacın çevresinde birleşmek, teröristlerin ortak bir kimliğe sahip olmaları ve bahsedilen kimliği bir motivasyon aracı şeklinde kullanmaları olasıdır. Terör oluşumu uzmanlarının geleceğe dair öngörülerine göre, ileride, motivasyonları siyasi düşünce akımlarından çok dini ve etnik özellikli olanlar tehlike oluşturacak terör grupları olacaklardır (Arıboğan, 1998: 462).

Etnik çalışmalar uzmanı olan Wlaker Connor'un hazırladığı rapora göre

günümüzde bütün dünya üzerinde inceleme ortamı olan yüz otuz iki devletin sadece bir bölümü homojen olarak değerlendirilmektedir. Söz konusu devletlerden yirmi beşi nüfusunun yüzde doksanını meydana getiren bir tek etnik gruba, yirmi beş tanesi yüzde yetmiş beşini meydana getiren bir etnik gruba, otuz bir tanesi yüzde ellisi ila yüzde yetmiş dördünü barındıran bir tek etnik grubu içerirken, otuz dokuz devlet içerisinde de yüzde elliden fazlasını meydana getiren bir etnik grup bulunmamaktadır. Özetle bu devletlerin yarısından biraz fazlası, yüzde yetmiş beşinden çoğu bir etnik gruba üye olan bir nüfus yapısına sahip olmakta ve bunların pek çoğu Latin Amerika ve Avrupa'da bulunmaktadır (Arıboğan, 1998: 464).

1.6.3. Narkoterörizm

Uyuşturucu, bugün yalnızca toplumun yıkılışına zemin hazırlayan bir problem olarak değerlendirilmemekte, kan akıtan terör gruplarının uyuşturucudan sağlanan para ile finansman sağladığı öğrenildiğinde durumun önem derecesi de yükselişe geçmektedir. Narkoterörizm şeklinde isimlendirilen uyuşturucunun sözü edilen yeni kapsamından kaynaklı pek çok ülke teröre yönelik olarak oluşturduğu mücadelede yol kat edememektedir. Senelerce Türkiye'ye problem yaratan Asala'nın ve PKK'nın finans destekleri uyuşturucu oluşumuna dayanmaktadır. Milletlerarası terörizmin finansmanının sağlanmasında yeni bir yapılanma olan narkoterörizm oluşumu bu tarz grupların mali kaynaklarını da değiştirmiştir. Terör oluşumunun finans konusunun genel yapılanması incelendiğinde terörist grupların her dönem değişik bazı kaynaklara yöneldiği ama hiçbir dönem içerisinde bu şekilde bir potansiyel elde edemediğini belirtmek olasıdır. 19. yüzyılın son senelerinde terörist örgütlerin temel finansman kaynaklarının sempatizanların destekleri, adam kaçırma ve soygun yapma gibi olaylardan kazanılan ve günümüzde yüksek olmayan değerler olduğu kabul edilmektedir. 1906 ve 1907 seneleri içerisinde Hintli teröristlerin kimyasal altın imal etmenin tekniklerini buldukları öğrenilmiştir (Arıboğan, 1998: 458).

Terörizmin yalnızca mali yönden saf ve güçlü olmayan idealist bireylerin çabası olduğu düşünülmemelidir. Terörizm büyük oranda ticari bir iş halini almıştır ve önem teşkil eden seviyede mali kaynak oluşumu gerektirmektedir. Yonah Alexander'a göre, SSCB 1970'li senelerin sonlarında bilinçli bir karar vererek, hem kanun dışı uyuşturucu madde satma yolu ile teröristlerin etkinliklerini finanse etmek ve nakit gereksinimlerini

karşılamak hem de Sovyetlerin yararına olacak biçimde Batılılar üzerinde uyuşturucuların etkili olma oranını yükseltmek istemiştir (Çaycı, 1989: 13).

1980'li senelerde uyuşturucu ve narkotik oluşumlar terör gruplarının en önemli finans kaynakları halini almış, özellikle Amerika Bileşik Devletleri'nin orta kesiminde Kolombiyalı FARC ve M-19, Perulu Sendero Luminoso'nun gündemde tuttuğu narkoterörizm oluşumu, esas finans kaynağı halini almıştır. Narkoterörizmin milletlerarası terörizme yeni bir kapsam oluşturmasıyla beraber, bu tarz etkinlikler milyon dolarlar kazandırırken, mücadele etmek adına yapılan harcamalar o kadar yükselmiştir ki devletler önemli yükler altına girmeye başlamışlardır. Bu yüzden terörizm sadece bir güvenlik problemi olmanın dışında devletlerin iktisadi kaynaklarına yönelik bir tehdit olarak da önem teşkil eden bir problem yaratmaya başlamıştır (Arıboğan, 1998: 459).

Terörizmin maliyeti yüksek bir iş halini alması dünya piyasaları içerisinde kar oluşturulmasını sağlayan ürünün, diğer bir ifade ile uyuşturucunun ticareti teröristlerin bu işe dâhil olmalarına zemin hazırlamıştır. Temel anlamıyla uyuşturucunun ticareti sebebiyle uyuşturucu grupları ve terörizm arasındaki bağlantıyı anlatmak için kullanılan narkoterörizm oluşumunun kullanım yeri, belirli bir ulus devlete ya da ideolojiye karşı girilen silahlı mücadeleye dâhil olan asi gerilla örgütleriyle uyuşturucu kaçakçılarının bağlantılarını tanımlamaktan, uyuşturucu elde etmek için kullanılan hammaddenin yetiştirilip ardından mamul madde biçimine getirildiği bölgelerde etkinlik sahası oluşturan devrimci asi örgütlerin uyuşturucu kaçakçıları sömürmesi ve haraç toplaması gibi anlamlara kadar gidebilmektedir. Kimi durumlardaysa uyuşturucu kaçakçıları ülke idarecilerini, askeri güçleri, yargıyı ve polisi denetim altında tutmak için terörizm oluşumu altında gizlenmekte, bunun yanı sıra devlet sistemleri direkt olarak uyuşturucu ticareti içerisine dâhil olarak bu yol ile terörist gruplarla etkileşim sağlamaktadırlar (Arıboğan, 2002: 149).

Terör örgütleri son senelerde milletlerarası suç örgütleri, özellikle de uyuşturucu kartelleriyle ² karşılıklı etkileşime girmeye başlamışlardır. Amerika'nın güneyinde bulunan terör grupları, uyuşturucu kartellerine uyuşturucu imal etme bölgelerinde ve

²Kartel: birbirinden bağımsız işletmelerin, daha çok kazanç elde etmek ya da başka kuruluşların, işletmelerin rekabetlerini ortadan kaldırmak gibi amaçlarla kurdukları büyük birlik.

uyuşturucu ticaret hatlarında güvenlik oluşumunu yaratacak ücretli askerler sağlamaktadırlar. Bu tür güvenlik yardımlarının karşılığında terör grupları, para almak için adam kaçırma, bankaları soyma gibi klasik teknikler ile kıyaslandığında ciddi miktarda paralar kazanmaktadırlar. Terör gruplarının eskiden kullandıkları teknikler uyuşturucunun günümüzde bir sektör haline gelmesi ile riskli bir hal almıştır (Pollard, 2004: 11).

1.6.4. Uluslararası Terörizm

Son senelerde gerçekleşen terör eylemleri değerlendirildiğinde, bugün terörün önem teşkil eden yanı, milletlerarası özellik kazanmış olmasıdır. Teröristler eskiye kıyasla bugün yalnızca içerisinde yer aldıkları ülke sınırlarıyla kalmayıp, diğer ülkelerde yer alan değişik gruplarla etkileşim içerisine girerek birbirlerine karşı destek oluşturmaktadırlar (Akın, 2012: 12). Bu sebeple teröristler, milletlerarası oluşturdıkları karmaşık etkileşimlerden ve modernleşmiş teknolojiye de yararlanmak yoluyla, uluslararası etki yaratan hareketler gerçekleştirmektedirler (Türk, 2018: 17).

Birden çok ülkenin toplumunu ve topraklarını içerisinde barındıran terörizm, milletlerarası terörizm şeklinde isimlendirilmektedir. Örnek vermek gerekirse; bir ülkenin terör gruplarının diğer bir ülkenin idarecilerinin, diplomatlarının ya da iş adamlarının canına kıymaları, milletlerarası seferler düzenleyen uçaklara saldırılar düzenlemeleri ya da ülkeleri başka ülkelere uçmak zorunda bırakmaları milletlerarası terörizmdir. Terör gruplarının içerisinde bulundukları ülkelerde yaşayan vatandaşlara ya da hükümetlerin uyruklarına yönelik uyguladıkları şiddet, milletlerarası terörizm dâhilinde değildir (Ergil, 1992: 140).

Terörizm oluşumunun milletlerarası bir özellik kazanması için; yabacılara ya da yabancıların amaçlarına yönelik olması, yabancı devletlerin ya da milletlerarası etkinlik yapan örgütlerin politikaları üzerinde etkili olması gerekmektedir (Şimşek, 2016: 324).

Bunun sonucu olarak; milletlerarası terör, milletlerarası saha içerisinde devletlerce kabul görmüş olan ve devamlılığı olan standartlar, diplomatik ilkeler ve savaş şartlarına aykırı biçimde ortaya çıkan şiddet eylemleri ve hareketleri biçiminde ifade edilmektedir (Dilmaç, 1996: 93).

Terör grupları varlıklarını sürdürmeleri; teşkilatlanma, eğitim gibi etkinliklerini yürütebilmek için finans kaynağı sağlama; silahlı eğitim için gerekli koşulların

sağlanması gibi sebeplerden kaynaklı, önem teşkil edilecek seviyede dış desteğe gereksinim duymaktadırlar. Bir örgütün yalnızca ülke içerisinde, gasp, bağış, soygun gibi türlü biçimlerde kazandığı gelirlerin, örgütün gereksinimlerini karşılayamayacağı değerlendirildiğinde, diğer bir ülkeden direkt olarak ya da belli kurumlar aracılığı ile dolaylı destek olması önem kazanmaktadır (Dilmaç, 1996: 94).

Terör gruplarının diğer ülkelerden yardım almadan başarı elde etmeleri, varlıklarını devam ettirmeleri olanaksız olarak görülmektedir. Örgütlere ilişkin gerçekleştirilen incelemeler ve kazanılan bilgiler, örgütlerin dışarıdan aldıkları yardımları önemli seviyede ortaya çıkarmışlardır. Silahlı eğitimlerin belli ülkeler içerisinde bulunan terörist eğitim kampları içerisinde veriliyor olması, dışarıdan alınan desteğin var olduğuna dair önem teşkil eden bir kanıttır. Terörün milletlerarası boyut kazanma durumu ve terör gruplarının birbirleri ile etkileşimi mevcutta olsa, belli seviyelerdeki dış destek bağlantıları reddedilmemektedir. Dünya üzerinde yaşanan ve süreç içerisinde netlik gösteren pek çok olay, terör gruplarının işbirliği içerisinde olduklarına ve devlet tarafından türlü düzeylerde yardım aldıklarını kanıtlamaktadır. Terörün kamuoyu içerisinde çarpıcı olan etkisi sebebiyle devletler, kendi diplomatik oyun ve savaşlarında, teröristleri kimi zaman bir araç olarak kullanmaktadırlar (Dilmaç, 1996: 96).

1.7. TERÖRİZMİN EKONOMİYE ETKİLERİ

Sosyo-ekonomik yapılanmanın arzu edilen seviyede sağlanamaması günümüzde tüm dünya ülkelerinin ortak problemidir. Bu problemi ortadan kaldırma çabası içerisindeyken bazı zorluklar ile karşılaşmaktadır. Sözü edilen zorluklar içerisinde en önemlilerden birisi terördür. Hiçbir zaman bütünüyle ekonomik maliyetleri netleşemeyen terör oluşumunun negatif yönlü etkileri tüm alanlarda görülmektedir. Terörizm, bugün küresel bir kapsamda kazanmış olmasından dolayı yalnızca etkinlik gösterdiği ülke içerisinde değil; diğer ülkelerin de iktisadi düzenleri üzerinde olumsuz etkisi olan, idarelerini kararsızlaştıran, iktisadi kültürel ve sosyal yaşamları direkt olarak veya dolaylı biçimde negatif yönde etkileyen ve bu sebeple de önem teşkil eden bir problemdir (Eğilmez, 2001).

1.7.1. Kalkınma

Yapılanma, kalkınma ve büyüme oluşumları, denklikler barındırdığı fikriyle çoğunlukla eş anlamlarda kullanılmaktadır. İktisat literatüründe kalkınma oluşumunun özdeşi olarak ilerleme kavramı da kullanılmıştır. Bununla beraber ilerleme oluşumu daha çok bütün toplum yapısını içerisinde barındıran ve ekonomiye ek olarak toplum temelli sosyo-ekonomik ve kültürel yapılanmayı da içeren bir oluşumdur (Kızıltan, 1994: 129). Buna ek olarak, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından gerçekleşen yapılanmalar, ulusal yapılanma süreci içerisinde ekonomik büyüme oluşumunun tek başına yeterli kalmadığını ve bunun hayatın öteki alanlarındaki dengelenmesinin gerekliliğini ön plana çıkarmıştır (Başkaya, 2000: 27). Bugün iktisadi sözlükler içerisinde bulunan haliye, az gelişmiş ülkeler ile ilgilidir ve ekonomik yapıdaki dengesizliklerin ortadan kaldırılarak ekonominin genişlemesini anlatmaktadır (Kızıltan, 1994: 129).

1970'li seneler öncesinde yapılanma ve kalkınma, büyük çapta, ulusal gelirlerdeki yükselişlere eşit sayılmaktaydı. Kalkınma konusunda esas hedef, istihdam ve imalat yapısını, tarımdan çok, hizmet ve endüstri sektörleri bağlamında dönüştürmek olunca, bu bağlama uyumlu biçimde ülke refahındaki farklılaşmaların esas simgesi olarak kişi başına ulusal gelir kavramı kullanılmıştır. 1960'lı senelerden sonra yaşanan yapılanmalar bu yaklaşımın yetersizlik seviyesini meydana koyarken, 1970'li senelerde kalkınma oluşumunun tekrar tanımlanması gereksinimi ortaya çıkmıştır. Yapılanmayı, sosyal, çevresel, mekân temelli, kültürel ve insani kapsamlarıyla da tanımlama hedefi taşıyan yeni algı, iktisadi büyümenin kavramı yanında; işsizlik, gelir dağılımı, bölge temelli dengesizlik, yoksulluk kavramlarının da yapılanma oluşumunun içerisinde değerlendirilmesini sağlamıştır. Bu hedefle devam ettirilen incelemeler neticesinde ülkenin yükselen iktisadi olanakları, sağlık, okul, yol, eğitim gibi hizmetlerle toplum içerisindeki gelir dağılımı dengesizliğini ortadan kaldırmakta ve sosyal adaleti sağlamada kullanılmaktadır. Buna karşın kimi zaman beklenmeyen, istenmeyen eylemler ülke yapılanmasının önüne geçebilmektedir. Bir ülkenin yapılanmasını yavaşlatan eylemleri komşu ülkeler içerisinde gerçekleşen savaşlar, ülke içerisinde çıkan saldırı ve isyanlar, terör eylemlerinin yaygınlaşması, düzenin bozulması, yangın, sel, deprem gibi doğal afetlerin ülkeye verdikleri zararlar biçiminde sıralamak olasıdır

(Varol, 2007).

1.7.2. Yatırım

Düşünülen tüm iktisadi ve sosyal etkinlikler sadece güvenli bir ortam olursa gerçekleştirilebilir. 1980'lerden bugüne geçen süre zarfında Türkiye'yi derinden sarsan PKK terörünün bazı zamanlarda etkisini çoğaltarak gerçekleştirdikleri eylemler bireylerin seyahat etme arzuları üzerinde negatifliklere yol açtığı gibi iktisadi etkinliklerde bulunma arzularını da negatif yönlü olarak etkilemektedir. İktisadi etkinliklerin yatırımcılar yönünden hedefi, gelir kazanmak ve kazanç sağlamaktır. Güven teşkil eden bir saha yoksa gerçekleştirilen yatırımlardan kazanç elde etme olanağı da bulunmamaktadır (Şen, 2015: 19-20).

Devamlı olarak görülen terör saldırıları, süreç içerisinde doğrudan yapılan yabancı yatırımları da büyük çapta azaltmaktadır. Avrupa içerisindeki büyük havaalanları çoğalan terör risklerine karşı daha fazla güvenlik önlemi almak zorunda kalmıştır. Global terörizmin, milletlerarası ticaret bakımından etkileri incelendiğinde; küresel terör oluşumlarının ülkeler içerisinde istikrarsızlık oluşturabildiği, ülkelerin kredi puanlarını düşürebildiği, ülkelerin yabancı kaynağa erişebilme sıkıntısı yaşayabildiği, ticari eşyaların sigortalanması konusunda problemlerle karşılaştığı, yabancı sermaye girişinin düştüğü, elde bulunan yabancı sermayenin kaçabildiği ve turizmden gelen paranın azalabildiği gözlemlenmektedir (Zafer, 1999: 98).

Global terörizme karşı yeni güvenlik oluşumlarının yaratılması, söz konusu oluşumların maliyetlerde görülmesine sebep olmakta, makroekonomik bakımdan bu durum güvenlik maliyeti şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Teröristler belli sanayilerin tedarik zincirlerine ya da ulaşım yollarına saldırılar yaparak teröre duyarlı ülkeler içerisinde ticareti direkt olarak hedeflemektedirler. Terör olayları yatırım harcamalarının devlet harcamalarına dâhil edilmesine neden olmaktadır. Terör olayları çoğunlukla yapılanmış ülkelerde gerçekleşeler de terörizmin iktisadi büyüme üzerindeki rolleri yapılanmakta olan ülkelerde daha belirgin olmaktadır (Blomberg, Hess, ve Orphanides, 2004: 1012). Bunun nedeniyse yatırımcıların politik ve güvenlik yönünden istikrarlı olmayan bölgelere yönelmemeleridir. (Öztürk ve Çelik, 2009: 9; Yılmaz ve Yılmaz, 2005: 43-44).

1.7.3. İstikrar

Dünya üzerindeki terör olayları değerlendirildiğinde, ardışık olarak ve dalgalar halinde meydana çıktığı, kimi zaman önemini kaybetmiş şekilde görünmesine karşın tekrar hız kazandığı gözlemlenmektedir. Terörün hızının yükseldiği zamanlarda terörizm ile milletlerarası politik bağlantılar, bölgesel ve ülke seviyesindeki politik ve toplum yönlü problemler arasında yakın bir bağlantının olduğu ifade edilebilir. Kişilerden çok toplumsal gruplar ya da güçler arasında gerçekleşen ve bir tür gizli kavga tekniği olan terörizm, yalnızca odak noktasına koyduğu gücü çökertmek ile kalmayıp elde bulunan yapının da sarsılmasına sebep olmaktadır. Bu sebeple, tarihte belli zamanlarda çoğalan terör eylemleri pek çok ülke içerisinde istikrarın kaybolmasına, iktisadi ve ticari etkinliklerin durma aşamasına gelmesine sebep olmuştur. Pek çok ülke, terör eylemlerini neden olarak göstererek vatandaşlık haklarını kısıtlamaya, düşünce özgürlüğünü kaldırmaya, din temelli konularda azınlık olarak kalanların haklarını sınırlama yoluna gidebilmektedir. Terör eylemlerinin engellenmesi için gerekli olan kaynakları, yapılan yatırımları düşürerek, personellerin işine son vererek, kamu harcamaların noktasında tasarruf yoluna gitmektedir (Varol, 2007).

Yalnızca bir bölgeye saldırı düzenleyerek tüm ülke istikrarsız hale gelebilir. Bu sebeple toplumların sosyo- ekonomik koşullarından kaynaklanan negatiflikleri, ülkeler içerisinde görünen problemleri ve yeterli olmama durumlarını istismar eden kimi birey ya da örgütlerin şiddet kullanımıyla artan terörizm, pek çok ülke içerisinde istikrarsızlık yaratmak amacıyla kullanılmıştır. Temel itibari ile politik ve sosyal bir eylem olan terörizm, çok boyutlu ve karmaşık bir problemler bütünüdür. En basit ifade ile terör bir kriz oluşumu ve bunalımın ortaya çıkardığı unsurdur (Öztürk ve Çelik, 2009: 9; Yılmaz ve Yılmaz, 2005: 43-44).

1.7.4. Turizm

Terör, toplumda bir yıldırma duygusu oluşturmayı hedeflerken, bir devletin ekonomik seviyesini farklılaştırma yolunda eğilim gösteren ya da ekonomisini negatif yönde etkilemeyi amaçlayan bir kapsama da sahiptir. Terör saldırılarının ülkelerin ekonomilerindeki en iyi bilinen etkisiyse turizm gibi terör eylemlerinden direkt olarak etkilenen sektörler üzerinde meydana gelmektedir. Turistik alanlar üzerine odaklanan teröristler, eylemlerini gerçekleştirdikleri ülkeleri iktisadi olarak zayıflatmayı

amaçlamaktadırlar (Sezgin, 2004: 419). Terörizm turizmden kazanılan paraların, ithalatın ve direkt olarak yabancı yatırımların azalma göstermesine sebep olarak iktisadi büyümeyi negatif olarak etkilemektedir (Şen, 2015: 44-45).

Özellikle Türkiye gibi, turizm sektörünün ülke gelirinde büyük etkisi olduğu ve gayri safi milli hâsılatın içindeki payı fazla olan ülkelerde, etkileri daha fazla hissedilir. Turizmin ulaşım, konaklama gibi başka sektörler ile olan bağlantısı, terörizmin hizmet sektörü ve bu bağlamda öteki sektörler üzerinde de etkili olmasına, ekonomi üzerindeki rollerininse kapsamlı bir biçimde hissedilmesine sebep olur. Terörizm, tatil yapan turistlerin önem teşkil eden terör eylemlerinin yaşandığı ülkelere gitmelerini negatif yönlü olarak etkileyen bir etmendir. Terör oluşumunun, uzun ve kısa vadeli doğrudan maliyetinin yanı sıra, turistleri çekebilmek için tanıtım yapmak için harcanan paraların çoğaltılmasının gerekliliği ve zarar gören turistik yerlerin onarılması gibi dolaylı giderler de bulunmaktadır (Zafer, 1999: 98).

İKİNCİ BÖLÜM

TERÖRİZMİN FİNANSMANI

Terör örgütlerinin devamlılıklarını sağlayabilmeleri ve eylemlerini sürdürebilmeleri için en önemli konu finansman kaynağı bulma aşamasıdır. Bu nedenle çalışmamız bu bölümünde terörizmin finansmanını yasal ve yasal olmayan kaynaklar ile dış destekler yönleriyle ele almıştır.

2.1. TERÖRİZM FİNANSMANI OLGUSU

Milletlerarası sahada yasal olarak ilk kez ‘Terörizmin Finansmanı’ kavramı 9 Aralık 1994 tarihinde ‘Milletlerarası Terörizmi Ortadan Kaldırmak İçin Alınacak Tedbirler’ adlı bildiride görülmektedir. Bildiride herhangi bir ülke için konuşulmuş olmasa dahi, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi terör oluşumuna yardım eden, taraf olma durumunun söz konusu olduğunu bildiği kimi devletlere yönelik terörizmin finansmanına ilişkin gündemini oluşturmuşlardır (Bantekas, 2003: 316).

Terörizmin Finansmanının milletlerarası hukuk raporlarında çok boyutlu tanımı, Birleşmiş Milletler Terörizmin Finansmanının Önlenmesine İlişkin Milletlerarası Anlaşma’nın 2’nci maddesinde; “herhangi bir bireyin, nedeni her ne olursa olsun, bütünüyle ya da kısmi olarak, Antlaşmada sayılan olayların hayata geçirilmesinde kullanılması niyeti ile ya da kullanılacağını bilerek, direkt olarak ya da dolaylı biçimde, kanun çerçevesinde ya da kanun dışı kaynaklardan; aidat ve bağışlar, dernekler, vakıflar, örgütsel yayınlar gibi yollarla ve kasti olarak, fon sağlaması ya da fon toplanması” şeklinde yapılmaktadır (Karatay ve Kapusızoğlu, 2011: 115).

5532 sayılı Terör ile Mücadele Yasası’nda Farklılık Yapılmasına İlişkin Yasa’daysa terörizmin finansmanı, “herhangi birinin bütünüyle ya da kısmi olarak terör suçlarının gerçekleştirilmesinde kullanılacağını bilerek ve talep ederek para ya da değeri parayla eş değer olan tüm mal, hak, gelir ve alacağın sağlanması ya da toplanma” şeklinde tanımlanmıştır. Fon kullanılmamışta olsa aynı şekilde yaptırımı vardır (Topkaya ve Kocaer, 2013: 69-70). Söz konusu tanımın Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ndeki tanım ile hemen hemen aynı olduğu gözlemlenmektedir.

Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası terörizmin finansmanını, terörizmle ilgilenen ya da terör oluşumuna cesaret veren veya bu konuda plan oluşturanlara herhangi bir biçimde sunulabilecek finansal yardım şeklinde de tanımlamaktadır (Gediz Oral, 2016: 345).

2.2. TERÖR ÖRGÜTLERİNİN FİNANS İHTİYACI

Terör örgütlerinin etkinliklerini ve eylemlerini devam ettirebilmeleri için finansal olarak desteklenmeleri gerekmektedir. Bu bağlamda terör gruplarının temel amacı gelir elde etmek olmasa da ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için maddi kaynaklar en önemli hususlardan biridir. Dolayısıyla finansal kaynaklara erişemeyen terör gruplarının varlığını uzun süre devam ettirebilmesi mümkün değildir. Gelişen teknoloji ile birlikte terör örgütleri günden güne daha fazla finansal kaynağa ihtiyaç duymaktadır. Buna ek olarak eğitim ve lojistik desteği, basın-yayın faaliyetleri ile ortaya çıkan masraflar için terör örgütleri oldukça fazla miktarda gelire ihtiyaç duyarlar (Gürel, 2015: 16).

Usame Bin Ladin'in aileden zengin olmasına karşın 1990'lü senelerde öncelikli olarak maddi bir uygulama yaratmaya önem vererek kendisiyle etkileşiminin kurulamayacağı ve Usame Bin Ladin'e destek sağlayan işadamlarını da içeren karışık bir finans sistemi oluşturduğu ve özellikle terör eylemlerinin sürekliliğini bu biçimde sağladığı belirtilmektedir (Taşgın, 2007: 30).

Terör gruplarının kazandığı bu kaynakları tedavi harcamaları, ulaşım, eğitim kampları, yeni örgüt mensubu kazanma, yasal giderler gibi konuları finanse etmek adına kullanmalarının yanı sıra, etkinlik oluşturduğu dış devlete de aktarımının olduğu bazı paraların varlığı, basın yayın kurumlarına büyük oranlarda para ayrıldığı bilinmektedir (Yıldırım, 2012: 58-59).

Interpol'ün kaynaklarında PKK terör grubunun yalnızca televizyon etkinliklerinde 3,2 milyon doları bulan giderlere sahip olduğu bilinmektedir (Uyar, 2006: 41).

2.3. TERÖR ÖRGÜTLERİNİN FİNANSMAN YÖNTEMLERİ

Terör örgütleri devamlılıklarını sağlayabilmek için finansman gerekliliği yaşarlar. Bu finansmanı gerek yasal gerekse de yasadışı yollardan sağlamaktadırlar (Karatay ve Kapusozoğlu, 2011: 120).

İdeolojik amaçlarının farklı oluşu ve bulundukları bölgenin coğrafyasından ileri gelen sebeplerle terör örgütlerinin kaynak ihtiyacını sağlama şekillerinde bazen değişiklikler bulunmaktadır. Buna rağmen genellikle terör grupları benzer yöntemlere başvurumaktadırlar. Terör örgütleri hedefleri doğrultusunda paraya ihtiyaç duyarlar ve bunu legal ya da illegal yollardan sağlama girişiminde bulunurlar. Değişen dünya, terör

örgütlerinin kuvvetli finans kaynağı olan dış destekleri azaltırken yeni finansman yöntemleri geliştirmesine sebebiyet vermiştir. Gün geçtikçe örgütler finans kaynaklarını geliştirmektedir. Bu sağlanan gelirler terörü finanse ederken öte taraftan oluşan gelirlere yasal görünüm kazandırılmaya ve legal ekonomilere dâhil edilmeye çalışılmaktadır. Legal ekonomilere dâhil olan gelirler örgütlere yasal gelir sağlamak için işletmelere dönüşmektedir. Ancak klasik finans yöntemleri devam etse de son zamanlarda daha karmaşık finans yöntemleri de ortaya çıkmıştır. Örgütler şiddet kullanmanın yanında işletmeleri de finans amaçlı kullanmaktadırlar. Örneğin İrlanda Kurtuluş Örgütü yasal olmayan kazançlarını çok nakit getirisi olan market ve kafe gibi küçük işletmeler için kullanmaktadır. Hatta bu küçük işletmelerden kazandığı kazançlar yasal olmayan kazançlarının iki katı olduğu iddia edilmektedir (Emhan, 2011'den aktaran Gürel, 2015: 18). Bu anlatımlar ışığında terör örgütlerinin finans kaynaklarını üç grupta ele alabiliriz (Karatay ve Kapusizoğlu, 2011: 120):

- Yasal Finans Kaynakları
- Yasadışı Finans Kaynakları
- Dış Destekler

2.3.1. Yasal Finans Kaynakları

Terör grupları planlarını hayata geçirmek ve faaliyetlerini devam ettirmede de maddi kaynaklara gereksinim duymaktadırlar. Terör gruplarının hedefi kazanç sağlama değildir. Buna karşın etkinliklerini finanse edebilmek için mali kaynak bulma gereksinimleri vardır. Finansman gereksinimini karşılama açısından önceleri büyük oranda yabancı ülkelere bağlı terör grupları günümüze değin süreçte yeni gelir kaynakları bulmuşlardır. Terör örgütlerinin günümüzde uluslararası düzeyde faaliyetlerinin yaygınlaşması ile küresel düzeyde terör merkezli bir ekonomi de yarattıkları söylenebilir (Gürel, 2015: 18).

Terör örgütlerinin elde ettikleri gelirlerin çoğunu terör faaliyetleri harcamaktadırlar. Ancak bu faaliyetlerin yanı sıra örgütün faaliyetleri ve üyeleri için ihtiyaçların karşılanması da yine bu kaynaklar aracılığı ile finanse edilmektedir. Silahlı faaliyetlere yönelik lojistik desteğin karşılanması, terör örgütü üyelerinin eğitimleri, basın-yayın faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için de önemli oranda kaynak kullanılmaktadır (Gürel, 2016: 20).

Devam ettirdikleri hayatta gizli kalmak, örgütün sürekliliğini sağlamak sadece etkili para aktarımı ile olası bir hal almaktadır. Örneğin; en büyük terör olayı olarak bilinen 11 Eylül saldırısının maliyetinin hemen hemen 500 bin Amerikan doları olduğu, Madrid içerisinde yaşanan saldırılarınsa on beş bin dolara mal olduğu görülmektedir (Napoleoni, 2008: 138).

Terör gruplarının faaliyetlerini finanse eden fonları elde ediş yöntemleri faaliyetlerini yürüttükleri bölgenin coğrafi yapısından kaynaklanan nedenlerle zaman zaman farklılık gösterse de başvurdukları yöntem genellikle birbirine benzemektedir. Terör örgütleri varlığını sürdürebilmek için ihtiyaç duyduğu finansman kaynaklarını çoğunlukla kanun dışı yollarla sağlamaktadır. Buna karşın terör gruplarının legal görünümlü faaliyetlerden de sağladıkları kaynaklar mevcuttur (Gürel, 2016: 28).

Terör örgütlerinin yasal görünümlü finansman kaynaklarını yardım yoluyla elde edilen gelir ve ticari işletmelerden sağlanan kazançlar şeklinde iki temel gruba ayırmak mümkündür. Yardım yoluyla elde gelirler ise sivil toplum örgütleri, diğer devletler sağlanan gelirler ve hayır kurumlarından elde edilen gelirlerden oluşmaktadır (Karatay ve Kapusızoğlu, 2011: 120). Tüm gruplar terörün finansmanında kendi içerisinde bazı üstünlükler bulundurmasına rağmen bazı dezavantajlara da sahiptir.

Özellikle terör grupları finans yönlü kuvvetlerini kanun temelli finans kaynaklarından elde ettiği durumlarda devletler tarafından gerçekleştirilen mücadele hareketleri zorlaşmaktadır. Bu sebeple kanun temelli olmayan finans kaynakları terör grupları için önem teşkil eden bir gelir kapısı olsa dahi, kanun temelli biçimde kazanılan gelirler terör gruplarının hayatlarını sürdürmelerini sağlamaktadır (Yücel, 2015: 13).

Kanuni yollar ile kazanılan gelirlerin ufak tutarlarda olması ve en önemlisi kazanılan fonların yasal yollardan da kazanılıyor olması nedeniyle söz konusu fonların tespit ve takibi oldukça zordur (Gediz Oral, 2016: 349).

Temel olarak terör oluşumunun finanse edilmesinde kanun temelli finansman teknikleri olarak bağış, aidat, kâr hedefli olmayan kurumların kullanılması, örgüt temelli yayınlardan kazanılan gelirler, dış yardımlar, sosyal ve ticari faaliyetler mevcuttur.

2.3.1.1. Bağış ve Aidatlar

Terör örgütüne mensup olmayan ve örgüt ile bağlantısı bulunmayan bireyler tarafından gönüllü biçimde ya da hissedilen korku sebebiyle terör gruplarına yapılan

maddi yardımlardır. Bahsi geçen bağış ya da yardımlar direkt olarak nakit biçimde gerçekleştirilebileceği gibi ilaç, içecek, yiyecek, malzeme sağlama gibi yollar ile de gerçekleştirebilir (MASAK, 2018).

Terör gruplarına bağış adı altında sağlanan bu gibi yardımların yanı sıra örgüt üyelerinden periyodik olarak alınan aidatlar da terör örgütlerine aktarılan önemli finans kaynaklarındandır. Örgüt üyelerinden alınan bu aidatlar üyelerin gelir durumlarına göre belli oranlarda aylık ve yıllık olarak alınmaktadır. Terör örgütlerine yapılan ayni ve nakdi yardımlardan biri de 17 Ocak 2000 tarihinde İstanbul Beykoz'da yapılan operasyon neticesinde Hizbullah terör örgütüne üye birçok şahsın ev, işyeri ve tarlasını örgüte bağışladığının ortaya çıkmasıdır. Bunun yanı sıra PKK terör grubu için de bağış ve aidatlar önem teşkil eden gelir kaynaklarındandır. Yurtdışında eylemlerini gerçekleştiren PKK/KONGRA GEL terör örgütüne aidat ve bağış adı altında aktarılan kaynakların miktarı ise tam olarak bilinmemektedir. PKK terör örgütü 7. Kongresi'ne kadar propaganda kanadı olan ERNK aracılığı ile düzenlediği yardım kampanyaları düzenlemiştir. Öcalan'ın ifadesine göre Almanya'da düzenlenen bir kampanya ile örgüte 2 milyona yakın Alman markı toplanmıştır. Örgüt 7. Kongreden sonra ERNK'nin yerine kurulan YDK (Kürt Demokratik Halk Birlikleri) aracılığı ile bağış ve aidatları toplamaya devam etmektedir. Örgüt bu sayede yurtiçi ve yurtdışında oluşturduğu şirket, sivil toplum örgütleri, dernek, vakıf, kültür merkezi vs. vasıtasıyla özellikle Kürt kökenli vatandaşlarımızdan büyük meblağlarda paralar toplamıştır (Gürel, 2016:37-38).

2.3.1.2. Sosyal Etkinlikler

Gerçekleştirilen konser, sergi, kutlama gibi sosyal faaliyetler yolu ile terör örgütleri tarafından yüksek miktarlarda paralar toplanabilmektedir(MASAK, 2018). Terör gruplarına üye olanların motivasyonunu güçlendirmek ve örgüte olan bağlılıkları pekiştirmek için videolar hazırlanmaktadır. Örnek vermek gerekirse, Hizbullah terör örgütü çatışmalar esnasında ölmüş olan veya kendi canlarına kıymış olan üyelerin isimlerine ağıtların ve örgüt propagandasının gerçekleştirildiği 'Şehitler Kervanı' adlı video serisini gizli bir biçimde satarak kazanç sağlamıştır (Yücebaşı, 2011: 218).

Düzenlenen konser, şölen, sergi ve gösteri gibi sosyal etkinlikler yoluyla terör örgütleri tarafından yüksek tutarlı paralar toplanabilmektedir. PKK/KONGRA-GEL terör örgütüne bağlı kuruluşlar tarafından düzenlenen özel gecelerde elde edilen

gelirlerin örgütün faaliyetlerinin finansmanında kullanıldığı bilinmektedir. Anlatılan bu sosyal etkinliklere ek olarak marjinal sol örgütlerce piknik, kamp gibi faaliyetlerle de örgüte gelir elde etme çabası sürmektedir (Gürel, 2016: 21-41).

2.3.1.3. Sivil Toplum Kuruluşları

Terör örgütlerinin farklı mali kaynaklarından biri de kâr amacı gütmeyen kurumlardır. Bu yapılar tüm terör oluşumları tarafından kullanılmasa da, birden fazla ülkede aktif olan terör oluşumları tarafından kullanılabilir. Bu sivil toplum kuruluşları amacına uygun bir şekilde etkinlik gösterir ancak faaliyette bulunacağı alan, toplanan bağışların nerede ve kimler için kullanılacağı terör oluşumlarınca belirlenir. Örneğin; ihtiyaç sahibi düşkünler ve yoksullar için oluşturulmuş olan bir kuruluş bu gruplara destek olmak amacıyla bağış toplar. Ama bu bağışları terör oluşumunun belirlediği örgüte yardım ve yataklık yapan kişilere yönlendirir (Gürel, 2015: 24).

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Yasa'ya dayanılarak Maliye Bakanlığı tarafınca çıkarılan Terörün Finansmanına Yönelik İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği'nin 2/a bölümünde terör oluşumunun finansmanında kar elde etme hedefi olmayan kurumlara özellikle dikkat çekilmiştir. Tebliğe göre; terör gruplarına kanuna uygun görünümlü kaynak sağlanmasında vakıf ve dernek gibi kar elde etme hedefleri olmayan kurumlar çoğunlukla kullanılır. Söz konusu kurumlara bağış, yardım ya da aidat ismi kapsamında sağlanan fonlar, söz konusu kurumlar tarafından türlü yöntemler kullanma yoluyla terör grubuna ya da gruba üye kişilere aktarılır. Kimi bireyler genellikle verdikleri paraların terör örgütlerine gideceğini bilmemekte, kar elde etme çabası içerisinde olmayan kurumun ifade ettiği kanuna uygun görünümlü hedefi bağlamında kullanılacağını düşünerek bağış yapmaktadırlar. Kimi bireylerse terör grubuna bilerek ve kendi talepleri doğrultusunda finansman sağlamakta, bunu kanuna uygun bir biçimde göstererek, mesela bir yardımlaşma kurumuna bağışta bulunma görüntüsü altında, yapmakta bu şekilde kamu otoritelerinin dikkatini çekmeden terörü finanse edebilmekte olduğunu ve bu yol ile kazanılan gelirin kanun yolları ile kazanıldığı ifade edilmiştir (Mevzuat, 2007).

İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA), etkinliklerinin finansmanında, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 'SinnFein'in Dostları' isimli örgütten önemli sayılabilecek derecede yardım almıştır. Özellikle İrlandalı Amerikalılar 1970'li senelerden bu yana

Kuzey İrlanda yardım fonu meydana getirerek İrlanda Cumhuriyet Ordusu'na maddi destek sağlamışlardır. Bunun yanı sıra New York içerisindeki Kuzey İrlanda Yardım Komitesi (NORAİD) Kuzey İrlanda içerisinde şiddete mali destek ve motivasyon desteğinde bulunmuştur. NORAİD ve ona benzeyen kurumların İrlanda Cumhuriyet Ordusu'na, İrlanda'nın bir araya gelmesini sağlamak yolunda mücadele göstermesi için 1969 ve 1981 seneleri arasında 2 milyon dolar destek sağlamıştır (Gökbunar ve Gökbunar, 2010: 196).

Interpol raporları içerisinde terör bazlı etkinliklerin terörist gruplara sağlanmış olan finansal yardımlar ile orantılı olduğu ifade edilmiştir. Usame Bin Ladin'in öldürülmesinin ardından El Kaide'nin önderi olan Ayman El Zawahiri'nin Al-Sharq gazetesi ile yaptığı röportajda Amerika Birleşik Devletleri'nin ve Mısır'ın şeytani beraberliklerini protesto etmek için üç yeri bombalamayı düşündükleri ama sonunda finansal olarak yalnızca Mısır elçiliğini bombalamaya yetecek kadar güçleri olmasından kaynaklı Mısır elçiliğini tercih ettiklerini ifade etmiştir (BBC, 2011).

2.3.1.4. Yayınlar

Terör grupları, yayımladıkları gazete, kitap ve dergileri düşüncelerini yaymak ve teorik eğitimler içerisinde üyelerini eğitmek hedefli olacak biçimde kullanmanın yanı sıra söz konusu yayımları sempatizanlara satarak kazanç sağlamaktadırlar (MASAK, 2018).

Örgütsel yayımlar, finansman bulma hedefiyle kullandıkları araçlar arasında bulunmaktadır. Özellikle terör grubu yandaşları, terör grubuna yakın görsel ve basılı yayın organlarına reklam bedeli ismi kapsamında yüksek miktarlarda ödemeler yapmak yoluyla örgüte finansman desteği sağlamaktadır. Bunun yanı sıra örgüt mensuplarının, söz konusu yayın birimlerinde çalışan bireyler olarak gösterilmek yoluyla finansal olarak yardım almakta olduğu belirtilmiştir (Mevzuat, 2007).

Bunun haricinde örgüt temelli yayınlar aynı zamanda terör gruplarının legal olmayan yoldan kazandıkları gelirleri aklama tekniği olarak da kullanılmaktadır. 1996 senesinde Scotlands Yard ve Belçika Polisi, PKK'nın finans kaynaklarına yönelik olarak 'Sputnik' isimli bir uygulamayı hayata geçirmişlerdir. Uygulamada hedef, PKK'nın yayın organlarından biri olan MED TV'nin PKK'nın suçlardan kazandıkları paralarla idame ettiriliyor olmasıydı. Uygulamanın neticesinde, MED TV hesabında bulunan 11

milyon dolar değerinde Belçika frangına el konulmuştur. Söz konusu paranın terör örgütü tarafınca sözde vergi toplama ve haraç kesme sonucunda kazandığı belirlenmiştir. PKK bahsedilen parayı on beş değişik kurum kullanarak aklamış ve MED TV hesabına yatırarak piyasaya sürmüştür (Cengiz, 2015: 172).

Örgütlerin bu bağlamda, bir diğer gelir kaynağı da örgüt mensuplarını ajite etmek ve örgüte bağlılıklarını pekiştirmek için hazırlanan teyp ve video kasetleridir. Örgütler bu kasetler aracılığıyla mensuplarını davalarına motive etmek istemektedirler. Sol, sağ ve bölücü tüm örgütler, hazırlanan bu kasetlerde “şehitliği” yücelterek bir motivasyon aracı olarak kullanılmaktadırlar (Alkan, 2004:292).

2.3.1.5. Ticari Faaliyetler

Terör örgütleri ile ilk bakışta etkileşimi bulunmayan bireyler ismine kurulan kurumlar aracılığı ile kanuna dayalı etkinliklerden kazanılan gelirler, terörün finansmanı için kullanılmaktadır. Çoğu zaman söz konusu kurumların etkinlik sahaları, terör grubuna gerekli malzeme ve teknoloji, lojistik yardım sağlayacak tarzda sahalar olmaktadır (Topkaya ve Kocaer, 2013: 67)

Örnek vermek gerekirse; terör grubunun gereksinim duyacağı ürünlerin taşınması ya da uyuşturucu ticaretinde kullanılmak için nakliye kurumu, terör grubu mensuplarının ülke dışına rahatlıkla çıkarılması için seyahat acentelerini işletmektedirler (Mevzuat, 2007).

Filistin Kuruluş Örgütü (PLO) bankerinin Arap Bankası olduğu bilinmekte ve Arap Bankası, PLO ismine Wall Street’te yatırımlar gerçekleştirerek söz konusu örgütün kaynaklarına daha fazla kaynak eklemekte ve yine PLO’nun Maldiv Havayolları ve Sierra Leone Havayollarında hisselerinin var olduğu bilinmektedir (Gün, 2000: 87).

Yolsuzlukların var olduğu ülkeler içerisinde terör grupları ticari etkinlikler ile ilgilenen bireylerden önem teşkil eden seviyede gelir kaynakları elde etmektedir. Örnek vermek gerekirse PKK terör grubu tarafından etkileşimde oldukları işletmelerdeki personelleri aracılığı ile arazi ve imar yolsuzluklarında, imar izni almak adına başvuruda bulunan müteahhitten rüşvet alındığı, terör grubunun denetimindeki kurumlar tarafınca gerçekleştirilen ihalelerde, ihaleye dâhil olan kurumlardan komisyon alındığı ve söz konusu komisyonun ve rüşvetin terör grubuna aktarımının yapıldığına dair bilgiler edinilmiştir. Gerçekleştirilen hesaplamalara göre, büyük olmayan bir kentte yapılan

ihalelerdeki yolsuzluktan kaynaklı olarak örgüt bütçesine dâhil olan para beş milyon lirayken büyük kentler olarak bilinen yerlerdeki ihalelerden bütçeye girilen paraysa yirmi beş milyon lira kadardır (Cengiz, 2015: 176).

Terör grupları var olmayan şirketlere hizmet sunmuş gibi göstermek yoluyla, koruma ve devrim vergisi almakta, etkinlikte bulunduğu ticari sahalardaki rakiplerini tehdit ile baskılayarak kendi yararlarına bir tekel konum yaratmakta, kurumlarda sosyal güvenlik ve vergi bağlamında gerçekleştirdikleri hileler ile kaçak personel çalıştırma biçiminde sigorta ve vergi hileleri ile kazanç elde etmektedir (Yücebaşı, 2011: 205).

Terör grupları tarafından oluşturulan ve işletilen söz konusu kurumlar kanuna uygun biçimde şekillenmiştir ve kullandıkları banka hesapları da ifade edilen etkinlikleri kanıtlar özelliklere sahiptir. Dış satım ve dış alım işleri ile ilgilenen bahsedilen kurumlar, sattıkları ürünlere dair faturalar düzenlemekte, dışarıdan aldıkları ürünler karşılığındaysa fatura almakta, ödemelerini bankalar üzerinde gerçekleştirmekte ve bankalara ait belgeler ile yaptıklarını kanıtlayabilmektedirler. Diğer bir ifade ile gerçekleştirdikleri işler bütünüyle kanuna uygun bir görünüm sergilemektedir. Gerçekten; kurumun ürünü aldığı bireyler finanse edilmesi gerekli olan terör örgütleri ve örgüte mensup kişiler, firma içerisinde ürün alan tüketicilerse terör örgütlerine fon oluşturmayı talep eden destekçilerdir. Şirketlerin ürün aldıkları bireylerde ürünü satın alan bireylerde şüphe çekmemelidir, çünkü her tarz işlem kanun temelli görünüm altında yapılmaktadır. Bahsedilen gerçek olmayan kurumların internet sitesi oluşturmak, ürünlerine dair katalog oluşturmak gibi yollar ile kanuna uygun bir görünüm sergilemeleri daha da pekişmiş bir hal almıştır. Söz konusu firmalar ayrıca vergilerini de ödemekte ve yasalar bağlamında üzerlerine düşen tüm sorumlulukları yerine getirmek yoluyla kanun temelli birimlerin kontrolünden kurtulabilmektedir (Lilley, 2006: 32).

2.3.2. Yasadışı Finans Kaynakları

Suç faaliyeti sonucu elde edilen kazançlara yasadışı finans kaynakları denilmektedir. Kazanç bir suçtan sağlanıp finans kaynağı yaratma amacıyla kullanılmaktadır. Terör örgütleri bu eylemleri kendisi de hayata geçirebilir veya bir suç örgütünden de yararlanabilir (Yıldırım, 2012: 83).

2.3.2.1. Silah Kaçakçılığı

Soğuk Savaş döneminin bittiği 1980 ve 1990 seneleri arasındaki süreçte devletlerin terörizme yönelik olan destekleriyle terör gruplarının öteki adı suçlardan elde ettikleri gelirlerde azalmalar meydana gelmiştir (Çakır, 2004: 51). Örgütlerin artan kaynak ihtiyacı farklı yollarla sağlanamayınca, örgütler bu ihtiyaçlarını yüksek miktarlarda meblağın temin edilebileceği ve kendi donanımlarını da sağlayabileceği silah kaçakçılığı gibi yöntemlerle çözüm yoluna gitmiştir. Bu sebeple silah ticareti örgütler açısından cazip ve kaçınılmaz olmuştur. Ayrıca bu gruplar içerisinde belli kişilerin münferit maddi kazanç elde etme istekleri, daha fazla ve kolay para elde edilmesi arayışlarına sevk eden etken olmaktadır (Kuyaksil, 2004'ten aktaran Gürel, 2015: 19).

Terör gruplarının da dünya da gerçekleşen farklılaşmalardan etkilenecek büyük olmayacak boyutta ve yerel olarak idame ettirdikleri etkinliklerini çoğaltarak genişletmeye başladıkları gözlemlenmektedir. Bu bağlamda FARC ve IRA terör gruplarının silah kaçakçılığı ve uyuşturucu kaçakçılığı etkinliklerinde aralarında bağlantı kurdukları IRA'nın kaçak silah karşılığında FARC'tan uyuşturucu aldığı ifade edilmektedir (Ütük, 2009: 41).

2.3.2.2. Sigara Kaçakçılığı

Sigara kaçakçılığının cezasının caydırıcı olmayışı ve vergilerinin yüksekliğinden dolayı kaçakçıları cezabetmektedir. Terör oluşumları kaçakçılık yapan kişilerden farklı isimlerde paylar alarak ciddi miktarda kazanç sağlamaktadır (Gürel, 2016: 33).

Milletlerarası sahada teröre ilişkin mücadele sahası oluşturan kuruluş ve işletmeler, 11 Eylül tarihinde yaşanan saldırıların ardından terör gruplarının, para kaynakları üzerinde yapılandırılan sıkı önlemler sonucunda tespit edilme olasılığı çok daha az olan suç sahalarına eğilim gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Özellikle El Kaide grubu başta gelecek biçimde Real IRA, Taliban, PKK ve Hizbullah gibi örgütlerin sigaranın sahteciliğiyle beraber kaçakçılığına da yoğunlaştıkları ve terörizmin finansmanı bakımından önem teşkil eden bir sorun olarak değerlendirilmeyen sigara kaçakçılığından önemli kazançlar sağladıkları ifade edilmiştir. Özellikle IRA terör grubunun sigara kaçakçılığından beş sene içerisinde yaklaşık olarak 100 milyon dolar kazanç elde ettikleri 2004 senesinde yayımlanan raporlarda yer almıştır (Wilson, 2009).

Bu kaçakçılık türü ile beraber akaryakıt kaçakçılığı da önemli bir finansman kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır (Gürel, 2016: 33).

2.3.2.3. Akaryakıt Kaçakçılığı

Terör örgütleri kaçakçılık sektörünün önemli bir aktörü konumundadırlar. Sigara, silah, değerli maden gibi birçok maddenin kaçakçılığının kontrolünü ellerinde tutmaktalar ve terör örgütleri birbiriyle işbirliği kurmaktalar (Çakmak ve Altunok, 2009:104).

Türkiye’de akaryakıt kaçakçılığı yüksek oranda olmakla birlikte sınırlarımızın ötesinden ülkeye sokulan akaryakıt kanun dışı olmasına rağmen rafinerilerde işlenmekte ve piyasaya sürülmektedir. Ülke içi uygulanan yüksek vergi oranları akaryakıt kaçakçılığının cazibesinin artırmaktadır. Bu kaçakçılık türü için kullanılan bir yöntem de Doğu ve Güneydoğu Anadolu’daki kamyon ve tırların depolarının daha büyük depolarla değiştirilip sınır ticareti ile ülkeye kaçak akaryakıt sokulmakta ve getirilen akaryakıt il dışına çıkartılıp piyasaya sürülmektedir. Başka bir noktada sınırın ötesine geçen kamyonlar dönüşlerinde bölgesel gruplara vergi ismiyle para vermek mecburiyetindedirler. Hem verilen bu hem de ülkeye sokulan kaçak akaryakıt terör örgütlerine finansman sağlamaktadır (Çakmak ve Altunok, 2009: 104).

2.3.2.4. Göçmen Kaçakçılığı

Göçmen kaçakçılığı; ülke vatandaşlığı bulunmayanlar ve ülkede ikamet etmeyen kişilerin para, menfaat gibi çıkarlar için kanundışı yollardan ülkeye sokulmasıdır (Aykın ve Sözmen, 2008: 28).

Avrupa başta gelecek biçimde dünya üzerinde yaşanan en büyük problemlerden biri de yasal olmayan yollar ile göç eden kişilerin ortaya çıkardıkları problemlerdir. Milletlerarası Göç Örgütü’nün (IOM) gerçekleştirdiği incelemede 15 ila 30 milyon kişi kanun dışı olarak göçmen konumuna gelmişlerdir. Söz konusu olan bireylerin üzerinde yasadışı yollar ile kazanılan paralarının bir sene içerisinde 3,2 milyar doları bulunduğu ve yoğun olarak Avrupa içerisinde götürülen bahsi geçen göçmenlerden her sene 500 bin göçmenin Avrupa Birliği ülkelerine girişi yaptığı ifade edilmektedir (Uyar, 2006: 45).

Sri Lanka devlet idaresi, kısa ismi LTTE olan Tamil Kaplanları terör grubunun, 1990’li senelerin sonlarına doğru iki gemicilik kurumunu kullanarak yürüttükleri uyuşturucu ve silah kaçakçılığı etkinliklerinin yanında başlattığı birey kaçakçılığı

etkinliklerden yalnızca 1999 senesinde 17 bin kişiyi 11 farklı ülkeye kaçak olarak taşıyarak 340 milyon dolar kazanç elde ettiğini belirtmiştir (Biersteker ve Eckert, 2008: 139).

2.3.2.5. Uyuşturucu Kaçakçılığı

El Kaide terör grubuna maddi destek sağlayan önemli bireylerden biri olarak kabul edilen ve 2005 senesinde Amerika Birleşik Devletleri'nde yakalanan Afgan Kabile Lideri Hacı Beşir Nurzai'nin, Uyuşturucuyla Mücadele Ajansı (DEA) bulgularına göre 1990 senelerinden bugüne dek 50 milyon dolar değerinde uyuşturucunun terör örgütüne mensup kişiler tarafından taşındığı, kazandıkları gelirin ise El Kaide ve Taliban'ı finanse etmek için kullandığı belirtilmiştir (Çetin, 2007: 39).

Bugün terör gruplarının önem teşkil eden kaynaklarından biri olan uyuşturucu kaçakçılığı son zamanlarda gerçekleştirilen milletlerarası anlatımlar ve raporlarla da kanıtlanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri Başkanlığı tarafından 2008 senesinde mayıs ayında yayımlanan 'Uyuşturucu Kaçakçılarının Değerlendirilmesi', PKK terör grubunun mevcut gruplar içerisinde uyuşturucu kaçakçılığı yapan üç temel örgütten biri olduğunu, kazandığı gelirleri terör etkinliklerinde ve saldırılarda kullandığını net bir biçimde ortaya koymuştur (KOM Daire Başkanlığı, 2008: 9).

Son zamanlarda PKK terör örgütünün uyuşturucu bağlantısıyla ilişkili olarak, Amerika Birleşik Devletleri Hazine Bakanlığı'nın Yabancı Varlıkların Denetimi Ofisi'nin örgütünün önder kadrosundan Ali Rıza Altun, Murat Karayılan, Zübeyir Aydar'ı 'Özel Olarak Belirlenmiş Uyuşturucu Kaçakçısı' ilan etmesi, her zaman incelemelere ve raporlara konu olan bilgileri tekrar kanıtlamıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2009). 2008 senesinde gerçekleştirilen kaçakçılık operasyonlarından üçünde PKK terör grubunun ilgisi belirlenmiş ve söz konusu operasyonlar sırasında 50 kilogram eroin bulunmuştur. 1984 senesinden bugüne aralarında TKP, ASALA ve DHKP-C terör gruplarının da yer aldığı uyuşturucu kaçakçılığıyla terör grupları ilişkili 353 operasyon ve bu olaylarda tutuklanan toplamda 794 kişi bulunmaktadır (KOM Daire Başkanlığı, 2008: 3-4).

2.3.2.6. Fidyeye

20'nci yüzyılın son senelerine kadar fidye istemek ya da terör hareketi yapmış olmak amacıyla çok sayıda terör örgütü adam kaçırma etkinliği düzenlemiştir. Özellikle

ETA terör grubu gerçekleştirdikleri sansasyon yaratan adam kaçırma hareketleriyle ismini duyurmuş, Katalan işadamı Jesus Serra Santamans'ın kaçırılması eyleminden 1.5 milyon dolar, Adolfo V. Martin'in kaçırılması eylemindense 2.8 milyon dolar alarak fidye yönteminden yararlanarak ciddi kazanç elde etmişlerdir. Bunun pek çok nedeni olmasının yanı sıra farklılaşan teknolojik olanaklar ile beraber özellikle işadamlarının güvenlik konusuna önem vermeleri ve gerçekleştirilecek bir saldırının başarılı olmayacağı fikri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra son zamanlarda daha az risk barındıran ve yüksek gelir sağlayabilecek pek çok suç etkinliğinde bulunabilecek olmaları sebebiyle terör grupları, eski zamanlara kıyasla adam kaçırma etkinliklerini azaltmıştır (Alkan, 2004: 291).

2.3.2.7. Gasp ve Hırsızlık

Küçük ve büyük pek çok işletmenin güvenlik yapıları oluşturduğu, bireylerinse bireysel korumalarına dikkat ettikleri bir dönem içerisinde soygun, hırsızlık ve gasp gibi suçlar, riskleri ve getirileri kıyaslandığında terör gruplarının çok tercih etmedikleri bir kazanç elde etme yöntemidir. Buna karşın özellikle küçük çaplı terör gruplarının ve maddi yönden problem yaşayan terör örgütlerinin kimi zaman bu tarz etkinlikler düzenledikleri bilinmektedir (Üney, 2006: 78).

Yakın dönemde terör gruplarıyla bağdaştırılan en büyük soygun eylemi Kuzey İrlanda'nın Belfast bölgesindeki Northern Bank'ın soyulmasıdır. Bahsi geçen bankanın müdürü bir personeliyle beraber çalıştıkları bankadan aldıkları 1 milyondan fazla Euro ve Amerikan dolarıyla 26,5 milyon sterlin değerindeki parayı ailesini kaçırana vermiştir. Gerçekleştirilen değerlendirmeler neticesinde kazanılan ilk bulgular, banka soygunuyla önceden pek çok defa postane, perakende ve banka kurumu soygununa karışan IRA terör grubunun bağlantısı olduğu yönünde olmuştur (Donohue, 2006: 310).

Türkiye'de de 2009 senesinde El Kaide terör grubuna yönelik gerçekleştirilen bir operasyonda, İstanbul'un Fatih Mahallesi içerisinde yer alan PTT şubesinde kar maskeli şekilde soygun yapan örgüt mensuplarının kaçarken yakalandıkları belirtilmiştir (Sabah, 2009).

2.3.2.8. Kredi Kartı Dolandırıcılığı

Hızla ilerleyen teknoloji beraberinde nakit para kullanımının yerini kredi kartının almasında önemli ölçüde zemin oluşturmuştur. Telefon ve internet üzerinden

alışverişlerin gündeme gelmesi kredi kartı yoluyla dolandırıcılığı gündeme getirmiştir. Bu yöntem organize suç örgütleri ve terör örgütleri tarafından kullanılmaktadır (Gürel, 2015: 22).

Başka birinin kredi kartını hileyle elde ederek internetten ya da telefonda gerçekleştirilen alışverişlerde kullanılması, yapılan teknolojiyle kolaylıkla yapılan bir suç türü haline almıştır. Terör grupları, başka suçlarda görüldüğü gibi kredi kartına dair ayrıntılar kanundışı yollardan temin ederek internet üzerinde satmaktadır. Terör grupları tarafından söz konusu bilgilerin satışlarının yapılması ve bu yol ile gelir elde edilmesi olasıyken, aynı zamanda söz konusu bilgiler kullanılarak bireylerin dolandırılması ya da bu kişiler adına sahte belgelerin düzenlenmesi yolu ile kazanç sağladıkları da görülmektedir (Aykın ve Sözmen, 2008: 33).

FATF içerisinde incelemelerini sürdüren Terörün Finansmanı Çalışma Grubu tarafınca oluşturulan Terörün Finansmanı Raporu'nda da ifade edildiği gibi, pek çok sayıda kişinin adı, telefonu, adresi, annesinin kızlık soyadı, mesleği, doğum tarihi gibi bireysel bilgileri ile kredi kartlarına yönelik ayrıntıları kanundışı yollardan temin edilebilmekte ve internet üzerinden satışa konulmaktadır. Terör oluşumları için söz konusu bilgilerin satışının gerçekleşmesi ve bu yol ile kazanç sağlanması olasıyken, aynı zamanda söz konusu bilgiler kullanılarak bireylerin dolandırılması ya da sahte belgelerin düzenlenmesi yolu ile de kazanç sağlanabilmektedir (Aykın ve Sözmen, 2008: 31-32).

2.3.3. Dış Destekler

Terör örgütlerinin yalnızca kendi kaynaklarıyla finansman ihtiyacını karşılaması zor olmakla birlikte, dış destek bulamamış bir örgütün başarılı olması da mümkün değildir. (Topkaya ve Kocaer, 2013: 68). Terör oluşumları devletler tarafından siyasi olayların işlerliğini kolaylaştırma ve rakiplerini etkisiz hale getirmek için bir dış politika aracı olarak kullanılmaktadır (Gürel, 2015: 25).

Güç sahibi devletlerin etkili politikaları karşısında kendilerine dair bir çıkış yolu bulamayan ve milletlerarası sahada hakkını elde edemeyen kimi devletler de terör oluşumunu engelleri kaldırma yolu olarak görmektedirler (Alkan, 2004: 290).

Terör gruplarının mensuplarına terörü milletlerarası siyaset aracı olarak kullanmayı talep eden ülkeler tarafınca sığınma hakkı sunulması, ülke topraklarının üs biçiminde kullanılmasına izin verilmesi, yaralanan terör grubunun tedavisi, cephane,

silah, mühimmat yardımı ve barınma, yiyecek, giyecek gibi yardımların yapılmasının yanı sıra gizli ya da açık biçimde finansal yardımda sağlanabilmektedir. Terör gruplarına sağlanan gizli finansal destekler, özellikle terör grubuna yakın dernek ve vakıflara para yardımları gibi desteklerdir (Gürel, 2016: 42).

Aralarında SSCB, İngiltere, İsrail, İran, Küba, Libya, ABD, Belçika, Kuzey Kore, Yunanistan, Bulgaristan, Irak, Fransa, Afganistan, Sudan ve Güney Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bulunduğu pek çok sayıda devletin adına, terörün desteklenmesi veya direkt olarak terörün uygulanması eylemlerine çokça rastlanmaktadır. Terör gruplarına yardım sağlayan ülkeler gruplara; sığınma hakkı sunarak, yayın organı, dernek gibi yan kurumları açmasını dikkate almayarak, kamp alanları tahsis ederek, söz konusu kamplarda eğitim vererek, üyeleri kamplarında ve kırsal bölgede ziyaret edip motivasyon sağlamakta, zarar gören örgüt üyelerinin tedavilerini yaptırarak, cephane, mühimmat ve silah desteği sağlayarak, örgüt üyelerine yiyecek, giyecek ve barınma yeri sunarak yardım etmektedirler. Dünya üzerinde milletlerarası ve yerel seviyede etkinlik gösteren terör gruplarının dış devlet desteği almayanı yoktur. Türkiye içerisindeki terör gruplarının senelerden bu yana etkinliklerini devamlı olarak sürdürebilmelerinin önem teşkil eden sebepleri arasında yandaş devletlerin destekler gelmektedir (Alkan, 2004: 294-295). Terör örgütlerine devletlerin yardım etmesinin türlü sebepleri vardır. Bunlar aşağıdaki gibidir (Aykın ve Sözmen, 2008: 45):

- Teröre yardım edenler için düşük giderli ve etkin teknikler sunması,
- Etkileşimleri bozmadan ilgili ülkenin talep edilen biçimde yol izlemesine olanak sağlaması,
- Direkt olarak güce başvurma meydana getirebileceklerini içerisinde barındırmaması,
- Terör gruplarının istihbarat gruplarının bir birimi gibi kullanılabilmesi,
- Terör gruplarının operasyon gerçekleştirme potansiyelinin olmaması,
- Yardım sunan ülkenin düşünce akımını yaygınlaştırmasında yardımcı olması,
- Terör gruplarına ilişkin ülkeler arasındaki inanç ve kültürel yakınlıkların varlığı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TERÖRİZMİN FİNANSMANIYLA MÜCADELE

Terörizmin finansmanını önlemeye yönelik çalışmalar hukuki ve mali önlemler olarak iki gruptan oluşmaktadır. Çalışmamızın bu bölümünde hukuki ve mali önlemler incelenmiştir.

3.1. TERÖR FİNANSMANINI ÖNLEMeye YÖNELİK ÇALIŞMALAR

Terör finansmanını önlemeye yönelik düzenlemeler dört kategoride ele alınmıştır:

- Birleşmiş Milletler bünyesindeki düzenlemeler,
- Avrupa Birliği Bünyesindeki düzenlemeler,
- Avrupa Konseyi Bünyesindeki düzenlemeler,
- Türkiye'deki düzenlemeler.

3.1.1. Birleşmiş Milletler Bünyesindeki Düzenlemeler

Birleşmiş Milletler İkinci Dünya Savaşı'nın ardından meydana gelebilecek savaşları engellemek hedefli olarak kurulmuş olsa dahi sonradan tek bir terör hareketinin bile milletlerarası barış ve güvenliği tehdit ettiğinden pek çok kararın alınmasına sebep olmuştur. Birleşmiş Milletlerin en önemli birimi olan Güvenlik Konseyi de terörizm ile mücadele konusunda kararlar vermişlerdir. Taliban olayı ve Afganistan ile Birleşmiş Milletler amacından saparak farklılaşmıştır (Çiftlioğlu, 2006: 211). Bu bölüm içerisinde Birleşmiş Milletler Genel Kurul ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin imzaladıkları anlaşmalara neticesinde verdikleri kararlar doğrultusunda terörün finansmanı ile mücadelede getirmiş olduğu yenilikler ve devlet sorumlulukları değerlendirilecektir. Bunlara ek olarak Güvenlik Konseyi tarafınca ortaya çıkarılan birimlerin yapısı ve sorumlulukları konusunda da bilgi verilecektir. Birleşmiş Milletler, İkinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı mal ve can kayıplarının neticesi olarak 1945 senesinde yaratılmıştır. Birleşmiş Milletlerin hedefi Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın ilk maddesinin ilk bendinde bulunmaktadır. Söz konusu bende göre; "Milletlerarası güvenlik ve barışı korumak ve bu hedefle; barışı riske sokacak tehditlerin önüne geçmek ve riskleri ortadan kaldırmak, barış halinin bozulmasına neden olabilecek özellikteki milletlerarası anlaşmazlık ya da uyuşmazlık durumlarının düzeltilmesini veya ortadan kaldırılmasını barışçıl yollar ile milletlerarası hukuk standartlarına uygun ve adil

biçimde gerçekleştirmek; milletlerarası boyutta, halkların hak eşitliği ve geleceklerini kendilerinin tespit etmesi standardına saygı üzerine kurulmuş etkileşimler yaratmak ve dünya üzerindeki barışı güçlendirmek için tüm tedbirleri almak; iktisadi, kültürel, insancıl ve sosyal özellikte milletlerarası problemleri çözmede ve cinsiyet, din, dil veya ırk ayrımına bakmaksızın herkesin birey haklarına ve özgürlüklerine saygının yapılandırılıp güçlendirilmesinde milletlerarası iş beraberliği sağlamak bu hedefler bağlamında ulusların girişimlerinin uyumlu bir merkezi” şeklinde ifade edilmiştir (UHDİGM, 2015).

Tolga Uyar'a göre Birleşmiş Milletlerin terörün finansmanıya mücadelede düzenlemeler yapmasının nedeni; Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın konuyla ilişkili maddelerinden farklı olarak; bir devletin diğer devletlerden birinin hâkimiyetini, ülke bütünlüğünü, politik bağımsızlığını odak alan silahlı terör örgütlerine direkt olarak ya da dolaylı yoldan yardım sağlaması milletlerarası hukuk ve milletlerarası etkileşimler bakımından söz konusu devlete yapılmış bir saldırı olarak değerlendirilmesi gerekliliği ve Birleşmiş Milletler, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 30'uncu maddesinde de belirtilen 'özgürlükleri ortadan kaldırma özgürlüğünün tanınmayacağı' standardından kaynaklanmaktadır (Uyar, 2008: 84). Birleşmiş Milletlerin terör ile mücadele alanındaki etkili uğraşları 1994 senesinde alınan 49/60 sayılı Genel Kurul kararına ekli bildiriyle başlamıştır. Söz konusu bildiriyle Birleşmiş Milletler üye devletlerine konunun bütün boyutlarını barındıran yönlü bir hukuki görünüm yaratmak hedefiyle terörün önüne geçilmesi ve ortaya çıkışının engellenmesine yönelik milletlerarası hukuk hükümlerinin tekrar değerlendirilmesinin gerekliliği çağırısı yapılmıştır (Kaya, 2005: 91). Birleşmiş Milletler sonradan terör oluşumunun önüne geçilmesi hedefiyle milletlerarası anlaşmalara imza atmıştır. İlki terörün finansmanının önüne geçilmesi ile ilişkili olan 9 Aralık 1999 tarihinde imzalanan anlaşmadır.

3.1.1.1. Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme

Milletlerarası güvenlik ve barışın sağlanması hedefli olarak kurulan Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 1990'lı senelerde terörizmin finansmanını önlemek hedefiyle verilen kararlar sonucunda 9 Aralık 1999 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafınca Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Yönelik Milletlerarası Sözleşme

hazırlanmış, 10 Ocak 2000 tarihinde devletlerin imzalanması için ortaya getirilmiştir. Sözleşmenin giriş bölümünde söz konusu anlaşmanın hangi hedefler ile planlandığı ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun hangi kararları sonucunda bu tarz bir sözleşmenin imzalandığı ifade edilmiştir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu elde bulunan çok boyutlu hukuki belgelerin terör finansmanına ilişkin yeterli önemin verilmediğini ve bazı eksikliklerin olduğunu ifade etmiştir. Anlaşmada 28 madde bulunmaktadır. Anlaşmanın önem teşkil eden maddelerinden ilki, 2'nci maddedir. Bu madde anlaşmanın suç olarak değerlendirdiği oluşumları açıklamış ve anlaşmaya dâhil sözleşmelerin herhangi biri bağlamında suç olarak görülen olaylarla, özellikleri ve boyutu itibari ile halkı korkutmak veya bir milletlerarası ya da bir hükümeti herhangi bir olay yapmaya ya da yapmaktan kaçınmaya zorlama hedefi gütmesi durumunda, birini öldürmeye veya ciddi biçimde yaralamak adına yapılan bütün olayların gerçekleştirilmesinde kullanılması için ya da kullanılacağını bilerek, dolaylı ya da direkt olarak, kanuna aykırı bir biçimde ve bilinçli olarak fon sağlamak ya da toplatmaktaysa anlaşma kurallarına uymamış olarak değerlendirileceğini ifade etmiştir (UHDİGM, 2000).

Bahsedilen anlaşmayla terör oluşumunun finansmanı ayrı bir suç olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Bununla birlikte, kanuna aykırı olsun olmasın finans kaynakları kullanarak kazanılan ve terörün finanse edilmesinde yararlanılan veya yararlanılacak olan kazanç ve fonlara el konulması olası bir hal almıştır. Terör örgütlerinin, etkinlik ve olaylarının finanse edilmesinde fonların gerçek sahiplerinin bilgileri gizli tutularak kullanılması, takip edilmesi durumundan korumak amacıyla sıkça yararlanılan tekniklerdendir. Hayata geçirilen söz konusu teknikle terör olaylarının gizliliği korunarak terör oluşumunu finanse edenlerin suçla bağlantısının oluşturulması önlenmektedir (MASAK, 2011: 15).

Birleşmiş Milletler üyeleri devletlerin terör finansmanının önüne geçmek adına söz konusu anlaşmayı imzalamalarının temelinde terör finansmanı yapan bireyler hakkında milletlerarası ceza hukukuna dair ortak araştırma, bulma ve suçluların iadesine ilişkin düzenlemelerin yetersizliği yer almaktadır. Söz konusu anlaşmayla üye devletlere anlaşma suç olarak değerlendirilen olayları yapanlara yönelik iç hukuklarında ceza

verilmesi gerekli olan suçlara dâhil edilmesini ve bu bağlamda gerekli zamanlarda cezalandırılmasını istemektedir.

3.1.1.2. BM Genel Kurul Kararları

Önceden de söz edildiği gibi Birleşmiş Milletler Genel Kurulu terör oluşumuna yapılan finans desteğinin önlenmesi hedefiyle 9 Aralık 1994 tarihinde 49/60 sayılı kararı vermiştir. 2006 senesindeyse 60/288 sayılı karar verilmiş, söz konusu kararlar 49/60 sayılı kararda verilen kararları içerisinde barındırmakla beraber, bazı ek kararlar daha vermiştir. 60/288 sayılı karar ve süreç içerisinde ortaya çıkan kararlarda Birleşmiş Milletler söz konusu kararların dört önemli grup bağlamında değerlendirildiğini ifade etmiştir. Bu dört grup aşağıdaki gibidir (UN, 2010: 2-93):

- Terör oluşumunun yaygın hale gelmesine imkân sağlayan şartlara ilişkin tedbirler,
- Terörle mücadele ve terörün yaşanmasını engelleme amacı ile alınan tedbirler,
- Terör ile mücadele ve terörü bitirmede devletlerin potansiyel güçlerini artırma ve Birleşmiş Milletler’ in bu bağlamdaki boyutlarını büyütme,
- Terörle mücadelede birey haklarına ve hukukun üstünlüğüne olan saygın korunması,

Birleşmiş Milletler’ in hukuk işleriyle ilgilenen Altıncı Komitesi ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun 1996 senesinde kabul ettiği 52/210 sayılı kararıyla kurulan Ad Hoc Komitesi aracılığıyla Milletlerarası Terörizm Kapsayıcı Anlaşması hazırlık aşamaları devam etmektedir. Bu bağlamdaki uğraşlar 1994 senesinde alınan 49/60 sayılı Genel Kurul kararına eklenen bildiri ile başlamıştır. Söz konusu bildiriyle Birleşmiş Milletlere üye olan devletlerin tamamına konunun bütün boyutlarını içerisinde barındıran detaylı bir hukuki görünüm oluşturabilmek hedefiyle terörün önüne geçilmesi ve meydana gelişinin önlenmesine dair milletlerarası hukuk kararlarının boyutunun hızlı bir biçimde değerlendirilmesinin önemi ifade edilmiştir. Tüm bu girişimler neticesinde 1997 terörist bombalamalarının engellenmesine ilişkin anlaşmayla 1999 terör finansmanının engellenmesine ilişkin anlaşma kabul edilmiştir. Tüm bunlara karşın belli başlı terör olaylarını değerlendiren sözleşmelerin haricinde çok kapsamlı ve genel bir

sözleşme hala yapılamamıştır (Saul, 2005: 164). Milletlerarası terör kapsayıcı anlaşma taslağı pek çok yönden birey hakları öğütlerince eleştirilmiştir.

3.1.1.3. BM Güvenlik Konseyi Kararları

Mayıs 1942’de Amerikan Başkanı Roosevelt, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Dış İşleri Bakanı Molotpv ile Beyaz Saray içerisinde düzenlenen akşam yemeğinin ardından yaptığı konuşmasında İkinci Dünya Savaşı’nın ardından meydana çıkabilecek başka bir savaşın önüne geçmek hedefiyle Rusya, Amerika, İngiltere ve büyük bir olasılıkla Çin’in de dünya güvenliğinin sağlanması, barışın devam etmesi ve silah bırakılmasının gerekliliğini ifade etmiştir. 1 milyardan fazla olan nüfusuyla dört ülkenin bir araya gelmesiyle dünya hâkimiyeti kurabileceğini belirtmiştir.

“Savaşın ardından silahsızlandırılan nüfus yoğunlukları düşük olan ülkelerin büyük saldırılar karşısında savunmaya geçmeleri, ülkeleri içerisinde hayat süren pek çok bireyi iktisadi sıkıntılar ile karşı karşıya getirebilir” temelli söz konusu fikir önce Stalin ardından da iki büyük tarafından kabul görmüştür. Bahsedilen ülkelere Fransa’nın da eklenmesiyle Birleşmiş Milletler Genel Kurulu milletlerarası güvenlik ve barışı sağlama hedefiyle ortaya çıkarılmıştır (Mishra, 2007: 145). Birleşmiş Milletler Genel Kurul Konseyi’nin güvenlik ve barışı korumak hedefli olarak vermiş olduğu kararların geneli terör oluşumuyla ilişkilidir. Amerika Birleşik Devletleri’nde yaşanan terör saldırılarını izleyen gün Güvenlik Konseyi söz konusu saldırıları tasvip etmediği belirten ve milletlerarası güvelik ve barışa yönelik tehdit yarattığını ifade eden 1368 sayılı kısa bir karar almıştır (BMGK, 2001).

Bu kararla beraber, son senelerde görülen terör eylemlerinin etkisi ile Güvenlik Konseyi’nin vermiş olduğu kararlar iki gruba ayrılmaktadır. 2373 sayılı 2001 senesinde çıkan karar; ikinci olarak ise devam özelliği taşıyan kararlarla 1267 sayılı 1999 tarihli karar ve bu kararın arkasından eklenen kararlardır (Akın, 2009: 79).

1267 Sayılı Karar ve devamında eklenen kararlar: 1998 senesi ortalarında Darusselam ve Nairobi’de terör eylemleri gerçekleştirenler Usame Bin Ladin’in örgütü bağlamında eylem yaptıkları ve sözü edilen kişinin Afganistan içerisinde Taliban idaresinin korumasında varlığını devam ettirdiği verisi üzerine Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 1267 sayılı kararı çıkarmıştır. Söz konusu kararda da önceden verilen

kararlar gibi Taliban egemenliğinin milletlerarası güvenlik ve barışa karşı tehdit oluşturduğu net bir biçimde ortaya konulmuştur (Kaya, 2005: 96).

Bununla birlikte, Birleşmiş Milletler tarafınca birey ihtiyaçları, Hac seyahati de dâhil olacak şekilde, çerçevesinde kabul edilenler haricinde üye devletler, Taliban'ın kendisine ait olan ya da kiraladığı uçakların ülkelere inişlerine izin vermeyecek, aynı zamanda kendi ülkeleri içerisinde bu uçakların sefer düzenlemelerine de yasak koyacaklardır (UN, 1999). Birleşmiş Milletler tarafınca bireysel ihtiyaçlar sebebiyle kabul edilenler dışında direkt olarak ya da dolaylı biçimde Taliban'ın sahibi olduğu ya da Taliban'ın kontrolü altında olan fonlarla üye devletlerde yaşayanların ya da üye devletler de bulunanların Taliban'ın kullanması için verecekleri fonlar ve başka mali kaynaklar dondurulma yoluna girebilecektir (UN, 1999).

1333 sayılı karar da El Kaide ve Taliban örgütünü merkezine almakta, Usame Bin Ladin ve El Kaide terör örgütünün kaynak ve fonlarının dondurulması sorumluluğunu eklemiştir. 1390 sayılı kararla 1267 ve 1333 sayılı kararların terör finansmanı ile ilişkili hayata geçirilmek istenilen tedbirler bir araya getirilmiştir. 1455, 1267, 1333 ve 1390 sayılı kararlar ile belirtilen terör finansmanı kaynaklarının dondurulması talebiyle ilişkili tehditlerin uygulanmasını çoğaltıcı tedbirler getirmiştir.

1373 Sayılı karar ve devamında alınan kararlar: 1373 sayılı karar terör oluşumunu tanımlama yoluna gitmemiş, keza 1390 sayılı karar gibi belli başlı terör oluşumlarını da tespit etme yoluna gitmemiştir. Söz konusu karar ile Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin genel kanun yapıcı rolünü sahiplenmiş olması önceden aldığı kararlar bakımından değişiklik göstermektedir. Usame Bin Ladin, 11 Eylül ve El Kaide gibi belli başlı örgüt ya da olaylar ile kısıtlandırılmamış bundan ziyade terör finansmanı ile mücadele konusunda devletlerin gereken tedbirleri alması ve kanunları yapması için 'Genel' bir karar oluşturulmuştur (Çakmak ve Çapar, 2008: 171).

Bahsedilen karar, terörün mali kazanç elde ettikleri kaynak rezervlerinin azaltılması, terör olaylarının hazırlık dönemlerinden başlatılarak engellenmesi, Birleşmiş Milletler üyesi ülkelerin terör ile mücadele etmek adına birlikte hareket etmeleri, terör olaylarına karışanların ağır yükümlü olarak yargılanmaları, terör örgütü üyelerine mülteci statüsünde değerlendirilmeleri, Birleşmiş Milletler üyesi olan ülkelerin terör ile

mücadele konusunda milletlerarası ortaklıkları öngören bütün anlaşmalara imza atmaları gibi etmenleri içerisinde barındırmaktadır.

Karar, bütün devletlere, terör ile ilişkisi olan kurum ve bireylere pasif ya da aktif yardım sağlanması durumundan kaçma, terör örgütlerine ve terör örgütü üyelerine, dolaylı yoldan ya da direkt olarak mali kaynak oluşturulmasının önüne geçme, terör oluşumuyla ilişkili birey ve kurumlar ile direkt olarak ya da dolaylı yoldan ilişkisi olanların mal varlıklarına el koyma görevi getirmektedir (BMGK, 2018).

Ek olarak “ Terörle Mücadele Komitesi” oluşturulmuş. Komite kısa vadeli anlaşmalarla Birleşmiş Milletler tarafınca uzmanlardan meydana gelen ve rapor halinde sunum yapan üç alt komiteden meydana gelmektedir. 1373 sayılı karara ilişkin maddelerin hayata geçirilmesi ve milletlerarası ortaklıkların fazlaştırılması adına yapılanları, devletlerin terör ile mücadele komitesine rapor şeklinde iletmeleri gerekliliği vardır. Söz konusu alanlar içerisinde terör ile mücadele, hukuku, finans temelli kanun ve politikalar, gümrük politikaları, göç kanunları ve uygulamaları, suçluların iadesine ilişkin kanunlar, hukuk yaptırımları, güvenliğe ilişkin etkinlikler, kanun dışı silah temini bulunmaktadır. Buna karşın ilk raporlar içerisinde 1373 sayılı kararın hayata geçirilmesinde problemler ortaya çıkmıştır. Terör finansmanına ilişkin temel ifadeleri devletlerin değişik değerlendirmeleri raporlar içerisinde gözükken problemlerden olmuştur. Örnek vermek gerekirse; terör hareketlerinin ve bu hareketleri yapan terör örgütlerinin finanse edilmesi kara para aklama terimiyle aynı anlama sahip kavram olarak değerlendirilmiştir. Buna karşın terör oluşumunun finanse edilmesinde kullanılan fon hep kanuna uygun olmayan etkinliklerden oluşmamakta, hatta eylem bazında söz konusu finans yardımıyla kullanılan fonların geneli kanuna uygun kabul edilen araçlar ile sağlanmaktadır. Buna ek olarak hesapların dondurulması işlemi, el konulma işlemi, kesilmesi gibi oluşumlar içerisinde de karmaşa olmuştur (Çakmak ve Çapar, 2008: 194).

Birleşmiş Milletler Genel Konseyi 1999 senesinde 1269 sayılı karar ile ‘terör oluşumunun bütün hareket, uygulama ve tekniklerini’ eleştirerek terör oluşumunu milletlerarası güvenlik ve barış konusunu tehdit eden bir unsur olarak belirtmişlerdir. Bütün devletlerin koordinasyonlu ve ortak bir biçimde ülkelerinde terör hareketlerinin olmasını ve finanse edilmesini hukuki sistemler ile önüne geçmeleri veya engellemeleri ve terör olaylarını finanse eden kişilere güvenli bir ortam sağlanmaması talep

edilmektedir. Buna karşın söz konusu kararda, hangi suçların terör ile bağdaştırıldığı, hangi kişilerin terör eylemlerini gerçekleştiren olarak isimlendirileceği, terör etkinliklerinin neler olduğu konularında netlik olmadığından devletler algıları ve ulusal kanunlarına göre hareket etme bağlamında bir serbestlik kazanmışlardır (Çiftlioğlu, 2006: 212).

Bahsedilen bütün kararlarla terör örgütlerini ülkeleri içerisinde barındırmak, terör olaylarını kolay hale getirmek, terör eylemleri için fon sağlamak gibi etkinlikleri ya da söz konusu etkinlikleri engelleyici önlemlerin alınmaması sebebiyle direkt olarak devlet birimler sorumlu görülmüş, terörün finans kaynakları başka özel oluşumlardan gelebilmekle beraber yalnızca devletin kendisi direkt olarak kalma yeri veya fon sağlayan oluşum konumunda görülmüştür (Çakmak ve Çapar, 2008: 178).

Geçmiş ve bugün birçok terör örgütü, sadece ülkelerinde etkinlik sahası oluşturdukları ülkeleri değil çevre bölge ve ülkeleri de tehdit ederken, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin peş peşe ve sadece El Kaide ve Taliban'a ilişkin kararlar vermesi, tarafsızlık, hukuk ve adaletin küreselliği konusuna değerlendirilmesi gereken bir davranış olarak görülmüştür (Çiftlioğlu, 2006: 214).

3.1.2. Avrupa Birliği Būnyesindeki Dūzenlemeler

Avrupa Birliği'nin terörün finanse edilmesine ilişkin incelemelerinin Birleşmiş Milletler incelemelerine kıyasla yeni olduğu bilinmektedir. Avrupa Birliği'nin yayımladığı 26 Ekim 2005 tarihli 2005/60/EC Sayılı Bildiri, Avrupa Birliği tarafınca oluşturulan terörün finans edilmesine ilişkin engelleyici önlemleri barındıran çok boyutlu belgelerin başında gelmektedir. Temel özellikleriyle değerlendirildiğinde bildirinin başlığının 'Mali Yapının Terörün Finanse Edilmesi ve Kara Para Aklanması Hedefiyle Kullanılmasının Engellenmesi' şeklinde konulması ve terörün finanse edilmesinin engellenmesi bakımından temel özellikleriyle mali yapıyla ilişkili engelleyici önlemlere yer verilmesi önem teşkil etmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde çalışma ile paralel biçimde terörün finanse edilmesinde ilişkin engelleyici çalışmalarda mali yapının önem derecesinin ön planda tutulduğu da görülmektedir. Sözü edilen engelleyici önlemler değerlendirildiğinde, Bildiri'nin ikinci kısmında; müşterinin tanınır hale gelmesi başlığı altında adsız hesap açılması ya da cüzdanının gözetimde tutulmasının yasaklanmasına, müşterinin tanınır hale gelmesi

durumunda hangi önlemlerinin alınacağına ilişkin konular yer almaktadır. Bunlara ek olarak müşterinin tanınır hale gelmesi durumlarında alınacak önlemlerin sadeleştirilmesi ve basit hale getirecek durumlar, aksine söz konusu önlemlerin fazlaştırılacağı durumlar ve üçüncü kişiye güvenme standarttı bağlamındaki etmenler da düzenlenmiştir (EU, 2005).

Avrupa Birliği'nin Terörün finanse edilmesinin önüne geçilmesine ilişkin yayımladığı tüzük kararlarının yanı sıra ortaya koyduğu bildiri de terör finansesi için kullanılmasının engellenmesini belirtmesi ve mali yapının söz konusu düzenleme ve önlemlerde ehemmiyetini öteki milletlerarası hukuk raporlarına göre daha çok vurgulanması bakımından önem teşkil etmektedir. Engelleyici düzenleme ve önlemlerin ciddi bir bölümü mali sistem oluşumu ile ilgilidir.

3.1.3. Avrupa Konseyi Bünyesindeki Düzenlemeler

Avrupa Konseyi'nce konuyla bağlantılı olarak Ceza Kovuşturmalarının Aktırılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (COE, 1978) hazırlanarak 15 Mayıs 1972 tarihinde imzalanmak üzere meydana çıkarılmıştır. Türkiye bahsedilen sözleşmeyi 26 Haziran 1974 tarihinde imzalamıştır. Sözleşme, 20 Mart 1978 tarihinde hayata geçirilmiştir. Daha sonra Avrupa Konseyi 27 Haziran 1980 tarihinde kara para aklamayla ilişkili önem teşkil eden düzenlemelerden olan Suç Kaynakları Parasal Değerlerin Korunması ve Aktarılmasına Yönelik Tedbirler Hakkında R -80- 10 sayılı öneri kararını kabul etmiştir. Sözü edilen düzenleme, kara para aklanma konusunun engellenmesine dair ilk milletlerarası düzenleme olma özelliğini taşımakla beraber, bir öneri kararı olması sebebiyle Avrupa Konseyi'ne üye olan devletler üzerinde bağlayıcı bir etkisi yoktur (COE,1949).

8 Kasım 1990'da Suç Kaynaklı Kazançların Aklanması, Bulunması, Zapt Edilmesi ve El Konulması Konularına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi, Strasbourg'da kabul edilerek imzalanması için ortaya konulmuş ve 1 Eylül 1993 tarihli olarak yürürlüğe sokulmuştur. Söz konusu anlaşma Strasbourg'da imzalanmasından kaynaklı kimi yerlerde Strasbourg Sözleşmesi olarak da geçmektedir. 16 Haziran 2004 tarihli ve 5191 sayılı yasayla kabul görmesi uygun bulunan sözleşmenin temeli kara para aklamanın bir suç olduğu ve kara paraya el konulması konularına dayanmaktadır (Ergül, 2005: 87).

Sözleşmenin oluşturulması sürecinde, kara para kaynağının yalnızca uyuşturucu maddelerin ticaretinin yapılması yolu ile kazanılanla sınırlandırılması konusunun başka ağır suçlardan kazanılan gelirin arka plana atılacağı fikriyle, öncül suç tanımı Viyana Sözleşmesi'ne göre çok boyutlu olarak yapılmış, ayırım olmaksızın işlenilen herhangi bir suç neticesinde kazanılan tüm gelirin aklanmasının suç olduğunun kabul görmesi bağlamında bir yaklaşım özümsemiştir. Bahsedilen sözleşmenin ikinci kısmında ulusal seviyede verilmesi gerekli olan önlemlere; üçüncü kısmındaysa milletlerarası ortaklığa dair hükümlere değinilmiştir. Böyle olmasının nedeni, 1990 tarihli sözleşmenin esaslarından birinin elde bulunan Avrupa Konseyi raporlarını bütünleştirici bir biçimde milletlerarası ortaklığı kolaylaştırılması düşüncesi olduğu bilinmektedir.

Bununa yanı sıra 1990 tarihli sözleşmeyi ayrıntılı bir biçimde düzenleyen Seçilmiş Uzmanlar Birliği –The Select Committee of Experts- bahsedilen esasın sadece Avrupa Konseyi üyelerinin iç hukuk sistemlerinde meydana gelen önemli yaklaşım değişikliklerinin en aza indirilmesi için gereken basamakların geçilmesiyle gerçekleştirilebileceği fikridir. Sözleşmenin açıklayıcı raporunun –Explanatory Report- 10'uncu paragrafında da değinildiği gibi sözleşme, yargının suça dair yapılan ilk incelemelerden el koyma önlemine hükmedilmesi ve bunun gerçekleştirilmesine kadar olan tüm aşamalarında yapılabilecek bir karar beraberliğinin meydana getirilmesiyle milletlerarası beraberliklerin en geniş boyutta sağlanması adına esnek ancak etkin sistemlere yer verilmek için çabalamaktadır (COE, 1990).

1990 tarihli sözleşmenin düzenlenmesinin ardından gelen süreçte, 10 Haziran 1991 tarihinde Avrupa Konseyi, mali yapının kara paranın aklanması hedefiyle kullanılmasının önüne geçilmesi hakkında konsey bildirisini düzenlemiştir.

Söz konusu bildiri, uyuşturucu madde suçlarını temel suç şeklinde belirtmiştir. Buna ek olarak Avrupa Konseyi tarafınca 1999 senesinde çıkarılan yolsuzluğa ilişkin ceza hukuku sözleşmesinde de –yolsuzluk suçlarından kazanılanların aklanması- ifadesi altında kara paranın aklanmasına dair hükümler verilmiştir. Söz konusu hükümde 1990 tarihli sözleşmeye atıf yapılmıştır –madde 13- (OECD, 1997).

Avrupa Konseyi içerisinde, terör ile mücadele sahasındaki sözleşmelerin en eskisiyse, 20 Ocak 1977 tarihli -Strasbourg'da kabul edilmiştir- ve 15 Mayıs 2003 tarihinde kabul gören bir Tadil Protokolü ile düzenlenen 'Terörün Engellenmesine

İlişkin Avrupa Sözleşmesi' dir. Sözleşmenin Tadil Protokolü ile dâhil edilen 1-2-j maddesi bağlamınca terörün finanse edilmesinin engellenmesine ilişkin Birleşmiş Milletler sözleşmesi içerisinde belirtilen suçlar da suçluların iadesi konusunda politik suç sayılmayacaktır (COE, 1977).

Avrupa Konseyi içerisinde gerçekleştirilen başka önem teşkil eden bir sözleşme de 16 Mayıs 2005 tarihinde yapılan 'Terörün Engellenmesine İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'dir. Sözü edilen sözleşme kapsamında terör suçu, sözleşmenin ek kısmındaki liste içerisinde yer alan anlaşmalar doğrultusunda tanımlanan suçla bütünü anlamını taşımaktadır, madde 1-1), sözleşmenin ek kısmında terörün finanse edilmesinin engellenmesine ilişki Birleşmiş Milletler sözleşmesi de dâhil olacak biçimde, 11 adet milletlerarası yapılmış anlaşma yer almaktadır (COE, 2005). Avrupa Konseyi bünyesi içerisindeki başka bir belgeyse, tezin temelini meydana getiren, 16 Mayıs 2005 tarihinde kabul edilmiş 'Terörün Finanse Edilmesi ve Suçtan Kazanımların Aklanması, Bulunması, Zapt Edilmesi ve El Konulması Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi'dir.

Terörün finanse edilmesinin yalnızca suçtan kazanımların aklanması gibi kanuna uygun olmayan yollar ile değil kanun uygun etkinliklerde de sağlanabilir olması konusu karşısında, 1990 yılı sözleşmesinin güncel hale getirilmesi ve çok boyutlu bir hale getirilmesi hedefiyle 16 Mayıs 2005 tarihinde 'Terörün Finanse Edilmesi ve Suçtan Kazanımların Aklanması, Bulunması, Zapt Edilmesi ve El Konulması Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi ortaya çıkarılmıştır. Bahsedilen sözleşmenin ortaya çıkarıldığı dönemde milletlerarası sahada kara paranın aklanması ve terör oluşumunun finanse edilmesi oluşumları birbirleriyle bağlantılı olarak değerlendirilmekteydi. Buna karşın 2005 sözleşmesi 1990 yılı sözleşmesinin genel hatlarını bozmamıştır.

3.1.4. Türkiye'deki Düzenlemeler

Terörün finanse edilmesiyle mücadele terör ile mücadelenin yalnızca bir kısmını kapsamaktadır. Buna karşın terör örgütlerinin finans kaynaklarının belirlenmesi ve önüne geçilmesi, örgütün hareket potansiyelini düşürerek terör olaylar üzerinde doğrudan bir etkili bir role sahiptir. Finans kaynakları olmayan bir terör örgütünün varlık ve olaylarını devam ettirmesi hemen hemen imkânsızdır. Bu sebeple terörün finanse edilmesiyle mücadele terörle mücadelede hukuki, operasyonel ve finansal olarak yapılmaktadır (Üstün, 2006: 51).

Terörün finanse edilmesiyle ilgili hukuki mücadele örgütlerin finans kaynaklarını engellemeye dair kanun temelli düzenlemelerin hayata geçirilmesini, finansal mücadele ülkelerin finans sektöründe yer alan kurumlara sorumluluklar yükleyerek terör finansmanının söz konusu kurumlar aracılığı ile gerçekleştirilmesinin önlenmesini, operasyonel mücadeleyse örgütlerin haraç toplama, soygun, gasp, sahtecilik, kaçakçılık gibi kanun dışı kaynaklarını belirlenmesi ve operasyonla düzenlenerek söz konusu kaynakların ortadan kaldırılması içermektedir.

Terörün finanse edilmesiyle finansal ve hukuki mücadelenin geçmişi günümüze yakındır. Soğuk Savaş dönemi ve öncesindeki dönemde devletler terör örgütlerinin finanse edildiği kaynaklar için bireysel önlemler alırken, Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından gelen dönemde terör küresel bir özellik kazanmış, bu nedenle terörün finanse edilmesinin önüne geçilmesi konusu milletlerarası sahada adından söz ettirmeye başlamıştır. Milletlerarası boyuta ulaşan terör örgütlerinin başka organize suç örgütleri gibi uyuşturucunun alınıp satılması gibi kanun dışı etkinlik sahalarına yönelme eğilimi göstererek önemli oranda suç kazancı elde etmeleri sebebiyle terör ile etkili bir biçimde mücadele için terör örgütlerinin finans kaynaklarının engellenmesi fikri milletlerarası çalışmalarda kabul edilmeye başlamıştır (Yıldırım, 2012: 111).

1990'lı senelerin ortalarında başlayan çalışmalar 11 Eylül saldırılarıyla ciddi bir hıza ulaşmıştır. 11 Eylül saldırıları öncesi dönemde genellikle kara parayla mücadele konusu üzerinde durulurken sonrasında terörün finanse edilmesi Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Dünya Bankası, Avrupa Birliği ve Uluslararası Para Fonu gibi milletlerarası pek çok kurum tarafınca gündeme getirilmeye başlanmıştır (Aykın, 2010: 156-158).

Terör örgütlerinin finanse kaynaklarının önlenmesi için üç konuda yapılan mücadelenin beraber yürütülmesi gerekmektedir. 11 Eylül saldırılarından önce söz konusu mücadele sahaları yalnızca devletlerin kendi içlerinden yürütülürken 11 Eylül saldırılarının ardından özellikle finansal ve hukuki alanlarda milletlerarası kurumların önem teşkil eden maddeleri konumuna erişmiştir.

Finansal ve hukuki olarak mücadele eden milletlerarası kurumlar aşağıdaki gibidir:

- Birleşmiş Milletler

- Basel Komitesi
- Mali Eylem Görev Gücü –FATF-
- Wolfsverg Grubu
- Avrupa Birliği
- Egmont Grubu
- Avrupa Konseyi
- Uluslararası Para Fonu –IMF-
- Dünya Bankası

Operasyonel olarak milletlerarası mücadele Interpol tarafından yürütölürken, Avrupa Birliği içinde olan Europol de operasyonel mücadeleleri sürdürmektedir. Milletlerarası birliktelikle paralel biçimde Türkiye’de terörün finanse edilmesiyle finansal ve hukuki mücadele konusundaki çalışmalara 11 Eylül’de gerçekleşen saldırılardan sonra atılmıştır. Milletlerarası sahada alınan önlemlerin pek çoğu Türkiye tarafından özömsenerek iç hukuka eklenmiştir. Türkiye’de terörün finanse edilmesiyle mücadele hukuki, operasyonel ve finansal olarak üç alanda yürütölmektedir. Hukuki mücadele ceza hukukuna dair önlemlerden meydana gelmektedir.

Ceza hukukuna dair önlemlerse, terörün finanse edilmesinin bağımsız bir suç olarak kabul edilmesini, ceza konularıyla bağlantılı boyutlarda önlemlerini ve infaz hukuku ile bağlantılı düzenlemeleri barındırmaktadır. Hareketin suç olarak görölmesi önlemiyle terör örgütlerine yardım edenler, mal varlıklarını terör örgütleri ile paylaşanlar, fon oluşturarak mali yardım yapanlar cezaya çarptırılmaktadır. Yargılamaya dair koruma önlemleriyle soruşturma sürecinde gizli soruşturmacı tutma, sistemli araçlar ile gizli gözlemlene, bağlantının belirlenmesi, tanıkların korunması, el koyma işlemleri ile suça bulaşanların belirlenmesi, delillerin bulunması ve cezalandırılma sağlanmaktadır. Finansal mücadele alanında mali kurumlar ve bankalar aracılığıyla gerçekleştirilen işlemler üzerinde yapılacak kontroller ve alınacak mali tedbirler söz konusudur. Operasyonel mücadele alanındaysa suçtan kazanılanların engellenmesine ilişkin kolluk güçlerinin yaptıkları etkinliklerdir (Yıldırım, 2012: 254).

Türkiye uzun seneler terörle mücadele sahası oluşturmasına karşın terörün finanse edilmesiyle finansal ve hukuki mücadele diğer dünya ölkeleriyle paralel biçimde

1990 senesi sonrasında başlamış ve 11 Eylül tarihinde gerçekleştirilen saldırılardan sonra hız kazanmıştır. Belirtilen tarihten önce terör örgütlerinin para kaynaklarının önlenmesine ilişkin yalnızca güvenlik güçlerince operasyonlar düzenlenmekteydi.

Hukuki olarak ise terörün finanse edilmesi terör örgütüne destek olarak kabul edilmiş ayrı bir suç şeklinde değerlendirilmemiştir. Türkiye terörün finanse edilmesiyle hukuki mücadele bağlamında ilk olarak Terörün Finanse Edilmesinin Engellenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi olacak biçimde, Birleşmiş Milletler Bünyesinde kabul görmüş ve Anayasanın 90'ıncı maddesine göre mevzuatın bir parçası halini almış olan milletlerarası sözleşmelerin tamamına taraftır. Avrupa Konseyi içerisinde 2005 senesinde kabul edilen –Varşova’da- ve 2007 senesinde yürürlüğe sokulan Terörün Engellenmesine İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi de 19 Ocak 2006 tarihinde imzalanarak kabul görmüştür. Buna ek olarak Avrupa Birliği’ne uyum bağlamında gerçekleştirilen farklılaştırmalar ile iç mevzuatı Avrupa Birliği’ne uygun şekle sokma çabası içerisine girilmiştir (Yıldırım, 2012: 263). Finansal mücadele bağlamında; Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından yayınlanmış 40 öneri ve terörün finanse edilmesine ilişkin olarak yayımlanan dokuz öneri ve Basel Komitesi raporları Türkiye iç mevzuatına gereken düzenlemelerden geçtikten sonra özellikle bankalar olacak şekilde finans sektörü kurumları tarafından uygulanmaktadır (Çakır, 2004: 50).

Bunun yanı sıra terörün finanse edilmesinin engellenmesi konusunda finansal ve hukuki mücadelenin etkin hale getirilmesi hedefiyle Maliye Bakanlığı bünyesinde 19 Kasım 1996 tarihinde yürürlüğe dâhil edilen 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Engellenmesine İlişkin Yasa’yla beraber Mali Suçları Araştırma Kurumu –MASAK- kurulmuştur (Aykın ve Gümüşay, 2008b: 376). Operasyonel mücadeleye İç İşleri Bakanlığı bünyesindeki;

- Emniyet Genel Müdürlüğü
- Gümrük Muhafaza Teşkilatı
- Jandarma Genel Komutanlığı
- Sahil Güvenlik

Tarafından yapılmaktadır. Bu bağlamda sözü edilen kurumlara terör örgütlerinin finans kaynakları içerisinde yer alan tüm suçla operasyonel olarak mücadele etme sorumluluğu yüklenmiştir. Türkiye’de özellikle kaçakçılık konusunun engellenmesine

ilişkin kolluk güçleri tarafından düzenlenen operasyonlar terör örgütü olan PKK'nın finans kaynaklarını etkilemektedir.

3.1.4.1. Hukuki Mücadele

Türkiye uzun senelerden bu yana terör ile mücadele etmesine karşın 2006 senesine kadar terörün finanse edilmesi konusuna rastlanmamaktadır. Söz konusu suç 2006 senesinde terör ile mücadele yasasının 8'inci maddesi düzenlenerek oluşturulmuştur. Bahsedilen tarihten önce Türk Ceza Kanunu'nun terör örgütlerine destek vermek konulu 220/7'nci maddesi terörün finanse edilmesi suçunu meydana getiren olaylarda kullanılmıştır. Türkiye'nin üyesi olduğu Mali Eylem Görev Gücü terörün finanse edilmesi konusunda 2006 senesinde gerçekleştirilen değişikliği yeterli görmediğinden Türkiye'yi üyelikten atmakla tehdit etmesinin ardından 2013 senesinde terörün finanse edilmesinin engellenmesine ilişkin çok boyutlu bir kanun yapılmıştır.

Türk Ceza Kanunu –TCK: Türk Ceza Kanunu içerisinde terörün finanse edilmesine ilişkin net bir hüküm bulunmamaktadır. Buna karşın terör örgütlerinin kanun dışı yollardan kazanç sağlaması sebebiyle Türk Ceza Kanunu'nun 'Suçtan kazanılan mal varlığı değerlerini aklama' başlıklı 282'nci maddesi terörün finanse edilmesi konusunu da barındırmaktadır.

Bu madde bağlamında; alt sınırı 6 ay ya da daha fazla hapis yatmayı gerekli kılan bir suçun işlenmesi ile elde edilen mal varlığı değerlerini yurtdışına çıkaran ya da kanun dışı yollardan bu mal varlıklarının kaynaklarını saklamak ya da kanuna uygun bir yol ile kazanıldığının düşünülmesi amacıyla türlü işlemlerden geçiren bireyin ceza alacağı hükmü oluşturulmuştur (Yıldırım, 2012: 265). Terörün finanse edilmesi suçunun yaptırımının 5 seneden 10 seneye kadar hüküm giyme şeklinde belirlenmiş olması sebebiyle terörün finanse edilmesi suçu kara para aklama suçunun öncül suçları arasında gösterilmektedir. Terörün finanse edilmesi suçundan kaynaklanan mal varlığı değerlerini ülke dışına kaçırmak ya da kanun dışı yollardan bu mal varlıklarının kaynaklarını saklamak ya da kanuna uygun bir yol ile kazanıldığının düşünülmesi amacıyla türlü işlemlerden geçirmek aklama suçu içerisinde sayılmaktadır (Aykın ve Sözmen, 2008: 148).

Terör ile Mücadele Kanunu –TMK: Türkiye'de terör olaylarının artması ve öncelikle Türk Ceza Kanunu olacak biçimde başka kanunlarda düzenlenmiş olan

suçların terör ile mücadele konusunda yeterli olmaması ve etkili bir hukuk mücadelesinin sağlanabilmesi adına 12 Nisan 1991 tarihinde 3713 sayılı Terör ile Mücadele Kanunu yürürlüğe dâhil edilmiştir (Yıldırım, 2012: 264).

Terör ile Mücadele Kanunu'nun, 2006 senesinde yürürlüğe eklenen 5132 sayılı Terör ile Mücadele Kanunu'nda Farklılık Yapılmasına İlişkin Kanunla, 8'inci maddesi terörün finanse edilmesi suçuna ayrılmıştır. Bu bağlamda (Uyar, 2008: 252); bütünüyle ya da kısmı olarak terör hareketlerinin gerçekleştirilmesi konusunda kullanılacağını bilerek ve istekli bir biçimde fon yaratırsa, örgüte üye olduğu düşünülerek cezalandırılacaktır.

Fon, eylemin gerçekleştirilmesin kullanılmamış olsa bile, aynı şekilde cezaya çarptırılır. Söz konusu maddenin ilk fıkrasında geçen fon kavramı; para ya da para yerine geçecek tüm mal, gelir, hak, çıkar ve alacaklarla bunların birbirlerine dönüştürülmesini sağlayan değer ve çıkarı ifade eder. Bahsedilen madde içerisinde terörün finanse edilmesi suçuna bulaşanların örgüt üyesi biçiminde değerlendirilip cezalandırılacağı ifade edilmiş, söz edilen kanunun 7'nci maddesinde de örgüt üye olanların Türk Ceza Kanunu'nun 314'üncü maddesinde cezalandırılacağı beyan edilmiştir. Türk Ceza Kanunu'nun 314'üncü maddesinde örgüt ile bağlantısı olanların 5 seneden 10 seneye kadar hüküm giyeceği belirtilmiştir. Bu sebeple Türk Hukukuna göre terörün finanse edilmesi suçunun cezası 5 seneden 10 seneye kadar hüküm giyme şeklindedir.

2006 senesinde çıkarılan yasadan önce terör finansmanı yapan bireyler Türk Ceza Kanunu'nun 220/7'nci maddesi bağlamında terör örgütüne destekte bulunmak suçundan yargılanmışlardır. Söz konusu yasanın yürürlüğe girmesinin ardından terör örgütlerine finans sağlamak, terör örgütlerine destek sağlamaktan farklı bir suç olarak değerlendirilmeye başlamıştır.

Konuya ilişkin 2010 senesinde terör örgütü üyelerine kışın lazım olacak malzeme ve erzakları sağlayan İbrahim A. isimli birey hakkında Yargıtay tarafından alınan karar açıklayıcıdır. Mahkemenin terör örgütüne destek vermek şeklinde nitelendirdiği olayın finans desteği sağlamak biçiminde değerlendirilmesinin gerekliliğini Yargıtay tarafından ifade etmiştir. Yargıtay'ın kararında; değeri parayla bağdaştırılan malzeme ve erzakları sağlamak şeklinde yapılan olayın Türk Ceza Kanunu'nun 220/7'nci maddesinde yer alan

suçu değil, 3717 sayılı TMK'nın sekizinci maddesinde yer alan terörün finanse edilmesi suçunu oluşturduğu belirtilmiştir (Yargıtay 9. Ceza Dairesi, 20 Mayıs 2013 tarih, Esas No: 2012/1392, Karar No: 2013/7961). Karara ilişkin ayrıntılı bilgi EKA'da verilmiştir.

Yargıtay'ın kararında da görüldüğü üzere terör örgütlerine destek vermekle terör örgütlerine finans kaynağı sağlamak farklı değerlendirilir.

Suç Kazançlarının Aklanmasının Engellenmesine İlişkin Kanun: Türkiye içerisinde kara para aklamayla mücadele, 1996 senesinde çıkarılan 4208 sayılı yasa ile düzenlenmiştir. Buna karşın milletlerarası boyutta, aklamayla mücadele standartlarının yapılması ve milletlerarası finans ve ekonomik bağlantıların çoğalması sebebiyle yapılanan koşullara uygun bir kanun düzenlemesinin yapılması gerekmiştir. Söz konusu gereksinimi karşılamak için 2006 senesinde, 5549 sayılı Suç Kazançlarının Aklanmasının Engellenmesine İlişkin Kanun kabul edilerek yürürlüğe dâhil edilmiştir (Yıldırım, 2012: 269).

5549 sayılı kanunla suç kazancının aklanması ve terörün finanse edilmesinin engellenmesi için kanun temelli düzenlemeler yapılmış ve MASAK'ın yetki ve sorumlulukları aklamayla mücadeleye ek olarak terörün finanse edilmesiyle mücadeleyi de içerecek biçimde boyutlandırılmıştır (Üstün, 2008: 43). Bu bağlamda MASAK'ın vizyonu; suç kazançlarının aklanması ve terörün finanse edilmesiyle etkili bir biçimde mücadeleler ederek etkili bir ekonomi ve güvenlik sahası oluşturulmuş bir toplum yaratılmasına destek veren öncü bir kuruluş olmak; misyonuysa, kara para aklama ve terörün finanse edilmesi suçlarının engellenmesi ve belirlenmesine ilişkin olarak; politika yapılması ve düzenlemelerin gerçekleştirilmesine destek sağlamak, güvenli ve hızlı bir biçimde bilgi toplamak ve değerlendirmek, inceleme ve araştırma yapmak, toplanılan bilgi ve bulguları konuyla ilişkili makamlara götürmek biçiminde oluşturulmuştur (MASAK, 2014).

Bu kanun ile finans kurumlarının alacakları önlemler tespit edilerek finansal mücadele bağlamında bir konu olmuştur. Yasanın ikinci maddesinin D bendinde; Sigortacılık, Sermaye Piyasaları, Bankacılık, Bireysel Emeklilik, Borç Para Verme ve Diğer Finans Hizmetleriyle taşımacılık ve pota, bahis oyunları ve talih konusunda etkinlik gösterenler; taşınmaz, değerli maden ve taş, döviz, nakil vasıtası, tarihi eser, mücevher, antika ticareti ve sanat eseriyle uğraşanlar ya da söz konusu etkinliklere

aracılık edenlerle spor kulüpleri, Bakanlar Kurulu ve Noterlerce tespit edilen başka sahalarda etkinlik gösterenler sorumluluklar olarak belirlenmiştir. Bahsedilen sorumluluklar (Mevzuat , 2006);

- Şüpheli olarak görülen işlemleri bildirme,
- İç kontrol ve risk idare sistemlerinin yapılması ve söz konusu yasa ile getirilen sorumluluklara uyum sağlamak için, gereken yetkiyle donatılmış yönetim temelli seviyede görevli belirlenmesi,
- Kimlik tespiti yapma,
- Taraf olunan ya da aracılık edilen işlemlerden, Bakanlık tarafınca tespit edilecek tutarın üzerinde olan Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı'na iletme,
- Bakanlık tarafınca tespit edilen bütün işlemler ile ilişkili biçimde sürekli bilgi akışının olması,
- İlişkili belgelerin saklanması ve talep edilmesi durumunda gösterilmesidir.

Yasayla sorumlulukların oluşturularak Mali Suçları Araştırma Kurulu'na şüpheli işlem bildirimlerini yapmaları terörün finanse edilmesiyle finansal mücadele alanında önem teşkil eden bir durumdur. Belirtilen şüpheli işlemler Mali Suçları Araştırma Kurulu tarafından araştırılıp analiz edilmekte, suç faktörlerinin belirlenmesi halinde savcılığa yönlendirmektedir. 2012 senesinde Mali Suçları Araştırma Kurulu Avrupa bünyesinde olan Global Fund Children, Ashoka Genel ve Chest adlı vakıfların PKK'ya destekleriyle bilinen Umut Işığı Kadın Kooperatifi'ne ciddi oranlarda para bağışladıklarını belirleyerek ortaya çıkardığı raporu savcılığa ulaştırmıştır (Sabah, 2012).

Terörün Finanse Edilmesinin Engellenmesine İlişkin Kanun: 6415 sayılı Terörün Finanse Edilmesinin Engellenmesine İlişkin Kanun, Türkiye'de terörün finanse edilmesi konusuna ilişkin çıkarılan en son yasadır. Sözü edilen düzenlemelere karşın terörün finanse edilmesi konusunda Türkiye milletlerarası ilkelere uygun kanun düzenlemeleri yapmadığından FATF tarafından tehdit edilerek 2013 yılının şubat ayına kadar süre verilmesi, söz konusu kanunun ortaya çıkarılmasını gerekli kılmıştır (Aydınlat, 2012: 1-6). 7 Şubat 2013 tarihinde kabul gön yasa 16 Şubat 2012 tarihli olarak Resmi

Gazete’de yayımlanmış ve yürürlüğe dâhil edilmiştir. Yasanın amacı ilk maddede belirtmiştir (Resmi Gazete, 2013):

Söz konusu yasa, terör ve terörün finanse edilmesiyle etkili mücadelenin yapılması bağlamında; 1999 tarihli Milletler Güvenlik Konseyi’nin bahsedilen yasa bağlamındaki terör ve terörün finanse edilmesiyle mücadeleye dair kararların hayata geçirilmesiyle terörün finanse edilmesi suçunun düzenlenmesi ve terörün finanse edilmesinin engellenmesi hedefiyle mal varlıklarının dondurulmasına dair ilke ve standartların oluşturulması amaçlı olarak hazırlanmıştır. Bu yasayla terör ile mücadele yasasının 8’inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Türkiye’nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Terör Finansmanının engellenmesi Hakkında Milletlerarası Sözleşme’nin gereklerinin iç hukuku ile özdeşleştirilmesi için bazı küçük değişiklikler ile terörün finanse edilmesi konusu bu kanunla tekrar düzenlenmiştir.

Buna ek olarak söz konusu yasanın yürürlüğe dâhil edilmesiyle öncesinde Bakanlar Kurulu Kararı çıkartılması yoluyla uygulanan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin El Kaide ve Taliban’a yönelik 1267 sayılı 1999 tarihli kararın ek kısmında liste biçimde yer alan bireylerin mal varlıklarının dondurulmasına ilişkin sistem, günümüzde kadarki uygulamalarla paralel biçimde hüküm altına alınmıştır (MASAK, 2013). Yasanın 4’üncü maddesinde terörün finanse edilmesi suçunun cezası belirtilmiştir.

Bu bağlamda; söz konusu kanunda suç olarak düzenlenen hareketlerin yapılmasında bütünüyle ya da kısmı olarak kullanılması terör hareketlerinin gerçekleştirilmesi konusunda kullanılacağını bilerek ve istekli bir biçimde bir teröriste ya da terör örgütlerine fon sağlayan ya da toplayan birey, ağır bir cezayı gerektiren başka bir suç yaratmadığı takdirde, 5 seneden 10 seneye kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Suç olarak görülen hareketler aşağıdaki gibidir (Resmi Gazete, 2013):

- Bir halkı tedirgin etmek, sindirmek, bir hükümet ya da milletlerarası kurumu bir olayı yapmaya ya da yapmaktan kaçınmaya zorlamak hedefiyle, kasti olarak canını alma ya da ağır biçimde yaralama eylemleri,
- 12 Nisan 1991 tarihli ve 3713 sayılı Terör ile Mücadele Kanunu bağlamında terör suçu olarak isimlendirilen eylemler,

- Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmeler içerisinde yasaklanan ve suç olarak değerlendirilen eylemler.

Türkiye'nin kabul ettiği sözleşmeler aşağıdaki gibidir:

- Uçakların Yasa Dışı Yollar ile Ele Geçirilmesinin Engellenmesine Dair Sözleşme,
- Sivil Havacılığın Yasa Dışı Yollar ile Ele Geçirilmesinin Engellenmesine İlişkin Sözleşme,
- Diplomasi ajanları da dâhil Olacak Biçimde Milletlerarası Korumaya Sahip Bireylere Karşı Yapılan Suçların Engellenmesi ve Cezaya Çarptırılmasına İlişkin Sözleşme,
- Rehine Alınmasına Yönelik Milletlerarası Sözleşme,
- Nükleer Maddelerin Fiziksel Olarak Korunması Hakkında Sözleşme,
- Sivil Havacılığın Güvenliğine İlişkin Yasa Dışı Hareketlerin Engellenmesine Dair Sözleşme,
- Milletlerarası Sivil Havacılık Hizmeti Sunan Havaalanlarına Yasa Dışı Şiddet Eylemlerinin Engellenmesinde Dair Protokolde,
- Denizde Seyir Etme Güvenliğine İlişkin Kanun Dışı Hareketlerin Engellenmesine İlişkin Sözleşme,
- Kıta Sahanlığı İçerisinde Yer Alan Sabit Platformların Güvenliğine İlişkin Kanun Dışı Hareketlerin Engellenmesine İlişkin Protokol,
- Terör Örgütü Üyelerinin Bombalama Hareketlerinin Engellenmesine Dair Milletlerarası Sözleşme.

Yasayla düzene sokulan başka bir konuyla; yabancı devletlerin terör hareketleri yaptığı ya da bu tarz hareketlere finans kaynağı sağladığı konusunda mantıklı nedenler bulunan birey, organizasyon ve kurumların mal varlıklarının dondurulması isteklerinin, karışıklık olması durumunda karşılanması için Bakanlar Kurulu'nun kararı ile işletilebilecek yönetim temelli bir sistemin kurulmasıdır. Bu bağlamda; diğer ülkeler Türkiye'den ya da Türkiye başka ülkelerden terör oluşumuna finans kaynağı sağladığı

konusunda mantıklı nedenleri olan birey, organizasyon ve kurumların mal varlıklarının dondurulmasını talep edebilecektir (MASAK, 2013).

TMK 8'inci maddenin yürürlükten kaldırılmasına sebep olan 6415 sayılı Terörün Finanse Edilmesinin Engellenmesine İlişkin yasanın uygulanması hakkında da TMK 8'inci maddeyi açıklarken söz edilen problemler yaşanmaktadır. Terör örgütüne finans kaynağı sağlama suçuyla terör örgütüne destek verme suçunun karıştırıldığı ve mahkemeler içerisinde finans kaynağı sağlama eylemlerinin terör örgütlerine destek şeklinde değerlendirildiği bilinmektedir. Yargıtay'ın kararında PKK terör örgütüne üye olanlara gıda malzemesi ve hayatı idame ettirmek için gerekenlerin temin edilmesini sağlayanların terör kuruluşuna destek verme eyleminden aldıkları cezayı bozarak anılan eylemlerin terörün finanse edilmesi bağlamında düşünülmesi gerekliliğini karara bağlamıştır (Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin 20.05.2013 tarih, 2012/2751 Esas No'lu ve 2013/7962 Karar).

Yargıtay'ın açıklamasında bir terör örgütüne ya da herhangi bir terör örgütüne üye birine hizmet sunma biçiminde gerçekleştirilen hareketleri Türk Ceza Kanunu'nun 220/7'nci maddesi bağlamında örgüte destek verme olarak görüldüğünü ama değeri parayla karşılanabilen araçların temin edilmesinin terör örgütüne finans kaynağı oluşturma şeklinde değerlendirilmesinin gerekliliği ifade etmiştir. Terörün finanse edilmesinin engellemesi konusunda hazırlanan yasaların uygulanması bağlamında sorunlar yaşandığı bilinmektedir. Terör örgütlerine destek suçuyla terörü finans kaynağı oluşturmak suçu birbirleriyle karıştırılmamalıdır.

Terörün finanse edilmesinin engellenmesine ilişkin meydana getirilen mevzuatlar henüz yenidir. Süreç içerisinde yasaların uygulanması hakkındaki boşluklar doldurularak mücadele konusunda daha etkili olunabilmektedir. 2013 senesinde çıkarılan söz konusu yasa ile Türkiye üyesi olduğu FATF'ın üyeliğinden atılma ya da kara listeye alınma tehditlerinden kurtulmuştur. Söz konusu döneme kadar FATF hazırladığı raporlar içerisinde Türkiye, terörün finanse edilme konusunun suç olarak kabul görmesi ve terör örgütleri üyelerinin mal varlıklarının belirlenmesiyle dondurulmasına dair kanun temelli yapının yeterli olmaması sebebiyle devamlı olarak uyarılmıştır. FATF'ın hazırladığı 2013 senesinin şubat ayı raporlarındaysa Türkiye'nin milletlerarası ilkelere uyumlu

olması bakımından geçtiği aşamalar övgü ile karşılanmış ama yasanın hayata geçirilmesindeki boşluklar göz ardı edilmemiştir (FATF, 2014).

3.1.4.2. Finansal Mücadele

Finansal mücadele Türkiye’de yer alan finans kurumlarının terör örgütlerince kullanılmasını yasaklamak için gerçekleştirilen mücadeledir. Söz konusu finans kurumları, bankalar, menkul, kıymet sektörlerinde etkinlik sahası oluşturan kuruluşlar ve sigorta firmalarıdır. Söz konusu firmaların terör örgütlerince kullanılmasını önlemek için milletlerarası sahada Basel Komite, Milletlerarası Kıymetler Komisyonu, FATF, Milletlerarası Menkul Kıymetler Komisyonu sorumluluklar üstlenmektedir. Türkiye içerisinde söz konusu kurumların ortaya koyduğu standartlar uygulanarak gereken ilkelere uyum sağlanmaktadır (Üstün, 2006: 55).

Terörün finanse edilmesiyle ilgili mücadelede kaynakların neler olduğunun belirlenmesi kadar söz konusu kaynakların kullanımının belirlenmesi de önemlidir. Hesap kapama, hesap açma, havale, para çekme, EFT gibi işlemlerin gerçekleştirilerek kaynak kullanımının olduğu yerler finans kurumlarıdır. Bu bağlamda finans kurumlarının büyük sorumlulukları vardır. Bu sebeple finans kurumlarının terörün finanse edilmesiyle ilişkili sayılabilecek işlemlerde dikkat etmeleri gerekmektedir (Yıldırım, 2012: 269). Basel Komitesi ve FATF finans kurumlarının terörün finanse edilmesinin engellenmesi için alınması gerekli olan önlemleri tespit ederek ülkelerin söz konusu ilkeler ile uyumu kontrol edilmektedir. Basel Komitesi ve FATF’ın oluşturduğu ilkeler aşağıdaki gibidir (Üstün, 2006: 55):

- Kimlik bilgilerinin ve kimlik belirlemesinin güvenilir, bulgu, bilgi veya geçerli belgeler kullanılarak teyit etmek yolu ile müşteriyi tanıma uygulamasının hayata geçirilmesi,
- Kaynakların kanuna uygun olmayan yollardan kazanıldığı ya da terör, terör hareketleri, terör organizasyonları ya da terörü finanse eden bireyler ile ilişkili olduğu konusunda şüphe duyulması, şüpheli işlemlerin belirtilmesi,
- Bütün kayıtların en az beş sene süre ile korunması ve talep edildiğinde ortaya çıkarılması,
- Politik anlamda saygı sahibi bireylere gereken dikkatin verilmesi,

- Başka biri adına işlem yaptıran üçüncü bireylere de müşterini tanı uygulamasının yapılması,
- Kimlik bilgilerini saklamaya olanak sunan teknolojilere yönelik tedbir alınması ve karşı karşıya gerçekleşmeyen işlemler de müşterini bil uygulamasının hayata geçirilmesi,
- Risk taşıyan ülkelere dikkat edilmesi,
- Engelleyici iç önlemler bağlamında kurum içi standart, denetim ve politika sistemleri yapılması,
- 1000 euro ya da dolar üzerinde yapılan kaynak aktarımına dikkat edilmesi,
- Sorumlulukların, kurumların yurt içerisinde olmayan şubelerinde de hayata geçirilmesi.

2006 senesinde çıkarılan 5549 sayılı yasa ve Terörün Finanse Edilmesinin Engellenmesine İlişkin Önlemler Hakkında Yönetmelikle bahsedilen ilkeler ülke mevzuatı içerisinde dâhil edilmiştir. Finans kurumları Türkiye içerisinde FATF'ın getirdiği sorumluluklar bağlamında şüpheli işlem belirtmelerini MASAK'a sunmaktadırlar.

Bu bağlamda MASAK'a terörün finanse edilmesine ilişkin 2011 senesinde 8.739, 2012 senesindeyse 15.318 şüpheli işlem bildirimi sunulmuştur. Türkiye finans yapısıyla ilişkili olarak mevzuatı milletlerarası ilkelere yaklaştırmıştır. Buna karşın işlem bildirme konusundaki çoğalmaya karşın tutukluluk, el koyma, varlıkların dondurulmasıyla ilişkili uygulamalar kısıtlıdır (T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2013: 27).

3.1.4.3. Operasyonel Mücadele

Terör örgütü PKK'nın finans kaynakları değerlendirildiğinde örgütün önem teşkil eden gelir kaynağının kaçakçılık olduğu bilinmektedir. Bu sebeple PKK terör örgütünün finans kaynağı olarak bilinenlerin önüne geçilmesi için finansal ve hukuki mücadele caydırıcı bir özellik taşımak ile beraber yalnız başlarına yeterli değildir. Finansal ve hukuki mücadelenin yanı sıra operasyon düzenleyebilen kurumlar tarafından yapılacak etkinlikler ile özellikle kaçakçılığın önüne geçilmesi PKK'nın finans kaynağını sarsacaktır. Türkiye içerisinde 3152 sayılı İç İşleri Bakanlığı Teşkilat ve Sorumluluklarına İlişkin Yasa'yla suç işlenmesinin önüne geçmek, suçluları takip

etmek, bütün kaçakçılık türlerini takip etmek görevleri İç İşleri Bakanlığı'na yüklenmiştir. Bakanlık söz konusu sorumlulukları bakanlığa bağlı olan kolluk birimleriyle yapmaktadır. Kaçakçılıkla mücadele konusunda görev verilen kolluk birimleri aşağıdaki gibidir (KİHBİ):

- Emniyet Genel Müdürlüğü
- Gümrük Muhafaza Teşkilatı
- Jandarma Genel Komutanlığı
- Sahil Güvenlik

3.2. TERÖRİZMİN FİNANSMANI VE KARAPARA AKLAMA İLİŞKİSİ

Günümüzde hem ulusal hem de milletlerarası sahada mücadele edilmesi gereken iki oluşum bulunmaktadır. Söz konusu oluşumlardan biri, yasal olmayan yollardan kazanılan paralara yasal olma görünümü vermek ve kanun temelli sistem içerisine dâhil etmek biçiminde ifade edilen karapara aklamadır. İkincisiyse; yasal ya da yasa dışı yollar üzerinden sağlanan ya da bir araya getirilen fonların terör örgütlerine ya da teröristlere verilmesi biçiminde ifade edilen terörizm finansmanıdır.

Uluslararası teröristler gerçekleştirecekleri eylemlerin finansmanı noktasında paraya kolay ulaşım, kolay transfer ve sınırdan kolay geçirebilme gibi bir takım özelliklere ihtiyaç duyarlar. Terör oluşumlarının kanuni yollardan elde edilmiş gelirleri olduğu gibi yasadışı kazançları da vardır. En genel şekliyle karapara, yasadışı yöntemlerle ve suç kazancıyla sağlanan gelir anlamına gelmektedir (Çakmak ve Altunok, 2009: 144).

Suç geliri gibi yasadışı yolla elde edilen varlığın dikkat çekmemesi için yapılan, kazancın kimliğini değiştirme yoluyla gizleme ve yasallık kazandırma işlemlerinin tümü karapara aklama faaliyetini tanımlamaktadır. Terör örgütlerinin ve organize suç örgütlerinin mali ihtiyaçlarını karşılaması bakımından önemli bir role sahiptir (Çakmak ve Altunok, 2009: 146).

Terör oluşumunun finansmanı; terör örgütlerine ve teröristlere gerçekleştirecekleri faaliyetler için malzeme ya da para sağlanmasıdır. Sözü edilen mali yardım terör örgütlerinin silah temininde, bağlantı sistemlerinin oluşturulmasında, teröristlerin eğitim almasında ve örgüte bağlı kişilerin yaşamlarını sürdürmesi için kullanılmaktadır.

Dünyada suç gelirlerinden sağlanan kazancın yaklaşık 1 trilyon dolar olduğu ve bu meblağın farklı yollardan yasal ekonomiye sokulduğu tahmini mevcuttur. Net olarak bilinemesi de sahte para, uyuşturucu, bilgi işlem suçu gibi faaliyetlerden elde edilen kazanç dünya gayri safi milli hâsılasının %2 ile %5'i arasındadır. Yasadışı faaliyetlerden olan silah kaçakçılığı, uyuşturucu, insan ticareti gibi organize suçlardan elde edilen kazançları (karapara) aklamak için kullanılan yöntemler teröre maddi destek sağlamak için ve bu maddi desteği sağlayan kaynağın saklanması için kullanılan yöntemlerle aynı eksende ilerler. Terörü desteklemek için aktarılan kaynaklar yasal kaynaklardan olabileceği gibi suç gelirlerinden de olabilir veya her ikisi de kullanılabilir (Çakmak ve Altunok, 2009: 145).

Karapara aklama oluşumunda suçun temelinde yatan malvarlığının kimden geldiği önemliyken terör finansmanında aynı malvarlığının gönderildiği yer önem teşkil etmektedir. Terör eylemleri yapan örgütler, özellikle kanuna uygun olmayan kaynaklardan kazandıklarını saklamaya, bahsi geçen kazançlara kanuna uygun bir görünüm vermeye çalışmaktadırlar. Bu bağlamda, terör olaylarını gerçekleştiren örgütler, finans kaynaklarını saklamak adına aklama eylemlerine gereksinim duymaktadırlar. Buna ek olarak, kanuna uygun olan kaynaklardan sağlanan kazancın da kaynağın alındığı yeri veya kişiyi saklamak hedefiyle aklama eylemlerinden yararlanıldığı bilinmektedir. Bu sebeple terörün finanse edilmesiyle mücadelede terör finansmanı ve aklama suçlarının beraber değerlendirilmesi durumunun gerekliliği ortaya koyulmuştur. Karapara aklama olayında genellikle yüksek miktarda paralardan söz edilirken terör finansmanı konusunda düşük miktarlarda paralardan söz edilir. Terör finansmanı konusunda para miktarlarının yüksek olmaması bu oluşumların belirlenmesini zorlaştırmakta ve mali hareketlerin yapıldığı finans kurumları tarafından şüpheli bir durumun fark edilememesi, gerekli kurumların harekete geçmesi sürecini de uzatmaktadır.

Karapara aklama ve vergiden kaçırma vergi sistemi üzerinde benzer etkiye sahiptir. Beklenen vergi gelirlerinin azalmasına ve kamu harcamalarında kesintilere sebebiyet verecek, ekonomik çarpıklıklar ve verimsizlik artışı ortaya çıkararak risk oluşturacaktır (Schlenger, 2013: 131). Vergi suçları kamunun finansman gücünü azalttığı için devlet kamusal hizmetleri finanse etme gücünü kaybeder. Diğer

mükelleflerin ortaya çıkan vergi suçlarının yarattığı maliyete (vergi kaybına) katlanmak zorunda olduklarından ödedikleri vergi artacaktır. Zira en kolay telafi yöntemi diğer mükelleflerin vergi yükünü artırmak olacaktır(Gallant, 2007: 455). Organize suç faaliyetleri vergi sistemlerinden etkilenirler. Vergi kaçırmanın yüksek olduğu ülkelerde karapara aklamayla ilişkili olarak organize suç oranları yüksektir (Buscaglia ve Dijk, 2003: 6).

Karapara aklamalarını engellemek için oluşturulan yerel ve uluslararası yasalarda vergilendirme çok dikkate alınmamıştır aksine birçok ülke yasadışı gelirden toplanacak vergi gelirinin artması için yasadışı gelir elde edenlere kuvvetli imkânlar tanımışlardır (Gediz Oral ve Gökbunar, 2017: 102).

Vergi tahsili sadece yasal kazançlardan sağlandığında suç geliri elde edenlere bir finansal yarar sağlanmış olacaktır. Mali dolandırıcılık veya finansal suçlarda olsa bu şekilde kazanç sağlayanların vergilendirilebilir olması ya da olmaması suç gelirlerinden vergi alınmasının tek sebebi değildir asıl sebebi suçun yakalanmasıdır. Tasarlanan bu vergilendirme yöntemi devletin ekonomik faaliyetler üzerindeki kontrol aracıdır. Vergilendirme sayesinde teşvik nasıl mümkünse cezalandırma ve caydırmada aynı şekilde mümkündür. Suç gelirlerine konulan vergilerde amaç gelir elde etmekten ziyade suçun önlenmesine ilişkindir. Bu vergilendirme kavramını özünden uzaklaştırırsa da önlem olarak kullanımı suç gelirleri elde edilmesinin önüne geçmek için caydırıcı bir nitelik göstermektedir (Gallant, 2013: 120-122).

Karapara aklama faaliyetleri ve diğer ekonomik suçlardan oluşan yasadışı sermaye ülkelerin ekonomik politikalarında ki kontrolü kaybetmesine sebebiyet vermektedir. Karapara aklama ekonomik performans ve hesap verilerinde hataları meydana getirerek idarecilerin hatalı politikalar üretmesine sebebiyet vermektedir, ülkede ki nakit paranın beklenmedik şekilde sınır ötesi hareketi döviz ve faizdeki dalgalanmalara sebebiyet vermektedir. Kazancın hem terör finansmanındaki suç gelirinden kazanılmış olması hem de makro ekonomik dengeyi bozması ülkeler açısından çifte zarar durumudur (Aluko ve Bagheri, 2012: 444).

Karapara aklayanlar yasal kazançla yasadışı faaliyetten sağlanan kazancı kaynaştırıp yasal ekonomiye entegre edilmesini sağlamak paravan şirketler kullanırken

aynı zamanda bu firmaların ürettiklerini ya da sunduğu hizmetleri daha ucuza sübvansede edebilmekte ve rekabet dengesini bozmaktadırlar (Gediz Oral ve Gökbnar, 2017: 95).

3.3. TERÖR FİNANSMANI VE YOLSUZLUK

Yolsuzluk kelimesi Latince “kırmak” manasında olan “corruptus” kelimesinden gelmektedir. Özel paydaşların ve kamu çalışanlarının, toplumun güvenini suistimal etmesi sonucu yolsuzluk ortaya çıkmaktadır. Yolsuzluğun çok farklı çeşitleri mevcuttur. Bunlar ufak çapta rüşvet olabilirken, kamu sektörü çalışanlarının zimmetine para geçirmesi de olabilir (Sharman ve Chaikin, 2009’dan aktaran; Gediz Oral ve Gökbnar, 2017: 90).

Birleşmiş milletlerin yolsuzluk konusunda yaptığı sözleşmede yolsuzluğun tanımı yapılmamıştır ancak yolsuzluk sayılabilecek faaliyetler ifade edilmiştir. Bu faaliyetler özel sektör veya kamu çalışanlarının almış olduğu rüşvetler, mülkiyetin yönünü değiştirme, görevi kötüye kullanma, suç kazançlarının aklanması ve gizlenmesi, yasadışı yollardan zenginleşme, zimmete para geçirme gibi yasadışı faaliyetleri kapsamaktadır (Aluko ve Bagheri, 2012: 447).

Yolsuzluk ve organize suçlar yakın ilişki içerisinde ve artışları da birbiri ile yakınsama içerir. Karapara aklayanlar korku kültürü ile amaçlarına ulaşamadıklarında, yolsuzluğu alternatif bir yol olarak kullanırlar. Hatta çoğu zaman yolsuzluğun arkasındaki gerçek sebep, suç faaliyetlerine ve terörün finansmanına destek ve suç gelirinden oluşan fonların aklanıp yasal ekonomiye tekrar entegrasyonu olmaktadır (Mugarura, 2010: 274).

Birleşmiş Milletler organize suç kavramını; dernek, vakıf veya birlikler aracılığıyla, kanuna uygun olmayan faaliyetler kanalıyla ve toplumun yararına olmayan piyasaların kullanılmasını, iktidarın güçten düşürülmesi, demokrasinin gereği kurumların işleyişinin sekteye uğratılması ve yok edilmesi, kanun tanımaması ve insanları tehditle ve şiddetle korkutmak ve bastırmaya çalışmak şeklinde yürütülen suç eylemleri olarak tanımlamaktadır (Goede, 2013: 254).

Organize suç faaliyetleri düşünülenin aksine çok fazla şeyi içermektedir ilk akla gelen uyuşturucu ticareti ve silah kaçakçılığı olsa da aslında bunlardan fazlasını içermektedir; evrak sahteciliği, insan ticareti, tarihi eser kaçakçılığı, organ ticareti, kadın ticareti gibi uhdesinde birçok suçu barındırmaktadır. Organize suç örgütleri ve

faaliyetleri ülkelerin yatırım potansiyelleri ve kalkınmaları açısından negatif faktörken terör örgütleri için ise suç faaliyetinin ve kazancın sürdürülebilirliği açısından faydalar sağlamaktadır (Zhilla, 2014'den aktaran; Gediz Oral ve Gökbunar, 2017: 94).

2012 yılında dünya genelinde yasadışı ürün satışının kazancının 870 milyar \$ olduğu tahmini yapılmaktadır. Oluşan kanuni dayanağı bulunmayan bu fonlar kalkınma için yapılan resmi yardımların 6 katı, dünya geneli yapılan ihracatın %7'sini oluşturmaktadır. Bu faaliyetlerde aklanan para miktarı dünya çapında GSYİH'nın %1,5 ile %5'ini oluşturduğu düşünülmektedir (Aluko ve Bagheri, 2012: 444).

Tüm bu faaliyetler göstermektedir ki yolsuzluk ile terör finansmanı yakınsaması organize suç örgütleri ve terör örgütlerinin benzer faaliyetler yürütmesi ve faaliyetlerinde birbirleri ile çalışması sonucu yolsuzluk ve terör ilişkisini somut bir şekilde kanıtlamaktadır.

3.4.VERGİ VE TERÖR FİNANSMANI

Vergi ve terör finansmanı kavramlarına vergi suçları yönünden bakmak gerekir zira mali suçlarda terörizm ele alınmamakta ancak terörizmin finansmanı ile ilişkiliyse dikkat çekmektedir. Vergi kaçakçılığı literatürde yasadışı faaliyetlerin terörizmin finansmanı için kullanılan yasadışı kazanç ile ilişkili olduğu yönünde kanıtlar bulundurmaktadır. Bundan dolayı terörizmin ortak tanımının olmaması ve terörizmin finansmanı ile mücadeledeki problemler arasında ortak nokta bulunabilir (Sorel, 2003'ten aktaran Juruss, 2017: 105).

Vergi kaçırma ve kaçınma faaliyetlerinin farklı sebepleri olabilir örneğin; CATA (Commonwealth Association of Tax Administrators) üyeleri tarafından vergi ödenmemesinin sebepleri şöyle belirtilmiştir (CATA, 2006):

- **Ekonomik:** İşsizlik kıtlık, rekabet ihtiyacı.
- **Kültürel-Sosyal:** Vergilendirmeye yönelik algılar, vergi sisteminden korkma.
- **Yönetim ve Düzenleyici:** Yüksek vergi oranları, vergi hukuk sisteminin karmaşıklığı, vergi kurumlarının kısıtlı kaynakları, kısıtlamalar ve yasaklar.
- **Toplumdaki Gelişmeler:** Teknolojinin ve altyapının gelişmesi, düşük okuryazarlık ve eğitim.

Bundan dolayı vergiden kaçınma ve kaçırma kavramını daha geniş çaplı değerlendirmeli ve birden fazla kavram ile birlikte düşünmeliyiz. Vergi suçlarının küresel ölçekte dikkat çekebilmesi için şu kriterler gerekmektedir (Juruss, 2017: 107):

- Birden fazla ülkenin yer aldığı vergilerin ödenmemesi durumu ve uluslararası boyutta olan vergi kaçırımları
- Vergi sisteminin zarar görmesi
- Dolandırıcılığın ve vergi kaçırmanın ülkelerin gelirlerinde ciddi kayıplar ortaya çıkarması
- Kaçakçılığın organize suç örgütleri tarafından yapılması

Aslında uygulamada vergi ödememenin diğer formlarını ayırt etmek oldukça zordur. Bu durumda vergi kaçırmaya konu olan tutarda ki büyüklük belirleyici rol oynamaktadır. Terörizmin toplumun genelini etkilediği durumlarda olduğu gibi vergi kaçırmanında dikkate alınması için uluslararası bir etkisi olması ve toplumu yüksek oranda etkilemesi gerektiği düşünülmektedir. Vergi kaçakçılığının sonuçları ya da oluşturduğu kayıplar toplum ve siyasiler üzerinde etki yaratabilecek bir büyüklükte olmalıdır. Ancak bu şekilde bir bilinç yaratılabilir ve politik, siyasi etkileri olacaktır. Uygulamada KDV dolandırıcılığı, yasadışı ithalat, ihracat ve gelir vergisinden kaçmak üzere Offshore ülkelere kârın transferi durumları terörizm finansmanına destek olarak sınıflandırılmalıdır. Genellikle yasadışı amaçlar için organize gruplar tarafından uluslararası seviyede gerçekleştirilen işlemler düzeyindedir (Juruss, 2017: 107).

3.4.1. Vergi Suçları ve Terör Suçları

Vergi Usul Kanunu'nda tanımı yapılmamış olmasına karşın vergi suçu kavramı Vergi ceza hukukunun içerisinde belirtilmiştir. Vergi ceza hukukuna göre vergi suçunun tanımı; kanunlar ile vergi verme ödevi bulunan vergi yükümlüsü ve sorumlusunun veya vergi idaresi görevlisinin kanunda ifade edilen maddi ve şekilsel sorumluluklara aykırı hareket ettikleri davranışlar olarak tanımlanmıştır (Altundiş, 2007: 168).

Devlet hazinesini kayba uğratan suçlardan olan vergi suçlarının Vergi Usul Kanunu'nun kapsamında olmasındaki amaç hazine ve kamu yararını tesis etmektir. Korunmak istenen kamu menfaatidir (Öncel vd., 2008: 209). Cezai sorumluluğun gerektiği vergi kaçakçılığı ve hazine kayıp yaratan diğer suçlar uzun süredir var

olmasına karşın suç gelirlerini vergilendirme düşüncesi daha sonradan oluşmuş ve ortaya çıkabilecek hasarın finansmanı amaçlı düzenlenmiştir (Gallant, 2013: 119).

Yerel vergi sistemlerinde ki cezalar vergi kaçakçılığı gibi devlet kaynaklarının kişisel çıkarlar için kullanılmasını barındırmaktadır. Bu suçların gerçekleştirilmesinin ortaya çıkarmış olduğu neticelerin idrak edilememesi, vergi suçlarının önlenmesi için gerekli bilincin tahsis edilememesini de beraberinde getirmiştir. Bazı önemli olaylar haricinde vergi suçlarına dikkat çekilememiş ve oluşumunu engellemek için siyasi otoriteler tarafından kararlı bir duruş sergilenememiştir (Gallant, 2007: 454-455). Bu ilişkiyi daha iyi anlayabilmek için öncelikle vergi suçlarının ve terör suçlarının etkilerini anlamalıyız.

Maris Juruss “Criteria For Defining Tax Evasion As Tax Terrorism” isimli makalesinde vergi kaçakçılığının sonuçlarını şöyle belirtmiştir (Juruss, 2017:108):

- **Kaçakçılık:** Yasadışı ithalat ve ihracat
- **Belgelenemeyen Gelir:** Elden ödemeler, faturasız nakit (kayıt dışı satış)
- **Yanlış Başvuru:** Şirket hesabından kişisel harcamalar yapılması
- **Dolandırıcılık:** KDV şablonları, gerçek olmayan (fiktif, kurmaca) işlemler

Vergi suçları, terörist saldırılar kadar gözle görülür olmamakla birlikte vergi suçlarının neticesinde oluşan maliyetlerde terör suçları kadar açık fark edilebilir değildir. Terör suçlarında yaşanabilecek kayıp sadece mali kayıp değildir insanlar her zaman bir sonraki eylemde kurban olma ihtimalini barındırırlar. Oysaki vergi suçları, ekonomik ve sosyal etkileri yönüyle gerekli kamu hizmetinin finansmanını sağlanamaması, gelir kaybı yaratması ve bu hizmetlerin gerçekleşmemesinden dolayı hasar vericidir. Vergi suçları sonucunda ortaya çıkan sonuç mali kayıptır ve zarar gören hükümetler ile halklardır. Hükümetlerin bu kayıpların neticesinde sosyal hizmetler, eğitim hizmetleri ve terörist saldırıları tespit edici, engelleyici hizmet olarak düşünülebilecek savunma harcamalarını gerçekleştirememesi ulusal güvenlik için bir tehdit oluşturmaktadır. Oluşan mali kayıpların en kolay telafi yöntemi de diğer vergi yükümlülerinin vergi yüklerinde oluşacak artıştır (Gallant, 2007: 454-455).

Vergiden kaçınma için oluşturulan yöntemler aynı şekilde terörün finansmanında da kullanılmaktadır. Bu suçlar için gösterilecek her müsamaha terörün finansmanını besleyebilir (Gallant, 2007: 454-455). Bu yönüyle en az terör suçları kadar dikkate alınmalı ve önem gösterilmeli gerekli bilinç toplum ve idareciler nazarında sağlanmalıdır.

3.4.1.1. Vergi Rekabeti ve Terörizm

1980 sonrası sermayenin hareketliliği ve işgücü mobilitesi artmış ve ülkeler arası entegrasyon hızlanmış küreselleşme süreci başlamıştır. Bu küreselleşmenin getirmiş olduğu ülkeler arası rekabet vergisel yönden de ülkeleri yatırım için daha cazip hale getirme parametrelerinden biri haline gelmiştir. Buna ek olarak vergi rekabeti kavramını ortaya çıkarmıştır. Terör finansmanının vergi suçları ile ilişkisinin daha iyi anlaşılabilmesi için vergi rekabeti ve vergi cennetleri kavramlarının işleyişlerini, sebeplerini ve sonuçlarını daha detaylı incelememiz gerekmektedir.

Vergi rekabeti; vergi politikası belirleyicilerinin, vergi politikalarındaki yaptığı değişikliklerle diğer idari birimler üzerinde yarattığı etkilerdir (Edwards ve De Rugy, 2002: 3). Bu kavram firmalar ve ulusal düzeyde rekabet kuvvetini artırmak isteyen politika yapımcıların yetkili olduğu (vergi) alanlarda diğer devletlere göre yatırımcının vergi yükünü azaltmak ve mobilitesi yüksek olan işgücü ve sermaye faktörleri için yatırımcıları kendi mülki alanlarına yatırım yapmaya ikna etme çabalarıdır (Aktan ve Vural, 2004:2). Küreselleşme devletlerin uyguladığı vergi politikalarının başka ülkelere dışsal etkilerini artırmaktadır (Aktan ve Vural, 2004: 2). Üretimin küreselleşmesi ve üretim faktörlerinin mobilitesinin artması yatırım yapılabilme potansiyelini artırması adına vergi rekabeti kavramını ortaya çıkarmıştır.

Özetle vergi rekabeti, efektif vergi oranlarının indirilmesi suretiyle ülkeye yatırım yapılabilmesi için cazip hale getirmektir (Göker, 2008: 123).

Vergi rekabetinin artış nedenleri üç başlıkta toplanabilir (Eyüpgiller, 2002'den aktaran Öztürk ve Ülger, 2016a: 120):

- Sermayenin hareketliliğinin artması,
- Emeğin hareketliliğinin artması,
- Vergi cennetlerinin ortaya çıkışı.

Bu kavram çeşitli yönlerden ülke ekonomilerinde olumlu etkiler yaratabilir. Örneğin; ekonomik etkinliği artırması, fiyatlar genel düzeyini düşürmesi, mali disiplini sağlaması gibi yönlerden ekonomilere katkılar sunmaktadır (Giray, 2005: 98).

Yapılan bu tanımlamalar ışığında vergi rekabeti kavramının üç unsurundan söz etmek mümkündür (Giray, 2005: 98):

- Birey ve işletmelerin rekabet gücünü artırmaları için gerekli şartları sağlayarak ülkeye yatırım çekmeye yönelik bir uygulamadır,
- Uluslararası rekabet mevcuttur. Mükellefler elverişli vergi sistemlerinin bulunduğu yerleri seçerler,
- Vergi rekabeti sonucunda avantaj sağlayabilmek için vergisel teşvikler sunulması gerekmektedir.

Sadece vergisel teşvikler yeterli olmamakta bu teşviklerden başka siyasi ekonomik istikrar, sosyal, fiziki ve iletişim altyapısı, nitelikli işgücü, işgücü maliyeti ve bankacılık sistemi gibi başka etkenlerle de desteklemek gerekir (Giray, 2005:98).

Vergi rekabeti kavramı etkileri açısından olumlu ve olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Vergi rekabetinin olumlu yönleri ise şöyle sıralanabilir (Kargı ve Yaygır, 2016: 6):

- Mali disiplini sağlamaya yardımcı olabilir,
- Refah düzeyinin artmasına fayda sağlayabilir,
- Dolaysız vergi oranlarının düşürülmesi ve vergi tabanının genişletilmesi suretiyle gelir artışı sağlanabilir,
- Mevcut kaynakların etkin kullanım ve dağılımı üzerinde olumlu etkiler yaratarak yaşam standartları yükseltilebilir,
- Vergisel indirimler sebebiyle gelir kaybı yaşayan hükümetler hayata geçireceği hizmetlerde seçmen tercihlerini daha fazla göz önünde bulundurarak etkinliği artırabilir,
- Ülkenin yatırıma cazip gelmesi halinde yabancı yatırım miktarında artış sağlanabilir ve işsizlik gibi bir makro parametre kontrol edilebilir,

- Vergi oranlarının yüksekliği vergi mükelleflerini vergi kaçırmaya ve vergiden kaçınmaya itebilir vergi rekabeti sayesinde bu faaliyetlerde azalma sağlanabilir vergi tabanı genişletilip gelir artışı sağlanabilir.

Vergi rekabeti olgusunun olumsuz yönleri zararlı vergi rekabetini ortaya çıkarmaktadır. Zararlı vergi rekabeti konusunun geri planında ülkelerin uyguladığı rekabetçi vergi politikalarının hareketli üretim faktörlerine ciddi etkilerde bulunması ve ülkelerin birbirlerine negatif mali dışsallık oluşturmaları yatmaktadır (Saraç, 2006: 140).

Yatırım çekmek adına oluşan bu rekabet ortamı bir limite kadar kabul edilebilir ancak bir noktadan sonra ülkelerin vergi idarelerine ve yapılması gereken kamu harcamalarına zarar vermektedir (Kargı ve Yayğır, 2016: 6).

Vergi rekabetinin olumsuz etkilerinden şu şekilde sıralanabilir (Benk, 2004: 144-145):

- Mali bozulma yaratma riski mevcuttur. Gelir kaynakları etkin vergilendirilemediği için gelir kaybı yaşanır giderler karşılanamayabilir, rekabet yarışında yanlış vergi politikaları sonucu vergi matrahları aşınmaya uğrar ve mali bozulma ortaya çıkar (Kılıçaslan, 2005: 42).
- Mükelleflerin vergi yüklerinde ve gelir dağılımında adaletsizliğe neden olabilir. Dolaysız vergilerin azaltılması dolaylı vergilerin artışını tetikleyecektir ve vergi yükü sermayeden emeğe doğru kayacaktır vergi sisteminin adilliği bozulacaktır. Mükelleflerin vergi uyumunu azaltır vergi kaçırmasına sebebiyet verebilir.
- Yatırım ve tasarruf kararlarını etkiler, getiri oranı düşünülmeden ve etkinlik analizi gerçekleştirilmeden vergisel avantajlardan yararlanma düşünülerek hareket edilmesi gerçekleşebilir bu da yatırımın etkinliğe azaltacaktır (Karaca, 2001: 90).
- Kamu hizmetlerinin icrasında etkinlik bozulabilir. Yabancı yatırım çekme arzusu sonucu indirilen vergi oranları hükümetleri vergi kaybına uğratar. Azalan gelir kamu hizmetlerinin finansmanını zorlaştırır oluşan durum

için dış borçlanma ya da hizmetlerin sınırlandırılması gerekebilir (Kazgan, 2009: 303).

- Kamu harcaması gerektiren sosyal devlet kavramının zarar görmesine neden olur. Vergi rekabeti savunucuları temelde kamu sektörünün özel sektöre göre verimsiz olması görüşünü savunuyorlar. Ancak refah devleti kavramı ekonomik, muhasebesel ve verimlilik açısından maliyet hesapları içeren bir kavram değildir. Kamu maliyetleri düşürülebilir ama başka dışsallıkların çıkmasına sebebiyet verebilir. Bu kavram hareket maliyetlerini ve engelleri hesaba katmamaktadır bu yüzden rekabet kavramı ülkeler için daha pahalı sonuçlar yaratabilir.

OECD 1998 tarihli yayınladığı “Zararlı Vergi Rekabeti: Yükselen Bir Sorun” isimli raporda zararlı vergi rekabeti uygulamalarını tercihli vergi rejimleri ve vergi cennetleri olarak göstermiştir (Kargı ve Yaygır, 2016: 7).

Tercihli Vergi rejimleri; bu rejim türü hareketli sermayeyi hedefleyen çekici rejimlerdir. Tercihli vergi rejimi ile vergi cennetleri farkını oluşturan husus gerçek iktisadi faaliyet noktasında ortaya çıkmaktadır. Vergi cennetleri gerçek bir faaliyet olmadan kâğıt üzerinde işlemlere sahipken, tercihli vergi rejimleri ise esnekliği yüksek yatırımlar ve finansal hizmet yürütümünü içermektedir. Bu şekilde ele alındığında vergi cennetleri vergisiz kazanç sağlamayı sunarken, tercihli vergi rejimi vergiden arındırılmış paraya para eklemeye yaramaktadır. Örneğin, Türkiye’de serbest bölgeler tercih yaratan vergi rejimine örnektir (Hoşyumruk, 2003: 51).

1998 tarihli OECD raporunda bu tür rejimlerin özellikleri şöyle ifade edilmiştir:

- Hiç vergi alınmaması ya da düşük oranda vergi alınması,
- Rejimin amacının muhafazası,
- Bilgi paylaşımından kaçınma ve şeffaflıktan yoksunluk.

Ana özellikler haricinde altı tane yardımcı madde belirlenmiştir:

- Yapay gerekçelere dayanan istisna ve indirimler barındıran vergi matrahı,
- Uluslararası transfer fiyatlaması ilkelerinin mevcudiyeti,
- Yurtdışı kökenli kazançların vergiden istisna edilmesi,

- Vergi oranlarının veya matrahın anlaşmaya açık olması,
- Bilgi paylaşımında gizlilik esası,
- Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmasının varlığı.

Ancak çalışmamız açısından tercihli vergi rejimleri değil de vergi cennetleri önem arz etmektedir.

3.4.1.2. Vergi Cennetleri ve Terörizm

Vergi ve terörizm bağlantısı terör finansmanının takibi açısından yol göstericidir. Terör finansmanının potansiyel kaynağı olan vergi cennetleri terör finansmanının sınır ötesi hareketinde önemli bir fayda sağlamaktadır (Gallant, 2007: 453; Gottschalk, 2009: 76).

Vergi kaçakçılığını çekici hale getiren ve suç gelirlerinin muhafazasında kolaylıklar sağlayıp suç ekonomilerini geliştiren vergi cennetleri küresel ekonomik sistemi olumsuz etkilemektedir (Savic, 2016: 9). Vergi cennetleri dünyada terör finansmanına katkı sağladığı ve suç gelirlerine sığınak görevi gördüğü için değil de vergi gelirlerini sekteye uğrattığı için eleştirilmiştir (Gediz Oral, 2016: 354).

Vergi cennetleri tüm devletlerin vergi toplama güçlerini ciddi şekilde olumsuz etkilemektedir. Vergi cenneti bölgelerinin en belirgin özellikleri olan düşük vergi oranları; mobilitesi yüksek olan sermaye için karlı yerleşim alanlarıdır. Vergi cennetleri genellikle kaynak sıkıntısı çeken gelişmiş bir altyapısı bulunmayan, sömürge geçmiş olan ve gelişmekte olan bir finans sektörü bulunan az gelişmiş ülkelerdir. Vergi oranlarının düşüklüğü, gizlilik ve yaratıcı finansal araçlar bu bölgeleri yatırım için cazip kılmaktadır (Gallant, 2007: 456).

Vergi cennetleri uyguladığı gizlilik kuralları, paranın izini sürmeyi engelleyici uygulamaları, finansal faaliyetlerin düzenli bir şekilde incelenmiyor oluşu gibi özelliklerinden dolayı suç gelirleri için güvenli bir liman olma özelliği taşımaktadır. (Oxfam, 2000: 1-21).

Vergi ve vergi cennetleri kavramları tarihsel olarak aynı dönemde ortaya çıkmışlardır. Bu kavramların kökenini Antik Yunan ya da Vatikan'da görebiliriz. Antik Yunan'da tacirler ithalat mallarına uygulanan vergiyi ödememek için ürünleri Atina'ya yakın adalarda stoklardı ayrıca Vatikan'ın papa ve papalık personeline özel vergi

cenneti olarak hizmet ettiği bilinmektedir. Modern anlamda ise ilk vergi cenneti İsviçre'dir (Wu, 1999'dan aktaran Öztürk ve Ülger, 2016b: 239).

Birinci dünya savaşı sonrası artan vergi oranları Amerika ve İngiltere'de bulunan sermayenin yurt dışına kaçmasına neden olmuştur. Özellikle İngiltere'de ki servet sahipleri vergi cennetlerinin gelişmesinde rol oynamışlardır (Öz, 2005: 126).

İkinci Dünya savaşı öncesi İsviçre'de yer alan uygulamalar vergi cennetlerine yeni boyut kazandırmış vergi için değil ama sermaye için cennet niteliği göstermiştir. Balkan ülkeleri, Almanya, Rusya, İspanya ve Güney Amerika, paralarını korumak için Savaş öncesinde İsviçre'de banka hesapları açmışlar ve sermayelerini transfer etmişlerdir (Smith, 1999: 1-25).

Sosyal refah devleti kavramının oluşması ve bu kavramın gereği olan uygulamaların kamu harcamalarını artırıcı etkileri doğan finansman ihtiyacından dolayı vergi yükünü artırmıştır. Bu sebeple sadece şirketler değil bireylerin de ilgisini çekmiştir (Öztürk ve Ülger, 2016b: 239).

Dünya ekonomisi 1980'li senelerden bu yana hızlı bir biçimde küreselleşme veya küreselleşme biçiminde isimlendirilen bir süreç içerisine dâhil olmuştur. 1980'li yıllarda sermaye hareketleri üzerindeki kontrollerin kaldırılmaya başlamasıyla birlikte sermaye hareketleri hızlanmıştır. Küreselleşme ile beraber kimi ülkeler sermayeyi, yatırımı kendilerine çekebilmek için vergilendirme konusunda küresel ekonominin gerektirdikleri şeklinde değerlendirilen 'istisna' ve 'muaf olma' durumlarını geniş tutmuş, bütün ülkeyi serbest pazar biçimine getirmiş ve vergi toplamamak veya sınırlı sahaları vergilendirme yolu ile 1930'lu senelerde meydana gelen, vergi cenneti biçiminde isimlendirilen oluşumlar ortaya çıkmışlardır (Özel, 1998: 14).

OECD, yatırımcılara sağlanan kolaylık dışında düşük vergi ya da alınmayan vergiler ve gizlilik gibi faktörleri kullanan ve bilgi değişimine kapalı olan ülkeleri vergi cenneti olarak ifade etmektedir (OECD Glossary of Tax Terms, 2017'den aktaran Çamurcu, 2017: 228).

Vergi cenneti kalıbı sıklıkla kullanılmasına karşın, milletlerarası sahada kabul edilen tarzda bir tanıma sahip değildir. Buna karşın yine de bazı tanımlar bulunmaktadır. Bunlar aşağıdaki gibidir:

- Vergi cennetleri, yüksek olmayan vergi oranlarını hayata geçiren veya hiç uygulamaya sokmayan devletler için kullanılan bir kavramdır (Çamlıca, 1996: 95).
- Vergi cennetleri, vergiye tabi olanların vergilerden kaçmalarına ortam oluşturan ve hareketlerin gizli koşullar altında hayata geçirilmesine imkân sağlayan ülkelerdir (Yetkiner, 2001: 92).
- Vergi cennetleri, yabancı sermayeyi kendi ülkelerine çekebilmek hedefiyle bu yatırımları düşük vergi oranlarına tabi tutan ülkelerdir (Günaydın, 1999: 76).
- Vergi cennetleri, hareketlerin gizli koşullar altında hayata geçirilmesine imkân sağlayan ve genellikle kıyı bölgesi bankacılığı yerleri şeklinde etkinlik sahası oluşturan, fiziksel yatırım bölgeleri kısıtlı olan küçük ülkelerdir (Heper ve Hoşyumruk, 2002: 38).

Literatürde bulunan pek çok vergi cenneti tanımı klasik yani saf vergi cenneti tanımıdır (Kudrle, 2016: 1155). Şeffaf olmayan hukuki ve idari yapı, zorunlu olmayan gerçek faaliyet yatırımcıya yapacağı işlemlerde vergi kaçırma imkânı sunar. Saf nitelikli vergi cennetleri genellikle küçük ekonomili ada ülkeleridir. Örneğin; İngiliz Virgin Adaları, Bahamalar ve Cayman Adaları. İki nitelikli olarak ayrılan vergi cennetleri karma ve saf niteliklidir. Karma nitelikliler saf niteliklilere göre daha yüksek kurumlar vergisi oranlarına sahiptir. (Kudrle, 2016: 1155). İsviçre ve İrlanda gibi karma nitelikli vergi cennetlerinde vergi oranları diğer vergi cennetlerine göre daha yüksek ve bu vergi cennetleri yatırımcılarına bazı uzmanlık gerektiren faaliyetlerin farklı bileşimlerini sunmaktadır (Kudrle, 2016: 1155). Vergi cennetleri sundukları avantajlar ve özellikleri itibariyle vergi kaçırma ve karapara aklama açısından terör finansmanına kolaylık sağlamaktadırlar.

3.4.1.2.1. Vergi Cennetlerinin Özellikleri

Pek çok ülkenin vergilendirme oluşumunda, vergi sorumluluğunu en düşüğe indirmek isteyenlerin faydalanabilecekleri bazı vergi avantajları olabilmekte ve söz konusu avantajlar kimi zaman bahsedilen ülkelerde, vergiden kaçma ve vergiyi kaçırma

durumlarında kullanılabilmektedir. Vergi cenneti şeklinde isimlendirilen söz konusu ülkelerde bahsedilen avantajlara çok boyutlu ve sık biçimde rastlamak mümkündür (Öztürk ve Ülger, 2016b: 239).

1998 tarihli OECD raporunda yer alan belirleyici vergi cenneti özellikleri olan düşük ya da sıfır vergi oranı uygulaması faktörü 2001 tarihli başka bir OECD ilerleme raporunda değiştirilmiş ve yeni belirleyici faktör bilgi paylaşımı ve şeffaflık olarak değiştirilmiş ve şeffaflık vergi cennetleri ile mücadele kapsamında etkin bir araç haline gelmiştir (Çamurcu, 2017: 229).

Vergi Oranları

Vergi cennetlerinin en bilinen nitelikleri, vergi oranlarının başka ülkelerin oranlarına göre az hatta hemen hemen sıfır olmasıdır. Vergi cenneti ülke oluşturmanın hedefi yabancı sermayeyi ülkeye çekebilmektir. Bu yüzden söz konusu hedefe ulaşabilmek için gerekli olan birey veya kuruluşlara uygulanacak vergi oranları ve vergilerdir. Vergilerin olmaması ya da olması dahilinde oranlarının düşük olması çok uluslu şirketleri ya da portföy yatırımlarını çekmek için yapılan bir politika özelliğini taşır. Yabancı yatırımcılar için, bahsedilen ülkeler içerisinde kazanılandan vergi alınmaz veya düşük seviyede bir vergi talep edilir (Yetkiner, 2001: 92).

Banka İşlemleri

Vergi cenneti şeklinde isimlendirilen ülkeler, kendi ülkeleri içerisinde başka ülkeler ile iş yapan bireyler için gizlilik ve güvenlik standartlarını dikkate almışlardır. Vergi cennetleri yasal ve idari düzenlemelerle, bilgi paylaşımından kaçınmaktadırlar (Oxfam, 2000: 1-21). Söz konusu gizlilik standartları kanunlara, adetlere bağlı uygulamalara idarenin yaşama geçirmesi ile bağdaştırılmıştır. Güvenlik ve gizlilik standartlarına göre, bankalar ile ortaklık yapan birey veya kurumlara ilişkin bilgiler ve ticari boyuttaki gizlilikler bir koşul ya da şarta bağlı olmaksızın üçüncü birey, kurum veya ülke ile paylaşılamaz (Doğan ve Kabayel, 2016: 79). Bilgi paylaşımı olmayan bu ülkeler, yasadışı gelirden elde edilen kazancı aklama ve vergi kaçırma gibi kanuni yönü bulunmayan eylemler için sığınak haline gelmektedir (Oxfam, 2000: 1-21).

Nakit Kontrolü

Nakit paranın denetimi, ülke içi iktisat politikalarıyla döviz oranlarının belirlenmesi, döviz alış-veriş primleri, turizm, bankacılık, sigortacılık, müteahhitlik ve

taşımacılık gibi olaylara getirilen tutar sınırlandırmaları, döviz elde bulundurma hakkının devlete verilmesiyle beraber ödeme antlaşmaları ve blokajları da içerisinde barındıran çok boyutlu bir kontrol biçimidir. Genellikle yapılanma aşamasında olan ülkelerde görülen bir oluşumdur. Döviz isteği ve arzı arasındaki açık, bilinen yollardan gerçekleştirilemediği için döviz tutarının kısıtlanması, yurtdışı kotalarının ve benzer yasaklar ile karşılanma çabası içerisine girilir. Vergi cenneti ülkeler içerisinde yaşayanlar ve yaşamayanlarla yabancıların nakit paraları ile yerli sermayenin nakit paraları farklı değerler taşır. Genellikle söz konusu ülkeler içerisinde yaşayanlar nakit denetimine bağlı, yaşamayanlara bağlı değildir. Vergi cenneti içerisinde oluşturulmuş bir kuruma sahip olan birey vergi cenneti içerisinde yaşamıyorsa ve işlerin genelini vergi cenneti dışından idame ettiriyorsa, kurum ve birey nakit denetimine dâhil olmayacaktır (Günaydın, 1999: 79).

Bu ülkelerde kişi ve kurumların gerçek faaliyette bulunma zorunluluğu yoktur. Gerçek bir faaliyette bulunmayan kurumların vergi cennetlerinde bulunan varlıkları bir ofis ve bir sekreterden fazlası değildir. Yapılan işlemlerse sadece evrak üzerinde olup o ülkede gerçekleşiyormuş gibi gösterilmektedir. Vergi cennetlerinde etkinlik sahası oluşturuyor gibi görülen birey veya işletmelerin bu alanlardaki varlıkları genellikle bir eşyadan fazlası olamamaktadır (Akdiş, 2002: 10). İşlemler kâğıt üzerinden yapılmaktadır (Bilici, 2004: 607).

Vergi Anlaşmaları

Bu ülkelerde vergi yükümlüleri ve vergi idaresi arasında anlaşma yapılmasına olanak sunan düzenlemelerin bulunması bu ülkelerin vergi otoritelerinin diğer ülkelere kapalı olması anlamına gelir ve şeffaf olmadığının kanıtıdır (Kargı ve Yaygır, 2016: 10).

Vergi cenneti olarak sayılan ülkelerin tamamı olmasa dahi Jersey, Malta, Hollanda Antilleri, Nevis benzeri ülkeler yalnızca kendilerini belli olaylar için çekici olacak vergi anlaşmaları gerçekleştirmektedirler. Hollanda Antilleri, Amerika Birleşik Devletleri'yle yapılmış bir 'Gelir Vergisi' anlaşması vardır. Sözü edilen anlaşma bağlamında; Amerika Birleşik Devletleri uyruklu kişilerin Hollanda Antilleri içerisinde yaşayanlara ödediği faizin belli bir bölümü Amerika Birleşik Devleti vergisinden muaftır. Bahsedilen anlaşmanın gerçekleştirilme sebebi, Amerika Birleşik Devletleri uyruklu kişilerle Hollanda Antillerinde yaşayanlar arasındaki ticari etkileşimleri

çoğaltmak ve vergi muafiyeti sebebiyle ülkeye yeni kazanç kaynakları sağlamaktadır. Başka ülkelerde de yalnızca kendi ülkesinin menfaatlerini koruyacak tarzdan anlaşmaları yapmışlardır (Günaydın, 1999: 80).

3.4.1.2.2. Vergi Cenneti Ülkelerinin Tercih Edilme Nedenleri

Vergi cenneti ülkelerin özellikleri aslında tercih nedenlerini de içerisinde barındırıyor en önemli nedeni ülke içerisinde hayata geçirilen vergileme sistemidir. Bir ülke içerisinde hayata geçirilen vergi sistemi sebebiyle vergi verme gereği bulunan üzerindeki vergi sorumluluğu ne kadar çoksa vergi verme oluşumlarının mükellefler üzerindeki negatiflikleri de çok olacaktır. Bunun sebebiyle vergi verme gerekliliği bulunanlar, sözü edilen sorumluluklarını azaltabilmek için bazı yollar bulma yoluna gidecekler ve kanuna aykırı olan veya olmayan bazı bu yollar arasında tercih yapacaklardır (Öztürk ve Ülger, 2016b: 239)

Vergi cenneti ülkelerini seçme sebepleri arasında vergileme oluşumunun yanı sıra yatırımcıların kendi ülkeleri içerisindeki politik, iktisadi ve sosyal koşulların ortaya çıkardığı negatifliklerden uzaklaşma talepleri de yer alır. Bahsedilen koşulların belirsizlik oranı vergi cenneti ülkelerinin seçilme seviyesini de aynı ölçüde arttıracaktır. Vergi cenneti ülkelerinin seçilme sebeplerini, vergilerin tercihleri etkilediği ve vergilerin tercihlerini etkilemediği olaylar biçiminde iki sınıf biçiminde bir araya getirmek ve bu biçimde değerlendirmek olasıdır (Karsan, 1984: 57-58).

Vergilerin Tercihleri Etkilediği Durumlar

Vergi vermekle yükümlü olanların tercihleri üzerinde etkili olan durumları, vergi sorumluluğunu an aza indirmek hedefiyle yapılan vergi politikası, vergi yükü ve vergi sorumluluğundan kurtulmanın kanuna uygun bir yolu olarak değerlendirilen vergiden kaçınma ve kanuna uygun olmayan vergi kaçırma girişimleri şeklinde sıralamak mümkündür.

Vergi Politikası: Bir bireyin etkinliklerinin, asgari seviyede vergisinin ödenmesini kolaylaştıracak biçimde düzene sokulmasını ifade eden 'Vergi politikası, planlaması', vergi verme sorumluluğu olanların vergi cennetlerinden faydalanmaya yönelik motivasyonunu meydana getiren önemli etmenlerden birisidir (Cangir, 2000: 105). Vergi verme sorumluluğu olması vergi politikası bağlamında gerçekleştirdiği etkinlikler aşağıdaki gibidir (Karsan, 1984: 58-59):

•Vergi cenneti ülkeler içerisindeki az ya da sıfır seviyeli vergilerle muafiyet ve istisnaların genişliği ile birlikte vergi verme sorumluluğu olanlar, üzerlerindeki vergi yüklerinin kendi ülkelerine oranla büyük çapta azaltmaya yönelik olan hedefleri olanlar vergi cennetlerini tercih etmektedirler.

•Vergi denetim kurumları gereken şekilde çalışma sahası oluşturmayan veya iyi bir biçimde örgüt haline gelmemiş bir vergi idaresini içerisinde barındıran ülkelerdeki vergi sorumluluğu bulunanlar, kendi ülkeleri içerisindeki vergi ödemelerini bilinçli biçimde aksatarak, devlete sürekli olarak ödenmesi gerekli olan vergileri vergi cenneti ülkelerine aktarmakta ve vergisiz gelir kazanmakta, devlete ödenmesi gereken vergi ve geciktirme faizi veya faizden daha yüksek miktarda kazanç sağlamaktadır. Bununla birlikte vergi verme zorunluluğu olanlar vergi planlamalarını kendi menfaatleri doğrultusunda gerçekleştirebilirler.

•Vergi verme yükümlülüğü olanlar, vergi cenneti ülkelerle gerçekleştirdikleri bazı ticari etkinliklerden -gemi taşımacılığı ve benzeri- kazandıklarını, söz konusu ülkeler içerisinde gerçekleştirilen giderleri olduğundan çok gösterilmesi veya bahsi geçen yerlerde kazanılanların gizlenmesi gibi yollar ile asgari seviyeye getirebilmekte ve vergi cenneti devletler aracılığı ile iyi bir gelir seviyesine ulaşabilmektedirler. Bahsedilen ülkeler aracılığı ile gerçekleştirilen hayali dış satışın boyutları da önemsenmesi gereken bir konu olarak değerlendirilmektedir.

•Vergi verme sorumluluğu olanlar kazançlarını vergi cennetlerinde toplayarak vergi gerekliliği olmayan bir ülke içerisinde etkinlik sahası oluşturarak ana merkeze vergi sorumluluğu olmaksızın aktarılabilir.

Vergiden Kaçınma Hareketleri: Vergiden kaçma; vergi yükümlülüğü konusunda kanuna aykırı olmamakla beraber kanunlardaki eksikliklerden de faydalanarak kanunun hedefine aykırı biçimde azaltılması biçiminde açıklanabilmektedir (Karsan, 1984: 35). Vergi ödeme zorunluluğu olanların vergi ödemekten kaçmak

hedefiyle vergi cenneti ülkeler aracılığı ile hayata geçirdiği eylemler aşağıdaki gibidir (Çamlıca, 1996: 95):

- Kurum ve ortak karların vergi cenneti ülkelerdeki kurumlar tarafından toplanması,
- Harcamaları fazla göstererek vergi yükümlülüğü azaltmak hedefli olarak vergi cenneti içerisindeki kurumun şube ve ortaklardan faiz, AR-GE ve hizmet faturaları alınması,
- Milletlerarası sermaye oluşumları neticesinde kazanılan vergisiz gelirin vergi cennetlerindeki kurumda kullanılması,
- Yapay aktarım ücretleri yolu ile kazanılacak kar oranlarının vergi cenneti içerisinde bulunan kurumlarda toplanması (Soydan, 1996: 91).

Bu tarz işlemlerin hedefi kanuna uygun biçimde kanundaki eksiklikleri ve vergi cenneti ülkeler içerisindeki avantajlardan da yararlanarak vergisiz kazanç sağlamaktır. Vergi cenneti ülkeleri vergiden kaçmaya yardımcı olarak kullanan oluşumlar çoğunlukla çokuluslu kurumlardır. Bu tarz kurumlar, dışarıya yapılan yatırımların ciddi bir kısmını vergi cennetlerine yapmaktadırlar. Bununla birlikte vergi cenneti ülkelerden faydalanılarak bireysel karlar en üst seviyeye çıkarılırken etkinlik sahası oluşturulan ülkenin iç vergi sahalarının dikkate alınacak seviyede bir azalmaya sebep olmaktadır (Günaydın, 1999: 83-84).

Vergi Kaçırma Hareketleri: Vergi ödeme sorumluluğu bulunanların, vergi cenneti ülkeleri araç olarak kullanmak yoluyla girişimde bulunduğu vergi kaçırma hareketleri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Günaydın, 1999: 83-84):

- Vergi verme zorunluluğu olanlar; vergi sorumluluğu olmaksızın, diğer bir deyişle vergi ödeme gerekliliği olmaksızın varlıklarını, vergi cennetleri içerisindeki kurumlarda kendilerini gösterebilir ve söz konusu faaliyet alanlarından kazandıkları geliri saklayabilirler.
- Vergi cennetleriyle gerçekleştirilen dış satım ve dış alımda, dış alım maliyetlerini yüksek dış satım gelirlerini az gösterebilirler.

- Vergi cennetleri içerisinde yer olan sahip oldukları oluşumları ve gelirlerini gizleyebilirler.

- Kendi ülkelerinde belirtmek zorunda oldukları gelir yerlerini, vergi cenneti ülkelerde sorumlu olmadıkları ya da hiçbir şekilde ödemedikleri vergiler için hesap tutmadıkları ve hak etmedikleri vergi kolaylıkları için indirim isteğinde bulunabilmektedirler.

- Gelir ve kazançlardan, vergi cennetlerinde gerçekleştirilen etkinlikler sebebiyle katlanılmış görüntüsü verilerek hiç gerçekleştirilmemiş ya da söz konusu gelir kaynağıyla hiç ilişkisi olmayan giderleri indirim konusu yapabilirler.

Vergi verme zorunluluğu olanların bu tarz vergi kaçırma hareketleri, vergi cennetleri içerisindeki gizlilik standartları, vergi anlaşmaları gerçekleştirmemeleri ve bilgi farklılığının olmaması sebebiyle engellenememektedir. Bu sebeple de vergi verme zorunluluğu olanlar kendi ülkeleri içerisindeki vergi birimleri, ciddi vergi kayıpları ile karşılaşmaktadırlar. Söz konusu işte karlı olanlarsa vergi vermek durumunda olanlardan çok vergi cenneti ülkeleridir (Coşkun, 1997: 41).

Vergilerin Tercihleri Etkilemediği Durumlar

Gerçekleştirilecek yatırım ile hayata geçirilecek etkinliklere ve bunların gerçekleşmesini sağlayacak olanların sorumlulukları olan vergilerin boyutu ne kadar azsa ve vergiden muaf olma olanakları ne kadar fazlaysa o ülkenin yatırım çekme potansiyeli o kadar fazla demektir. Kimi durumlarda vergi sisteminin rol oynamadığı farklı sebepler ile vergi cennetleri tercih görebilmektedirler. Bu sebeple aşağıdaki gibidir (Günaydın, 1999: 80-81):

- Bir vergi cenneti ya söz konusu ülke komşularının gereksinimlerine yanıt vermeyi hedefleyen veya bahsi geçen ülkeler içerisinde etkinlik sahası oluşturan bir kuruma destek olmayı ya da var olan ucuz görünümünden yararlanmayı amaçlayan bir iş oluşturabilir. Bununla birlikte vergilerin getirme olasılığı içerisinde olan negatiflikler ortadan kalkmış olur ve gerçekleştirilen yatırımlardan kazanılanların oranı artabilir.

•Yatırımcı, rakiplerinin kendi mallarına yönelik olarak gerçekleştirebilecekleri sınırlandırmalardan korunmak veya vergi cennetleri içerisindeki gizlilik standartlarından faydalanarak bireysel güvenlik ve banka hesaplarını gizlemek talebi sebebiyle kimliğini gizleme talebinde bulunabilir ve vergi cennetleri içerisindeki kurumlara bu nedenle yatırımlarını yapabilir. Kara para aklama hareketleri açısından da söz konusu ülkeleri tercih etmek bahsedilen özelliklerden kaynaklı güvenli ve kolay bir yoldur.

•Ülke içerisindeki mevzuat gerekliliklerinden kurtulmak için vergi cenneti ülkeler bir araç görevi görmektedirler.

•Kambiyo denetimi ve döviz sınırlandırmalarından kurtulmak ve gerekli bir durumda fonların diğer yatırımlara aktarılabilmesi için yatırımcılar ya da kurumlar gelirlerini vergi cennetlerinde bir araya getirebilirler.

•Yatırım yapan kişi, kendi ülkesi içerisindeki iktisadi problemler ve siyasi istikrarsızlıklar dolayısıyla sermayesine devletin el koyması olasılığının korkusu ile kendi adına yazılmış olan senet ve çekleri vergi cennetlerindeki bankalarda saklayabilirler.

•Kamu ürünü haline getirme, ihtilal ve savaş ihtimallerine karşı bir kurumu ya da kurumlar topluluğunu koruma düşüncesiyle vergi cenneti ülkeler içerisinde kurumlar ya da yatırım beraberlikleri kurulabilir.

Tüm bunların yanı sıra, milletlerarası kurumların coğrafi yönden genişleme istekleriyle varlıkları olan bireylerin ayrılma esnasında mallarını eski eşlerden koruma düşüncesi de bahsi geçen vergi cennetlerinin tercih edilme sebepleri arasında yer almaktadır (Yetkiner, 2001: 93).

3.4.1.2.3. Vergi Cenneti Ülkeler ve Sınıflandırılması

OECD'nin oluşturduğu standartlara göre vergi cennetleri belirlenmiş ve liste haline getirilmiştir. Vergi cenneti ülkeler, farklı yazarlar tarafından da değerlendirilmiş, vergileme modelleri ve coğrafi konumları kriterleriyle bazı sınıflandırmalar yapılmıştır.

Vergi cennetleri, vergi modellerine ve yer aldıkları coğrafyaya göre iki başlık altında toplanmışlardır (Gündoğdu,2009:65).

Vergi Cennetlerinin Vergi Modellerine Göre Sınıflandırılması: Arıkan ve Akdeniz'e göre vergi cenneti ülkeler dört grup olarak değerlendirilir (Arıkan ve Akdeniz, 2005: 295-296):

- **Verginin yer almadığı ülkeler:** Söz konusu grup içerisindeki ülkeler, servet veya gelirler üzerinden herhangi bir biçimde vergi alınmamaktadır.
- **Yurtdışı etkinlikler üzerinden verginin alınmadığı ülkeler:** Bu grup içerisinde yer alan ülkelerinse yurt içerisindeki etkinlik gelirleri vergiye bağlı, yurt dışındaki etkinlik gelirleriye vergiye bağlı değildir.
- **Vergi seviyeleri yüksek olmayan ülkeler:** Söz konusu grup içerisinde yer alan ülkelere gelir yurt içisinden veya yurt dışından sağlanmasına bakılmaksızın vergi uygulanmaktadır. Buna karşın bahsi geçen vergi seviyeleri düşüktür.
- **Yabancı sermaye ve yatırımcılar için vergi muafiyetinin ve değişik sanayi kuruluşları için özel vergi avantajlarının sağlandığı ülkeler:** Söz konusu grup içerisinde yer alan ülkelere, kazanç gelirler için vergi alınır. Buna karşın belli yabancı sermaye veya kurumlara veriden muaf olma gibi avantajlar sağlanmaktadır.

Vergi cennetleri yukarıda yer alanlardan farklı biçimde altı grup altında da toplanabilir (Yetkiner, 2001: 92):

- Vergi alınmayan ülkeler
- Vergi oranlarının düşük olduğu ülkeler
- Yabancı sermaye ile olan birliktelikten kazanılanlardan vergi almayan ülkeler
- Offshore kurumlara ve holdinglere özel avantaj sağlayan ülkeler
- Dış satım ve üretimden vergi almayan ülkeler
- Milletlerarası kurumlara vergi avantajları tanıyan ülkelerdir.

Ülkelerin Coğrafi Konumlarına Göre Sınıflandırılması: Ün salmış vergi cenneti ülkeler; Avrupa çevresi içerisinde Channel Adaları, Malta, Kıbrıs, Man Adası; Karayiplerde Cayman Adaları, Bahamalar, Bermuda, British Adaları; Pasifik'te Cook Adaları, Vanuatu Hint Okyanusu'nda Seychelles ve Mauritius şeklinde kümeleşmiş haldedirler (Hampton ve Christensens, 1996: 103). Vergi cennetleri coğrafi yönden ifade edildiği gibi gruplandırılmaktadır.

3.4.1.2.4. Vergi Cennetlerinin Sunduğu Vergi Avantajları

Vergi cenneti olarak adlandırılan ülkelere ilişkin olarak OECD tarafından 1998 senesinde belli standartlar bağlamında kırk dört ülkenin yer aldığı bir liste meydana getirilmiş ve söz konusu etkinliklere bu ülkelerde başlanmıştır. Bu bağlamda zarar veren vergi yarışını hayata geçiren ve vergi cenneti şeklinde isimlendirilen sistemlerin tespitinin yapılmasında aşağıda yer alan standartlar önemsenmektedir (OECD, 2001):

- Herhangi bir verginin bulunmadığı ya da yalnızca düşük seviyede bir verginin olduğu ve seçenekli sistemlerin olması halindeyse kazançla bağlantılı olarak düşük bir vergi seviyesinin var olması veya verginin olmaması,
- Etkili bilgi aktarımının olmaması ya da yeterli olmaması,
- Şeffaflık barındırmaması,
- Belirlenen bir etkinlik sahasına sahip olma zorunluluğunun olmaması.

OECD tarafınca oluşturulmuş yukarıda yer alan standartlar bağlamında incelendiğinde vergi cennetlerinin yüksek olmayan vergi oranları uygulayan, bilgi paylaşımının az veya kapalı olduğu, sadece finans yönlü hizmet sağlayan merkezler şeklinde değerlendirmek olasıdır. Söz konusu ülkeler, yerleşik hayat sürmeyenler için en az seviyede verginin uygulandığı, ülke sınırları içerisinde etkinlik sahası olan yabancı kişisel veya kurumsal yatırımcılara ait bilgilerin söz konusu yatırımcıların ikametgâhlarının bulunduğu ülkelerin vergi birimlerine bildirilmesini önleyici kanun temelli düzenlemelere sahip bölgelerdir.

3.4.1.3. Vergi Kaçakçılığı ve Terörizm

Vergi kaçırma ve vergiden kaçınma faaliyetleri arasındaki fark teorik olarak yasal olup olmaması ile ilgili olsa da aslında her iki faaliyetinde yapılması için

gerekenler ve etkileri örtüşmektedir (Mullineux, 2014'den aktaran; Gediz Oral ve Fazlılar, 2017: 42).

Vergi kaçırma ulusal vergi rejimlerinin bir sonucudur. Bu vergi kaçırmaı sınırlamak için hükümet vergi mükelleflerinin faaliyetlerini özellikle vergi yükümlölükleri gereğinden doğan vergi tutarının hesaplanması, toplanması ve tahsil edilmesi hususunda kontrol ve gözlemlenmesini koordineli bir şekilde gerçekleştirmelidir (Vasile ve Croitoru, 2015: 49-55).

Vergi kaçırma terörizmle oldukça yakın ilişkilidir. Şirketler vergi cennetleri aracılığıyla günümüzde kârın transferini gerçekleştireyor ve karışık finansal operasyonlar sayesinde yine vergi cennetlerinde karaparayı aklayıp sisteme geri entegre etmektedirler. Aklanan karapara yasal ekonomiye sokuluyor ve genellikle terörizmin finansmanında kullanılıyor. Terörist grupları durdurmak için tek yol kanun koyucuları koordinasyonlu bir şekilde vergi kaçırma ve vergi cennetlerine yönelik ortak kurallar belirlemesi ve para aklama işlemlerine yönelik koordineli çalışmaları gerekmektedir (Juruss, 2017: 106).

Vergi kaçakçılığı devletler açısından sadece gelir kaybı değildir. Vergi kaçakçılığını sadece gelir kaybı olarak görenler kaçırılan vergilerin bazı biçimlerde ekonomiye geri döneceğı görüşüne de sahiptirler. Bu görüş vergi kaçakçılığına resmiyet kazandırma çabasından öte değildir. Hatta bu şekilde bir görüşü savunanlar kanuni olmayan yollardan kazanılan suç gelirlerinin özel sermayenin gelişimine katkıda bulunacağını da savunmaktadırlar (Celimene vd., 2016: 251-258). Buna karşın başka bir görüşte vergi kaçakçılığının miktarının, sağlıklı bir toplu pazarlık sürecinde istihdam ve ücret seviyelerini etkileyeceğini ve çıktı miktarında değişmeler yaratacağını savunmuştur (Wu, 2016'dan aktaran; Gediz Oral ve Fazlılar, 2017: 45). Devletlerin karşı karşıya kaldığı vergi kaçakçılığı faaliyetini sadece mali kayıp şeklinde yorumlayanlar bu faaliyetin terörizm bağlantılı olabileceğini gözden kaçırmaktadırlar. Vergi idarelerinin etkin işbirliği ve vergi cennetlerinin denetimi, fonlarının tekrar kazandırılması ile ilgili faaliyetlerin suç sayılması terörist grupları durdurmanın en önemli yoludur (Popa, 2013: 275-279).

Vergi kaçırma yolsuzlukla el ele, yakın seyreden kavramlardır. Yolsuzluk ve hükümet gelirlerinin yanlış kullanımı mevcutsa bu durum vergi kaçırmaı zemin oluşturmaktadır. Hükümete ve kurumlara güven oldukça önemlidir. Vergi mükellefleri

vergi kurum ve kanunlarına güvendikleri takdirde kanunlara ve işleyişe uyum olumlu etkilenecektir(Litina ve Palivos, 2016). Vergi kaçırma ve yolsuzluk ayrı şekilde var olabilirler ancak kolaylıkla bir araya da gelebilirler. Yolsuzluk, vergi mükelleflerinin elde etmiş olduğu gelirleri vergi kaçırarak kolaylıkla saklamalarına imkân sağlar. Vergi kaçırma ise ilave imkânlar yaratarak yolsuzluğu kolaylaştırmaktadır. Kanun yapıcılar bu iki problem arasında ki ilişkiyi iyi anlamalıdır. Yolsuzluk vergi kaçırmanın kontrolünü sağlayan, yöneten mekanizmadır. (Alm, Martinez – Vazquez ve McClellan, 2016: 8).

Vergi kaçakçılığı birçok çeşitte olabilir ve serbest meslek erbapları arasında çok yaygındır. Örn; Yunanistan’da 2009 yılında % 43-45 oranında raporlanmayan serbest meslek geliri bulunmaktaydı (Artavanis, Morse, ve Tusotsoura, 2015). Vergi kaçırmanın sonuçları (Juruss, 2017: 108):

- **Kaçakçılık:** Yasadışı ithalat ve ihracat
- **Belgelenemeyen Gelir:** Elden ödemeler, faturasız nakit (kayıt dışı satış)
- **Yanlış Başvuru:** Şirket hesabından kişisel harcamalar yapılması
- **Dolandırıcılık:** KDV şablonları, gerçek olmayan (Fiktif) işlemler

Vergi kaçırma, gelir kaybına, hatalı raporlamalara, yasadışı piyasalara, haksız rekabete, kamu harcamaları için yetersiz bütçeye ve diğer olası sonuçlara sebep olmaktadır. Vergi cennetleri genellikle vergi kaçırma için kullanılır. Vergi cennetlerine yatırılan paranın büyük bir bölümünün ödenmemiş vergiler kaynaklı olduğu varsayılır. Vergi cennetlerine yönelik çözüm küresel bir vergi harmonizasyonu olacaktır (Juruss, 2017: 106).

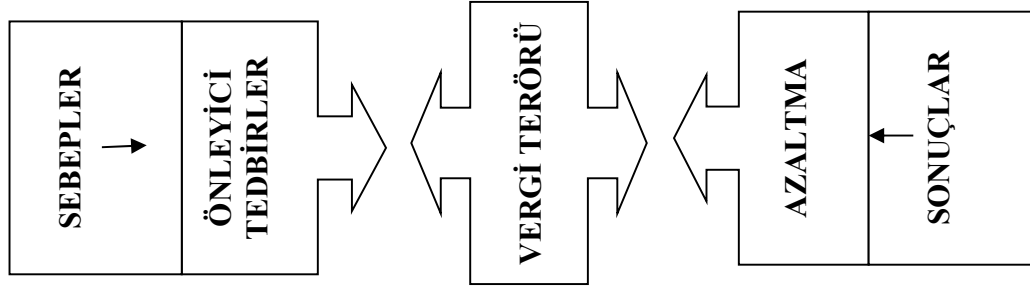
3.5. TERÖR FİNANSMANI VE VERGİ TERÖRİZMİ İLE MÜCADELE ÖNERİLERİ

Vergi ve terörizm bağlantısı terör finansmanının takibi açısından yol göstericidir. Karapara aklama ve ilgili suçlarla mücadelede uluslararası düzeyde eğilimler, vergi cennetlerinin hükümetlere gelir kaybı yaşatmasına karşı kampanyalara odaklanmakta, bu kampanyalarda finansal düzenleme, raporlama ve vergi anlaşmalarının kullanımı mevcuttur çünkü aklanan para aynı zamanda hükümetlerin vergi kaybını göstermektedir (Schlenthner, 2013: 126). Buna karşı gelişmiş ülkeler kaynak tabanlı vergileme, yurt dışı yerleşiklerin vergilendirilmesi ve uluslararası vergi anlaşmaları gibi araçlarla önlem almaya çalışmaktadırlar (Gallant, 2007: 455)

Mali suçların belirlenmesi ve vergi kaçakçılığının önlenmeye çalışılması, aklanan fonların akışını kesmek için önemli bir etkiye sahiptir. Ancak karapara ile mücadele için kurulan işbirlikleri ve ortaya konan stratejiler ciddi sorunlarla karşılaşmaktadır. Bazı ülkelerin vergi rekabeti adına uyguladığı yöntemler bu ülkelerin vergi cenneti olarak anılmasına sebep olan çok düşük vergi oranları ile dikkat çekmektedir. Vergi suçları OECD tarafından karapara aklamanın temel kaynaklarından biri olarak tanımlanmış ve buna rağmen hâlâ birçok ülkede vergi kaçakçılığı öncül suç olarak kabul edilmemektedir. Vergi kaçakçılığının ve düşük vergi oranlarının sermaye kaçıışı ve karapara aklama gibi faaliyetleri ciddi derecede etkilediği düşünülürse bu eylemler gelişmekte olan ülkelerde ekonomik istikrarı tehdit etmektedir. Bu faaliyetlerin önüne geçmek adına finansal sistemde gizlenen parayı ortaya çıkarmak için ülkeler arasında bilgi paylaşımı anlaşmaları imzalanmaktadır (Gediz Oral ve Gökbunar, 2017: 108-109)

Vergi kaçakçılığının ilişkili olduğu yolsuzluk, karapara aklama, organize suçların belirlenmesi ve bunlarla mücadele edilmesi de terör finansmanı ile mücadelenin etkisini artıracaktır. Uluslararası düzenlemelere yasalarla uyum sağlanması, standartların uyumlu hale getirilmesi ve şeffaflık ile küresel bir işbirliği sağlanabilecektir. Vergi suçları öncül suç kabul edilmeli, kara para aklamanın kapsamı genişletilmeli ve vergi kaçakçılığı da buna dâhil edilmeli, yolsuzlukla mücadele için birimler kurulmalı ve gerek siyasi gerekse bürokratik yolsuzluklarla mücadelenin etkisi artırılmalıdır. Bütün bu çalışmaların sonucunda hesap verilebilirlik artırılmış olacaktır. Hesap verilebilirliğin artırılmasının yanında bürokrat ve politikacıların takdir yetkilerinin azaltılması da en önemli önlemlerden biri olacaktır. Yapılacak araştırmalar vergi aflarının etkisi üzerine olmalı, vergi bilinci ve vergi uyumuna etkileri ortaya konulmalıdır. Toplum, vergi bilincinin artırılması için bilinçlendirilmelidir. Vergi suçlarının detaylı biçimde topluma öğretilmesi, vergi bilincini artırma sürecinde en önemli adımlardan biridir. Küresel işbirliğinin de artırılması ile aktif ve verimli bir mücadele süreci sağlanabilecektir (Gediz Oral ve Gökbunar, 2017: 108-109).

Şekil 1: Vergi Terörizmi ile Mücadele Yaklaşımı

Kaynak: Juruss, 2017: 107.

Şekil 1 de görüldüğü gibi vergi terörizmini sınırlamak için iki yaklaşım mevcuttur. İlki nedenlerinin önlenmesidir. Nedenlerinin önlenmesi genel ekonomik durum ve dış faktörlerle ilişkilidir ve zor bir görevdir. Çözümü yüksek oranda vergi politikaları ile alakalı olabilir. İkincisi ise; vergiden kaçınma ve kaçırmanın sonuçlarının azaltılmasıdır (Juruss, 2017: 107).

Vergi kaçırma, gelir kaybına, hatalı raporlamalara, yasadışı piyasalara, haksız rekabete, kamu harcamaları için yetersiz bütçeye ve diğer olası sonuçlara sebep olmaktadır. Toplum menfaatleri açısından en aza indirgenmesi önemlidir. Vergi terörizminin nedenleri ile savaşmak sonuçları ile savaşmaktan daha kolay ve daha az maliyetlidir. Vergi terörizmi tanımının toplum üzerinde bir etkisi olmalıdır. Toplum ve siyasiler arasında bir bilinç yaratılmalıdır. Bu şekilde politik ve siyasi etkileri olacaktır. Uygulamada KDV dolandırıcılığı, yasadışı ithalat, ihracat ve gelir vergisinden kaçmak üzere Offshore ülkelere kârın transferi durumları vergi terörizmi olarak sınıflandırılmalıdır. Genellikle yasadışı amaçlar için organize gruplar tarafından uluslararası seviyede gerçekleştirilen işlemler düzeyindedir (Juruss, 2017: 107).

Karapara aklama ile mücadelede ve terör finansmanı ile mücadelede uygun vergisel çözümler düşünüldüğünde ortak olan ve önem arz eden konular sermaye kaçışı, vergi kaçırma ve uluslararası işlemleri vergilendirmede ki güçlük olarak karşımıza çıkmaktadır (Gediz Oral ve Gökbunar, 2017: 103).

Vergi suçları ve karaparaı azaltarak terör finansmanına engel olma düşüncesinin ve vergi terörizminin nedenlerinin önlenmesinin hayata geçirilebilmesi adına önemli bir adım vergi kurumlarını sadeleştirmek, vergi dilimlerini azaltmak ve sağlıklı rekabet

ortamını önlemektir. Bu amaçla geliştirilen “Ürün ve Hizmet Vergisi (ÜHV)” sayesinde ülke genelinde bulunan çeşitli dolaylı vergilerden olan katma değer vergisi, Özel Tüketim Vergisi, Özel İletişim Vergisi, Gümrük Vergisi gibi vergiler kaldırılıp ulusal düzeyde vergi de tek biçimlilik sağlanabilir. Ürün ve Hizmet Vergisi 2017 itibariyle Hindistan’da uygulanmaya başlanmış olup Hindistan’ın her yerinde tek ve aynı düzeyde uygulanmaktadır. Bu vergi türü Katma Değer Vergisi, Gümrük Vergisi, Özel Tüketim Vergisi, Özel İletişim Vergisi gibi birçok dolaylı vergiyi kaldırarak ulusal düzeyde mal ve hizmet satışlarının tüketiminde üreticiden tüketiciye doğru uzanan mal ve hizmetlerin tedarikinde tek bir vergidir. Tüm dolaylı vergiler gibi düz oranlı olarak uygulanacak olan bu vergi türünün mevcut dolaylı vergilerin yerini alabilmesi açısından uygulanacak olan oranlar çeşitli sektörler ya da mal ve hizmetler için değişiklik gösterebilir belli kategoriler oluşturularak uygulanabilir (Anjaneyulu, 2018: 639).

Ülkemizde % 7,5 dolaylarında Özel İletişim Vergisi, %1-18 aralığında Katma Değer Vergisi, ortalama %1-40 aralığında Özel Tüketim Vergisi ve Gümrük Vergisi ise ülke gruplarına ve ürünlere göre değişiklikler göstermektedir. (GİB, 2019). ÜHV tüm bu vergiler yerine farklı oranlara sahip dört farklı ürün ve hizmet kategorisi şeklinde uygulanarak, mevcut vergilerden sağlanan gelirin korunması durumu düşen vergi oranları nedeniyle mümkün olmasa da gelir azalışını minimize edilebilir ve sistemin geliştirilmesi mümkündür. Oluşturulan dört kategori oranları %1-5, %12, %18 ve %28 şeklinde mevcut sisteme yakın ortalama oranlarla uygulanabilir. Ancak her koşulda vergi gelirinin azalışı söz konusu olacaktır. Bu vergi geliri azalışı vergi kayıp ve kaçaklarının önlenebileceği oranda zaman içerisinde vergi hâsılatında artış olarak geri kazanım sağlanabilecektir (Anjaneyulu, 2018: 639).

Varış ülkesi prensibi ile birlikte ÜHV ülke içi tüketimi vergisel açıdan kapsamayı amaçlamaktadır. Ülke içinde tüketilen tüm mal ve hizmetlerden sağlanacak olan gelirin tahsilini amaçlayan bu sistem ihracatı da geliştirecek ve kolaylaştıracaktır (Anjaneyulu, 2018: 639). Ticarete konu olan ürün tüketildiği lokasyonda vergilendirilirse, vergilendirme ürünün tüketildiği yerde yapılıyor demektir buna uygulamada varış ülkesi prensibi denilmektedir. Ülkemizde geçerli olan KDV veya önerimiz olan ÜHV de varış ülkesi prensibi üzerine kuruludur. Ülke içinde veya dışında üretilmiş olsa da, ülke içinde satışı yapılıyorsa yani tüketiliyorsa kullanılan ürünlerin hepsi tüm ürünler vergi

konusudur. Kaynağı ne olursa olsun ülke içi tüketilen mallar vergi konusudur. Böylesi bir durumda ihraç edilecek mallar vergiye tabi değilken yurtdışından alınan mallar vergiye tabidir. Bu prensipte verginin amacı ülke içi tüketimi kavramaktır. Bu şekilde dış ticarete konu olan ürünün vergilendirildiği yer nihai tüketicinin oturduğu yer olmaktadır. Bu yöntem GATT kurallarına da uygunluk göstermektedir. Tüm KDV uygulayan ülkeler gibi Türkiye’ de bu prensibi benimsemiştir (Vergi Dünyası, 1988). Bu prensip KDV uygulayan ülkemiz açısından ÜHV ‘nin çifte vergilendirme sorunu yaşatmayacağı anlamına gelmektedir. Vergiyi doğuran kazancın birden çok ülkede vergi konusu olması, kazancın elde edildiği ülkede ve elde edenin yerleşik olduğu ülkede vergilendirilmesi çifte vergileme kavramını ortaya çıkarmaktadır. Ürün ve Hizmet Vergisi sisteminde ve ülkemizde ki mevcut vergi sisteminde de varış ülkesi prensibini benimsenmiştir. Ayrıca karşılıklı vergi anlaşmalarıyla çifte vergilendirme sorunu çözülmeye çalışılmıştır (Can, 2018: 51). Varış ülkesi prensibi ve ithalatın vergilendirilmesi konusunda son günlerde gündemde olan Amazon ve Alibaba gibi e-ticaret işlemleri gerçekleştiren firmaların dış ticarete konu olan ürünlerinde 22 Euro ve altındaki rakamlarda gerçekleştirilen işlemlerde ki vergi muafiyetinin kaldırılması hem daha fazla vergi geliri sağlamak hem de yerli üreticiyi iç pazarı korumak adına gerçekleştirilecek olan önemli adımlardan biridir (Habertürk, 2019).

Önerilen “Ürün ve Hizmet Vergisi”, çeşitli dolaylı vergilerin ortadan kaldırması gerekliliği ile üretim, satış, dağıtım düzeyindeki çeşitli mal ve hizmetler için çifte vergilendirmeyi önleyeceğine inanılmaktadır. ÜHV, çeşitli mal ve hizmetler için benzersiz şekilde ulusal pazarı kolaylaştıracaktır. Küçük işletmeleri koruyacak ve yerli üretimin iş yapma maliyetini düşürüp rekabet gücünü artıracaktır. Bireyler ve firmalar üzerindeki azalan vergi yükü rahatlama yaratacak ve vergi yükünün azalmasından dolayı ortaya çıkacak gelir tasarrufa yönlendirilerek ülke ekonomisi için gereken fonu oluşturabilir. Dış borçlanma yerine ülke içi tasarruflarla yatırımlar finanse edilebilir olacaktır. Vergi idarelerinin etkili vergi uyumu, asgari vergi kaçağı ve etkin vergi koordinasyonunu sağlayacaktır. Arzu edilen ekonomik büyüme, daha fazla sermaye altyapısı yatırımını çekerek mümkün olmaktadır. Sermaye yatırımcıları, çifte vergilendirmenin ortadan kaldırılması ve vergilerin kademeli etkisinin ortadan kaldırılması, devletlerarası mal ve hizmet satışı ile ilişkili işlem maliyetlerinde azalma

gibi olumlu faktörleri istemektedir. ÜHV ile ülkede ekonomik birleşme sağlanacaktır. Birçok dolaylı verginin kaldırılması ve ÜHV'nin geniş kapsamı ile sanayi, ticaret, tarım sektörlerine ve tüketicilere daha fazla rahatlama sağlaması beklenmektedir. Şeffaflığı artıracak olan ÜHV dolaylı vergilerde tek biçimliliği sağlayacaktır (Anjaneyulu, 2018: 635-642).

ÜHV' nin faydaları şu şekilde sıralanabilir (Anjaneyulu, 2018: 639):

1. Karapara azalacaktır.
2. Yabancı yatırım çekme potansiyeli artacak ve ekonomi istihdam artışı yaşayacaktır,
3. Kendi ülkende yap anlayışı gelişecektir,
4. İhracatı arttırıcı etkisi olacaktır,
5. Endüstriler arasındaki sağlıklı rekabet artacaktır,
6. Vergiler ve iş yapma maliyetleri sebebiyle yaşanan fiyatlar genel seviyesinde ki artış düşecek, tüketici mallarının fiyatı azalacaktır aynı zamanda enflasyonda düşüş gerçekleşecektir,
7. Lüks tüketim mallarının fiyatları düşecektir,
8. Daha basit ve anlaşılır vergi yapısı,
9. Kayıt dışı ekonomi azalacaktır,
10. Şeffaflık artışı sağlanacak ve ÜHV, çeşitli noktalardan değil, sadece varış noktasından alınacaktır,
11. ÜHV vergi suçlarını azaltarak kayıp vergilerin sisteme geri kazanımını sağlayıp vergi tahsilâtlarını iyileştirecek ve ülkenin ekonomik gelişimini arttıracaktır,
12. Üretim / imalat odaklı ekonomiye katkı sağlayacaktır.

ÜHV'nin olumsuz etkileri şöyle sıralanabilir (Anjaneyulu, 2018: 639):

1. Dolaylı bir vergi türü olan ÜHV gelir dağılımı adaleti açısından olumsuz etkileri ortaya çıkarabilir.
2. Vergi yükünün sermayeden emeğe kaymasını tetikleyebilir,
3. Vergi oranlarının düşmesinden dolayı devlet gelirlerinin azalışına sebep olabilir.

ÜHV, ülkelerin vergi kaçaklarını ve suç gelirlerinin aklanmasının yerel ekonomilerinde ki oranlarını düşürmeleri için etkin bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Terör örgütlerinin finansmanın engellenmesi için ve ülke içi ekonomik dinamiklerin iyileştirilmesi, kalkınma ve büyüme de artış için “Ürün ve Hizmet Vergisi” önerisi fayda sağlamaktadır.

SONUÇ

Kelime anlamı yıldırma, tedhiş ve korkutma olan “terör” kavramı, gerek çok sayıda ülke, gerekse Türkiye için önemli bir problem olmuştur. Terör, bireyler üzerinde tehdit oluşturarak, korku salarak yıldırma, sindirme yolu ile kişilere bazı fikir ve tutumları özümsetmek için zor kullanma olayıdır. Terörizmse, politik hedefler için devlete ya da topluma karşı elde bulunan durumu kanun dışı yollardan farklılaştırmak hedefiyle sistematik, örgütsel ve devamlılık gösteren olaylarını kullanmayı bir teknik şeklinde özümseme, ideoloji kurma ve bu ideolojiyle propaganda yapma durumunu barındıran düşünce sistemi ve bir fikir akımıdır.

Her yapılan eylem terör ve terörizm kavramlarıyla bağdaştırılamaz. Terör ve terörizmle bağdaştırılabilmesi için bazı şartlara ihtiyaç vardır. Terörizmin unsurları olan şiddet, ideoloji, örgütlenme kavramlarının bulunması gerekir. Ayrıca bir amaç barındırması gerekir çünkü terör örgütleri bir amaç doğrultusunda hareket ederler. Bu amaçlar sosyo-kültürel, psikolojik, politik ya da iktisadi amaçlar olabilirler.

Terör örgütlerinin ve terör kavramının var olmasını sağlayan beslendiği nedenler mevcuttur. Siyasi, sosyal, ekonomik ve hukuki olabilen bu nedenler gerektiğinde propaganda malzemesi olarak kullanılmaktadırlar. Terörün birbirinden farklı temellere dayanan çeşitleri mevcuttur. Örneğin; etnik terör, dinci terör, devlet terörü ya da narkoterör gibi farklı türleri vardır. Ancak çeşidi ve nedenleri ya da amaçları ne olursa olsun terörizm toplumları ekonomik olarak etkilemektedir. Ülke ekonomilerine kalkınma, yatırım, istikrar ve turizm gibi açılardan zarar veren terörizm devletin sunması gereken kamu hizmetlerinin finansmanı için ayrılan bütçeden savunma harcamalarına veya terörün verdiği zararları telafi etmek için kullanılan kaynaklar sebebiyle ve ülkedeki güvensizlik ortamı nedeniyle turizm sektörü ya da doğrudan yabancı yatırım çekebilme potansiyelini düşürerek zarar vermektedir ve kaynakların etkin kullanılamamasına yol açmaktadır.

Terörizm finansmanı kavramı ise 20. yüzyıl sonlarında literatüre girmiş bir kavram olarak terörizm girişimlerine cesaret verilmesi ve finansal yardım sağlanması anlamına gelmektedir. Bu yüzyılın en önemli sorunlarından olan terörizm ve terörizmin finansmanı konusu gitgide boyut değiştirmekte ve terörizmin finansmanı daha da derinleşerek karmaşık ilişkiler ağı haline gelmektedir. Bir yandan vakıf, dernek veya

işletmeler gibi yasal finans kaynakları kullanılırken diğeryandan suç geliri sonucu kazanç sağlanan yöntemlerden silah ve uyuşturucu ticareti gibi yöntemler kullanılmaktadır. Ayrıca dış destekler dediğimiz terörizmin bir milletler arası politika aracı olma özelliğinden kaynaklanan gelir elde etme yöntemi olan diğerydevlet yardımları ya da dış destek denilen yardımlar da mevcuttur.

1980 ve sonrasında hayata geçmiş olan küreselleşme süreci beraberinde teknolojik ilerleme ve iletişim altyapısında gelişme sağlamak ile beraber finansal liberalleşme politikaları sonucu sermaye önünde engel teşkil eden kontrolleri de kaldırmış ve ülkeler arası ekonomik ve sosyal ilişkiler artış eğilimi göstermiştir. Bunun sonucunda üretim faktörlerinden sermaye ve emeğin hareketleri hız kazanmış ve sermaye hareketleri ülkelerin ekonomilerine yön vermeye başlamıştır. Ülkeler yabancı yatırım çekebilme potansiyelini artırmak, kalkınmak ve rekabet edebilme gücünü artırmak adına şirketlere ve bireylere avantajlar sunmaya başlamıştır. Küresel ölçekte rekabet ortamı oluşmuştur.

Bazı ülkeler rekabeti belli sınırlar dâhilinde avantajlar sunarak rekabeti sağlamaya çalışırken bazıları ise sıfır vergi oranı veya bilgi gizliliği gibi avantajları araç olarak kullanarak rekabeti bozucu ve diğeryülkelere olumsuz dışsallıklar sağlayan bir yapıda faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Bireylerin ve firmaların rekabet sürecini kendi çıkarları için kullanması da ülke ekonomilerine verilen zararı artırmaya başlamıştır. Rekabeti bozan yönü bulunan vergi rekabetinin en büyük olumsuz somut sonucu zararlı vergi rekabeti kavramına dâhil olan vergi cennetleridir.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde oluşan vergiye tabi kazançların yurt dışına çıkarılmasında, dünya ekonomisine olumsuz etkileri bulunan vergi cennetleri kanun dışı mekânlar oluşturmakta ve bilgi gizliliği gibi uygulamalarıyla terör finansmanı hareketlerinin izini sürmeyi engellemektedir. Bu yönüyle vergi cennetleri adeta güvenli bir liman görevi görmekte ve aynı zamanda diğeryülkelerin gelirlerini de azaltmaktadır. Azalan kamu gelirleri; kamu hizmetlerinin finansmanını zorlaştırmakta, kalkınmayı zorlaştırmakta, ulusal ve uluslararası tehdit olan terörün önlenmesinde kullanılan savunma tertibatlarının yani en temel kamu hizmetinin güvenlik kavramının finansmanı zorlaştırmaktadır. Bu yönleri ile terörizmin finansmanı perspektifinde vergi cennetleri terörün finansmanına gerek bilgi gizliliği, karapara aklama faaliyetleri ve suç gelirleri

çerçevesinde gerekse de mücadele için oluşan maliyetlerin finansmanında olumsuz etkiler ortaya çıkararak terör gruplarına finansman noktasında yardımcı olduğu için söz konusu vergi cennetlerinin denetimi, önlenmesi ve şeffaflık konusu önem arz etmektedir.

Uluslararası etkileşim içerisindeki terör grupları finansman kaynağına daha kolay ulaşabilmek ve finansman kaynağını transfer edebilmek için bir takım özelliklere ihtiyaç duyarlar. Yasal ve yasal olmayan kaynaklarla sağlanan terörizmin finansmanının suç gelirlerinden elde edilen kazancın dikkat çekmemesi takibinin zorlaşması amacıyla gizleme ve yasallık kazandırma sürecine tabi tutularak yasal ekonomilere entegre edilmektedir. Gerçekleştirilen entegrasyon işlemi terör örgütleri ve organize suç örgütlerinin finansmanı açısından hayati bir öneme sahiptir.

Entegrasyon süreci gerçekleşirken oluşan aklama ve vergi kaçırma suçu veya vergiden kaçınma faaliyetleri vergi cennetleri üzerinden gerçekleşerek, vergi cennetlerinin ve vergi suçlarının terör finansmanında önemli etkisinin olduğunu göstermektedir.

Vergi kaçırma, vergiden kaçınma ve suç faaliyetlerinden elde edilen karapara sonucu oluşan gelirlerin vergi cennetlerine transferi ülke ekonomilerine zarar vermektedir. Ve terörün finansmanını desteklemekte, kolaylaştırmaktadır. Vergi kaçırma faaliyetleri devlet gelirlerinin azalışı ve kamu hizmetlerinin finansmanı noktasında ülkeleri zor duruma sokmaktadır. Bu faaliyetlerin en büyük destekçisi ve sığınak noktaları olan vergi cennetleri zararlı vergi rekabeti yapmaları ve şeffaflıktan yoksun, bilgi paylaşımına kapalı olmaları nedeniyle suç gelirlerinin takibini zorlaştırmakta ve terörün finansmanına katkıda bulunmaktadır.

Terör finansmanına katkı ve yardım sağlayan vergi cennetleri önce popülerliğini, tercih edilirliliğini kaybetmeli bunun içinde vergi kaçakçılığı, vergiden kaçınma, kârın vergi cennetlerine transferi, vergi cennetlerinin karapara aklamaya uygunluğu gibi oluşumlarla mücadele edilmelidir bu bağlam vergi terörizmiyle ortak nedenlere sahiptir. Vergi kaçırmanın ve kaçınmanın azalması, karapara aklama ile mücadele, vergi cennetlerine karın transferini engellemeye yönelik çalışmalar ve vergi cennetlerine yönelme istek ve ihtimalinin ortadan kaldırılmasına yönelik mali destekler,

düzenlemeler vergi cennetlerine yönelme eğilimini ortadan kaldırarak terör finansmanına da ağır bir darbe vurmuş olacaktır.

Vergi terörizmi ve terörizm finansmanını önlenmesi için tüm ülkelerin siyasi otoriteleri ve idarecileri küresel etkin bir strateji ve önlem planları geliştirerek sürece dâhil olup sıkı küresel işbirliği içinde bulunmalılar. Bu bağlamda vergi yükümlülerini motive etmek, iş çevresinde iyileştirme için planlamalar, hissedarların eğitimi, toplumun bilgilendirilmesi kapsamında önlem planlamaları, vergi ödeme bilincinin artırılması ve vergi teşviklerinin geliştirilmesi gibi stratejiler olabilir. Diğer bir ifade ile vergi ödemelerinin önemine yönelik farkındalığın artırılması gerekmektedir. Yeni vergi reformlarına ihtiyaç duyulmaktadır ya da geleneksel vergi uygulamalarının ve sisteminin değiştirilmesi gerekmektedir. Öneri kısmında sunulmuş olunan “Ürün ve Hizmet Vergisi” vergi kaçırma, vergiden kaçınma faaliyetlerinin önüne geçmesi adına hayata geçirilmesi gereken bir öneridir. Bu vergi sistemi sayesinde daha basit, anlaşılır, açık ve vergi yükünü artırmayan aynı zamanda vergi tabanını genişletip vergi gelirini artıran bir sistem geliştirilmiş olacaktır. Vergi suçlarına eğilimi azaltarak terör finansman kaynaklarını önlemeye yardımcı olacaktır. Vergi cennetleri sorununa da çözüm olması için önemli bir adımdır.

Bu çalışmada terörizmin finansmanı ile mücadeleyi ele alırken karapara aklama, vergi kaçırma ve vergiden kaçınma kavramlarının vergi cennetleri üzerinden terörün finansmanını desteklediği görüşümüz literatür tarafından da doğrulanmış olup çözüme ilişkin fayda sağlayabilecek öneri geliştirilmiştir.

KAYNAKÇA

Kitaplar:

Akın, E. (2009). *Anayasa Mahkemesi- Yargıtay Kararları ve Uluslararası Hukuk Metinleri Çerçevesinde Terör ve Terörün Finansmanı Suçu*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Altunok, T. ve Çakmak H. (2009). *Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi*. (329). Ankara: Barış Platin Kitabevi.

Arıboğan, D. Ü. (1998). *Uluslararası Terörizmin Yeni Yüzü. Uluslararası Politikada Yeni Alanlar Yeni Bakışlar*. (ss.). İstanbul: Der Yayınları.

Aydın, N. (2009). *Küresel Terör ve Terörizm*. İstanbul: Kumsaati Yayıncılık.

Aydın, S. (2008). *Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Aykın, H. (2010). *Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu*. Ankara: Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını.

Aykın, H. ve Gümüşay, K. (2008a). *Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı ile Mücadele. Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı*. (ss.). Ankara: Adalet Yayınevi.

Aykın, H. ve Gümüşay, K. (2008b). *Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı*. Ankara: Adalet Yayınları.

Aykın, H. ve Sözmen, K. (2008). *Terörün Finansmanı*. Ankara: Mali Suçları Araştırma Kurulu.

Başkaya, F. (2000). *Kalkınma İktisadının Yükselişi ve Düşüşü*. Ankara: İmge Kitabevi.

Biersteker, T. J. ve Eckert, S. E. (2008). *Countering The Financing of Terrorism*. New York: Routledge.

Bozkurt, E. ve Kanat, S. (2007). *Uluslararası Toplumun Paradoksu: Terörizm, İnsan Hakları, Güvenlik ve 11 Eylül Sonrası Meydana Gelen Değişiklikler*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

CATA. (2006). Tax Evasion and Avoidance: “*Strategies and Initiatives for Tax Administrators*”. Commonwealth Association of Tax Administrators. p.128.

Cengiz, M. (2015). *Türkiye’de Organize Suç Gerçeği ve Terörün Finansmanı*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Cengiz, M. Ve Akyay, İ. (2001). Terörün Para Kaynağı Olarak Organize Suç. *Terörizm Paradoksu ve Türkiye*. (ss.). Ankara: Karınca Yayınları.

Çakmak, H. (2008). *Terörizm*. Ankara: Platin Yayınları.

Çakmak, H. ve Çapar, G. (2008). Terörizmin Finansmanına Karşı Küresel Mücadelede Birleşmiş Milletler ve G-8'in Faaliyetleri. *Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi*. (ss. 171-214). Ankara: Barış Platin Kitap.

Çiftlioğlu, E. (2006). *Gri Tehdit Terörizm* (2 b.). Ankara: Ümit Yayıncılık.

Ergül, E. (2005). *Kara Ekonomi ve Aklama Suçu*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Erol, M. S. (2007). Uluslararası İlişkiler Aktörü Olarak Terör Örgütleri. *Terörizm*.(ss. 73-97). Ankara: Platin Yayınları.

Freeman, C. (1986). *Terrorism*. London.

Freeman, M. (2013). *Financing Terrorism, Case Studies*. Ashgate Publishing.

Gottschalk, P. (2009). *Policing Financial Crime: Intelligence Strategy Implementation*. Florida: Universal-Publishers.

Gökbunar, R. ve Gökbunar, A. R. (2010). *Terör Ekonomisi*. İstanbul: Beta Yayınları.

Gurulé, J. (2008). *Unfunding Terror*. ABD: Edward Elgar Yayınları.

Gürses, E. (2007). Uluslararası Sistem Kısılacında Etnik Terör. İstanbul: Profil Yayıncılık.

Hoşyumruk, Ş. (2003). *Vergi Cennetleri, Tercihli Vergi Rejimleri ve Zarar Verici Vergi Rekabetinin OECD Ülkeleri ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Jongman, A. J. ve Schmid, A. P. (1988). *Political Terrorism*. New Jersey: Transaction Publishers.

Karsan, E. (1984). *Vergi Kaçırma ve Vergiden Kaçınma ile Mücadelede Uluslar arası İşbirliği*. İstanbul: Maliye ve Gümrük Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Yayını.

Kaya, A. (2005). *Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk*. Ankara: Usak Yayınları.

Kazgan, G. (2009). *Küreselleşme ve Ulus Devlet/Yeni Ekonomik Düzen*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Keleş, R. ve Ünsal, A. (1982). *Kent ve Siyasal Şiddet*. Ankara: A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Lilley, P. (2006). *Dirty Dealing: The Untold Truth About Global Money Laundering, International Crime and Terrorism*. Kogan Page Publishers.

Lutz, J. ve Lutz, B. (2004). *Global Terrorism*. Routledge.

Onay, Y. (2009). *Etki Odaklı Hareket Terör*. İstanbul: Yenyüzyıl Yayınları.

Öz, S. (2005). *Uluslararası Vergi Rekabeti ve Vergi Cennetleri*. Maliye ve Hukuk Yayınları.

Saraç, Ö. (2006). *Küresel Vergi Rekabeti ve Ulusal Vergi Politikaları Türkiye Değerlendirmesi*. Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları

Sezgin, S. (2004). Avrupa Birliği, Türkiye ve Savunma Harcamaları. *SPK Yayın*. ss.417-436.

Smith, M. (2006). Yeni Dönemin Terörizme Etkileri ve Terörizmin Ulaştığı Boyutlar. *Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu*. Ankara: Genelkurmay Basımevi.

Tavas, T. (2000). *İntihar Saldırıları, Terörizm İncelemeleri*. Jeopolitik-Strateji-Terör Yayınlar Dizisi3. Ankara: Asam Yayınları.

Topal, A. H. (2005). *Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı*. İstanbul: Beta Yayınları.

Türkay, M. (1994). *Kalkınma Ekonomisi Seçme Yazı seçme Makaleler*. İstanbul: İktisadi Gelişme ve Uluslararası İktisat Kürsüsü.

Uyar, T. (2008). *Teörle Mali ve Hukuki Mücadele*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Wilkinson, P. (2002). *Terör ve Terörizm: Kavramlar, Özellikler ve Tipoloji. Silinen Yüzler Karşısında Terör*. (Çev. İbrahim Yıldız). (ss. 142-162). Ankara: Ayraç Yayınevi.

Yıldırım, Z. (2012). *Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanının Önlenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Yücebaş, Ö. (2011). *Suç Ekonomisi ve Terörün Finansmanı*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Zafer, H. (1999). *Sosyolojik Boyutuyla Terörizm*. İstanbul: Beta Basım Yayın.

Makaleler:

Abdurahmanlı, E. (2018). Küreselleşme Olgusuyla Birlikte Büyüyen Terörizm. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*. 5(18): 586-605.

Addison, T. V. (2009). Shotting Blanks: The Waron Tax Havens, *Indiana Journal of Global Legal Studies*. 16(2):703-727.

Akdış, M. (2002). “Küreselleşmenin Finansal Piyasalar Üzerindeki Etkileri ve Türkiye: Finansal Krizler-Beklentiler”. *Dış Ticaret Dergisi*. 7 (26): 1-45.

Aktan, C., C. ve Vural, İ. Y. (2004). “Vergi Rekabeti”.*Erciyes üniversitesi İİBF Dergisi*. (22):1-18.

Alkan, N. (2004). Terör Örgütünün Finans Kaynakları. *Polis Dergisi*. (40): 287-299.

Alm, J., Martinez-Vazquez J., veMcClellan C. (2016). “Corruption and Firm Tax Evasion”.*Journal of Economic Behavior & Organization*.124:146-173.

Aluko, A. ve Bagheri, M. (2012). “The Impact of Money Laundering on Economic and Financial Stability and on Political Development in Developing Countries: The Case of Nigeria”.*Journal of Money Laundering Control*. 15(4): 442-457.

Arıboğan, D.Ü. (2002). “Terörizmi Anlamak ve Anlamlandırmak”. *Karizma*. (9): 143-156.

Arıkan, Z. ve Akdeniz, H. A. (2005). Küreselleşen Dünyada Vergi Cennetlerinin Ekonomik Analizi. *Review of Social, Economic & Business Studies*. 5(6): 285-338.

Bantekas, I. (2003). The International Law of Terrorist Financing. *The American Journal of International Law*, 97(2): 315-333.

Benk, S. (2004). “Küreselleşme ve Vergi Rekabeti: Gelişmekte Olan Ülkeler Açısından Önemi”. *Vergi Dünyası*. 23(273): 142-149.

Blomberg, S. B., Hess, G. D. ve Orphanides, A. (2004). The Macroeconomic Consequences of Terrorism. *Journal of Monetary Economics*, 51(5): 1007-1032.

Can, S. (2018). “Çifte Vergilendirme ve Çifte Vergilendirmeyi Önleme Yöntemleri”. *Hukuk Gündemi*. 2018(1) : 49-59.

Cangir, N. (2000). Vergide Rekabet ya da Vergi Politikasının Değişen İşlevi-II. *Yaklaşım*, 8(92): 73-85.

Celimene, F., Dufrenot, G., Mophou, G., ve N’Guerekata, G. (2016). “Tax Evasion Tax Corruption and Stochastic Growth”. *Economic Modelling*. 52: 251-258.

Coşkun, İ. (1997). Vergi Cennetleri. *Vergi Dünyası*. (192): 41-57.

Çakır, A. (2004). Karapara Aklamayı Önleyici Faaliyetlerin ve Ulusal Birimler Arasında İşbirliğinin Rolü. *Bankacılar Dergisi (Türkiye Bankalar Birliği)*, ss. 50-54.

Çamlıca, M. (1996). Uluslararası Vergiden Kaçınma, Vergi Kaçakçılığı ve Vergi Anlaşmalarının İstismarı. *Vergi Sorunları Dergisi*. (93): 95-112.

Çamurcu Z. (2017). Vergi Cennetleri İle Mücadele Aracı Olarak Şeffaflık: “OECD-BEPS 5 Numaralı Eylem Planı (2015 Nihai Raporu) Temelinde Bir Çalışma”. *International Journal of Public Finance*. 2(2): 226 – 244.

Demir, M. (2002). Globalleşen Vergi Cennetleri. *Vergi Sorunları*. (165), 41-44.

Doğan, A. ve Kabayel, M. (2016). Küresel Vergi Rekabeti ve Vergi Cennetleri Üzerine Değerlendirmeler. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. ss.75-98.

Donohue, L. K. (2006). Anti-Terrorist Finance in The United Kingdom and United States. *Michigan Journal of International Law*, (27): 303-435.

Döner, İ. (2005). Uluslararası Hukukta ve Türk Hukukunda Terör ve Terörizm. *Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi*(43).

Edwards, C. ve V. Rugy (2002). International Tax Competition: A 21st-Century Restraint on Government. *Cato Policy Analysis*. (431): 1-43.

Ergil, D. (1992). Uluslararası Terörizm. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. 47(4): 139-143.

Eşsizoglu, A., Yaşan, A., Bülbül, İ., Önal, S., Yıldırım, E. A. ve Aker, T. (2009). Bir Terörist Saldırı Sonrasında Travma Sonrası Stres Bozukluğu Gelişimini Etkileyen Risk Faktörleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 20(2): 118-126.

Gallant, M. (2007). “Tax and Terrorism: A New Partnership?”. *Journal of Financial Crime*. 14(4), 453-459.

Gallant, M. (2013). “Tax and the proceeds of crime: a new approach to tainted finance?”. *Journal of Money Laundering Control*, 16(2), 119-125.

Giray, F. (2005). “Küreselleşme Sürecinde Vergi Rekabeti ve Boyutlar”. *Akdeniz İİBF Dergisi*. (9): 93-122.

- Goede, M. (2013). “Transnational Organized Crime (TOC) and the Relationship to Good Governance in the Caribbean: Transnational Organized Crime Democracy (TOCD)”. *International Journal of Development Issues*. 12(3): 253-270.
- Göker, Z. (2008). “Vergi Rekabetinin Kamu Harcamalarına Etkisi ve Harcama Rekabeti”. *Maliye Dergisi*.(154): 121-134,
- Gün, Ö. R. (2000). Uluslararası Terörizm, Dünya Savaşının Yeni Boyutu. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2(4): 79-93.
- Günaydın, İ. (1999). Vergi Cennetlerinin Özellikleri ve Kullanımları. *Vergi Sorunları Dergisi*. (126): 76-90.
- Gürel, S. (2015). Terör ve Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2(4): 1-27.
- Gürel, S. (2016). Türkiye’de Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 3(1): 20-45.
- Hampton, M. P. ve Christenssens, J. (1996). Offshore Pariahs? Small Island Offshore Finance Centres: The Case of Jersey. *Geographische Zeitschrift*.84(2): 103-113.
- Heper, F. ve Hoşyumruk, Ş. (2002). Vergi Cennetleri ile ilgili Çalışmalarda Son Durum I. *Yaklaşım Dergisi*.10(116):38-43.
- Juruss M. (2017). Criteria For Defining Tax Evasion As Tax Terrorism. *Economic and Business*. 30(1): 102-112.
- Karaca, Y. (2001). “Zararlı Vergi rekabeti ve Vergi Cennetleri: OECD Bünyesindeki Çalışmalar Ne Aşamada?”. *Vergi Dünyası*. 20(238): 90-99.
- Karatay, Ö. Ve Kapusizoğlu, M. (2011). Mali Ve Ekonomik Suçların Terörün Finansmanı Bağlamında Değerlendirilmesi. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*. 3(1): 115-121.

Kargı V. ve Yaygır T. (2016). Küreselleşme, Vergi Rekabeti ve Türkiye’de Vergi Yüğü, *International Journal of Public Finance*. 1(1): 1-22.

Kartal, A. B. (2018). Uluslararası Terörizmin Değişen Yapısı ve Terör Örgütlerinin Sosyal Medyayı Kullanması: Suriye’de DAESH ve YPG Örneğı. *Güvenlik Stratejileri*.14(24): 39-77.

Kazan, H. (2016). Terör-Medya İlişkisi ve Medyada Terör Haberciliğı. *Güvenlik Stratejileri*. 12(24): 109-147.

Kızıltan, A. (1994). Bölgesel Dengesizlikleri Gidermede Plan ve Projeler. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 10(3-4): 126-147.

Kirman, A.(2004). Küresel Bir Sorun Olarak Din ve Şiddet. *Dinî Araştırmalar Dergisi*. 7(20): 315-333.

Kudrle, R. (2016). “Tax Havens and the Transparency Wave of International Tax Legalization”. *University of Pennsylvania Journal of International Law*. 19(4): 1153-1182.

Kuyaksil, A. (2004). Türkiye’de Terör ve Terörün Kaynakları. *Polis Dergisi*. (40).

Kuyaksil, A. (2014). Terör Örgütlerinin İdeoloji Unsuru Olarak Kullandığı Bazı Dini Kavramlar. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*. (1): 79-114

Litina, A. Ve Palivos, T. (2016). “Corruption Tax Evasion and Social Values”. *Journal of Economic Behavior & Organization*. 124: 164-177.

Mishra, M. K. (2007). The United Nations Security Council: Need for a Structural Change. *The Indian Journal of Political Science*, LXVII(1). ss.145-156.

Mugarura, N. (2010). “The Effect of Corruption Factor in Harnessing Global Anti-money Laundering Regimes”. *Journal of Money Laundering Control*. 13(3): 272-281.

Oral, B. G. (2016). Terörizmin Finansmanııla Mücadelede Vergilendirme ve Terör İlişkisi. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4): 341-358.

- Oral, B. G. ve Fazlılar, T. B. (2017). Vergi Suçları ve Terör: Vergi Terörizmi. *Sosyo-Ekonomik Stratejiler I: Ekonomi - Maliye - Finans - Kamu Yönetimi*. ss. 37-52.
- Oral, B. G. ve Gökbunar, A. R. (2017). Karapara Aklamanın (Politik) Araçları: Yolsuzluk, Organize Suç ve Mücadelede Mali Önlemler. *Yönetim ve Ekonomi*, 24(1): 89-114.
- Öktem, E. (2004). Uluslararası Hukukta Terörizm Tanım Sorunu ve Milli Bağımsızlık Hareketleri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*. 3(5): 133-147.
- Özel, S. (1998). Globalleşme (Küreselleşme) ve Vergi İlişkisi. *Yaklaşım*.6(72): 14-15.
- Özeren, S., Sözer, M. A. ve Başbüyük, O. (2012). Bireylerin Terör Örgütüne Katılmasına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Çalışması: PKK/KCK Örneği. *International Journal of Security and Terrorism*.3(2): 57-83.
- Öztürk, S. ve Çelik, K. (2009). Terörizmin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*. 1(2): 85-106.
- Öztürk, S., & Ülger, Ö. (2016a). Zararlı Vergi Rekabeti Ve Vergi Cennetleri: Vergi Cennetlerinin Vergi Kaçırma, Vergiden Kaçınma Ve Kara Para Aklamadaki Rolü. *SOBİDER*. 3(9): 118-135.
- Öztürk, S., & Ülger, Ö. (2016b). Vergi Cennetlerinin Küresel Finansal Kriz Üzerine Ekonomik Etkileri: Vergi Kaçırma, Vergiden Kaçınma Ve Kara Para Aklamadaki Rolü. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*.9(1): 237-254.
- Pollard, N. A. (2004). Terrorism and Transnational Organized Crime: Implications of Convergence. *The Terrorism Research Center*. 3(7): 7-19.
- Popa, G.D. (2013). “Tax Heavens and The Terrorism”. *Universitatii Maritime Constanta*. 14(20): 275-279.
- Saran, M. ve Bitirim, S. (2010). Terörle Mücadelede Sosyal Pazarlama ve İletişim Stratejileri. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*.1(2): 87-109.
- Saul, B. (2005). Definition of Terrorism in the UN Security Council: 1985–2004. *Chinese Journal of International Law*.4(1): 164-172.

Savić, B. (2016). Money Laundering and Ways of Suppressing It in the Public Sector. *БЕЗБЕДНОСТ ПОЛИЦИЈА ГРАЂАНИ*, 1(1-2).

Schlenther, B. (2013). “The Taxing Business of Money Laundering: South Africa”. *Journal of Money Laundering Control*. 16(2): 126-141.

Smith, S. (1999). “Tax Haven”. *The George Washington University*. Washington DC. *Minevra Program*. 1-25.

Soydan, B. Y. (1996). Çokuluslu İşletmeler ve Vergi İdareleri için Transfer Fiyatlaması Rehberi. *Vergi Sorunları*. (91): 91-106.

Suvari, Ç. C. (2014). Din ve Uyarlanma İlişkisine Antropolojik Bir Bakış. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 5(1): 134-150.

Şen, Y. F. (2015). Terörün Toplumsal Üzerindeki Sosyo-Ekonomik Etkilerine Bakış: PKK Terörü ve Ağrı Gerçeği. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 1(2): 17-70.

Şimşek, M. (2016). Terörizm: Kavramsal Bir Çalışma. *Akademik Bakış Dergisi*. (54): 319-335.

Taşdemir, E. (2017). Sosyal Medyada Terör Propagandası: DEAŞ Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*. 5(2): 726-752.

Tataroğlu, M. (2002). Terörün Siyasal Bütünleşmeye Etkisi. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*. (7).

Topal, A. H. (2004). Uluslararası Hukukta Terörizmin Tanımlanması Sorunu. *E-Akademi*(32): 1-13.

Topkaya, H. ve Kocaer, A. (2013). “Terörün Finansmanı İle Mücadelede Yeni Dönem”. *Maliye Uzmanları Derneği*. ss. 64-77.

Tuncay, T. ve Akçay, S. (2018). Terörizmin Psikososyal Etkileri ve Sosyal Hizmet Uzmanının Rollerini. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 29(2): 307-334.

Türköz, Ş. (2016). Küresel Terörizm Sorununa Güvenlik Perspektfli Bir Yaklaşım. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 9(2): 153-162.

Ulusoy, A., & Karakurt, B. (2009). Vergi Politikasının Mali Amacının Karşılanamamasında Vergi Cennetleri ve Offshore Finansal Merkezlerin Rolü. *TİSK Akademi*. 4(8): 80-105.

Ündücü, C. A. (2001). Uluslararası Sistemve Terörizm Arasındaki İlişki. *Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi*. 2(1): 1-20.

Üstün, O. (2006). Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanını Önleme Standartlarını Değerlendirme Metodolojisinde Finansal Kuruluşların Yükümlülükleri. *Bankacılar Dergisi*. (56): 51-68.

Üstün, O. (2008). 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun İle Getirilen Temel Değişiklikler. *Bankacılar Dergisi*. 64: 43-50 .

Vasile, E. ve Croitoru, I.(2015). “Theoretical Considerations on Tax Evasion”. *Valahian Journal of Economic Studies*.6(3): 49-55.

Weiner, J. M. ve Hugg, J. A. (1998). The OECD’s Report on Harmful Tax Competition. *National Tax Journal*.51(3): 601-608.

Yetkiner, E. (2001). Vergi Cennetleri ve Yabancı Sermayenin Vergi Cenneti Ülkeleri Seçme Nedenleri. *Vergi Dünyası Dergisi*. (235): 92-107.

Yılmaz, B.S. ve Yılmaz, Ö.D. (2005). Terörizm Ve Terörizmin Hedefi Olarak Turizm Endüstrisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 4(13):39-58.

İnternet kaynağı:

Avrupa Konseyi Statüsü. (1949).*Statute of the Council of Europe*. <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/html/001.htm>, (16.12.2018).

Aydınlat, N. E. (2012). "*Finansal Eylem Görev Timi Türkiye'den Ne İstiyor?*". *Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Değerlendirme Notu*. http://www.tepav.org.tr/upload/files/13517610933.Finansal_Eylem_Gorev_Timi_Turkiye_den_Ne_Istiyor.pdf, (20.12.2018).

BBC (16.05.2011). *Ayman al-Zawahiri Appointed as al-Qaeda Leader*.<https://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-13788594>, (15.07.2018).

BMGK'nin 1373 Sayılı Kararı. http://www.mfa.gov.tr/bm-guvenlik-konseyi_nin-1373-sayilikarari_.tr.mfa, (23.09.2018).

Buscaglia, E. ve Dijk J. V. (2003). "Controlling Organized Crime and Corruption in the Public Sector", http://www.unodc.org/pdf/crime/forum/forum3_Art1.pdf, (08.11.2014).

Council of Europe (1977). *European Convention on the Suppression of Terrorism*.<http://www.conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/090.htm>, (23.09.2018).

Council of Europe (1978). *European Convention on the Transfer of Proceedings in Criminal Matters*.<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/073.htm>, (23.10.2018).

Council of Europe (1990). *Explanatory Report. Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime*.<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Reports/Html/141.htm>, (23.09.2018).

Council of Europe (2005). *Convention on The Prevention of Terrorism*.<http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/196.htm#>, (23.09.2018).

EDWARDS C. & RUGY V. (2002), "International Tax Competition: A 21st-Century Restraints on Government", Policy Analysis, No: 431, April 12, Retrived from, <http://www.cato.org>

Eğilmez, M. (13.09.2001). *Terörün Ekonomiye Etkileri*. <http://www.radikal.com.tr>: <http://www.radikal.com.tr/yazarlar/mahfi-egilmez/terorun-ekonomiye-etkileri-609257/>, (14.07.2018).

European Union (2005). Official Journal of the European Union. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:309:0015:0036:EN:PDF>, (23.09.2018).

FATF. (2014). *Raporlar*. <http://www.fatfgafi.org/countries/s-t/turkey>, (23.09.2018).

GİB, (2019). Yararlı Bilgiler. <https://www.gib.gov.tr/yararlim-ve-kaynaklar/yararli-bilgiler>, (21.05.2019).

Habertürk (2019). Yurt dışı e-ticaret alışverişlerinde vergi muafiyeti kaldırıldı. <https://www.haberturk.com/son-dakika-yurtdisi-e-ticaret-alisverislerine-flas-vergi-duzenlemesi-2464258-ekonomi>, (20.05.2019).

KİHBİ. *Türkiye'de Kaçakçılıkla Mücadele Eden Kolluk Kuvvetleri*. <http://www.kihbi.gov.tr/turkiye-de-kacakcilika-mucadele-eden-kolluk-kuvvetleri>, (12.02.2019).

KOM Daire Başkanlığı. (2008). *2008 yılı Raporu*. Ankara: <https://www.egm.gov.tr/kom/raporlarimiz>, (25.09.2018).

MASAK (2011). *MASAK Faaliyet Raporu 2011, Mali Suçları Araştırma Kurulu*. Kom Yayınları. <https://www.hmb.gov.tr/masak-faaliyet-raporlari>, (23.09.2018).

MASAK (2013). *6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun*. <http://www.masak.gov.tr/tr/content/ulusalmucadele-tf/73>, (23.09.2018).

MASAK (2014). *Vizyon&Misyon*. <http://www.masak.gov.tr/tr/content/vizyon-misyon/38>, (23.09.2018).

MASAK (2018). *Terörün Finans Kaynakları*. <http://www.masak.gov.tr/tr/content/terorun-finans-kaynaklari/72>, (15.07.2018).

Mevzuat (2006). Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5549.pdf>, (15.07.2018).

Mevzuat (2007). *Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği*. <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=9.5.11703&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearc>, (15.07.2018).

OECD. (1997). *Convention On Combating Bribery Of Foreign Public Officials in International Business Transactions*. <http://Www.Oecd.Org/Dataoecd/4/18/38028044.Pdf>, (23.09.2018).

OECD. (2001). *The OECD's Project on Harmful Tax Practice, The 2001 Progress Report*, Retrived from. <http://www.oecd.org/ctd/harmful/>, (20.08.2018).

Oxfam (2000). *Tax Havens: Releasing the Hidden Billions for Poverty Eradiction, Policy Paper, Chapter 2, Department of Oxfam, Belfast*. www.oxfam.org.uk, (14.11.2014).

Resmi Gazete (2013). *Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun*. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/02/201302163.htm>, (23.09.2018).

Sabah (29.01.2009). *El Kaide PTT Şubelerini Soymaya Kalkıştı*. [http://arsiv.sabah.com.tr:8080/arsiv.sabah.com.tr/2009/01/29/haber,CF2E7C0D5B4A4D3481F4A185B43\(2005\).6493B.html](http://arsiv.sabah.com.tr:8080/arsiv.sabah.com.tr/2009/01/29/haber,CF2E7C0D5B4A4D3481F4A185B43(2005).6493B.html), (16.07.2018).

Sabah(24.09.2012). *İşte PKK'ya Destek Verenlerin Listesi*. <http://www.sabah.com.tr/Gundem/2012/09/21/iste-pkkya-destek-verenlerinlistesi>, (23.09.2018).

T.C. Dışişleri Bakanlığı (2009). *No: 185, 14 Ekim 2009, ABD Hazine Bakanlığı Bünyesindeki Yabancı Varlıkların Kontrolü Ofisi 'nin Yaptığı Açıklama Hk.*http://www.mfa.gov.tr/no_-185_-14-ekim-2009_-abd-hazine-bakanligi-bunyesindeki-yabanci-varliklarin-kontrolu-ofisi-nin-yaptigi-aciklama-hk.tr.mfa, (16.07.2018).

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı (2013). *Avrupa Komisyonu Raporları. Avrupa Komisyonu Türkiye İlerleme Raporu 2013*. https://www.ab.gov.tr/ilerleme-raporlari_46224.html , (13.12.2018).

TBMM (2015). *Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme*. <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4738.html>, (20.09.2018).

TDK (2018). *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr:8080/http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b7334ef394394.58413789, (14.07.2018).

UHDİGM (2000). *Birleşmiş Milletler Terör finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası*

Sözleşme.<http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/suggam/sozlesmeler/B%C4%B0RLE%C5%9EM%C4%B0%C5%9E%20M%C4%B0LLETLER/226-%20Ter%C3%B6rizm%20Finansman%C4%B1n%C4%B1n%20%C3%96nlenmesi%20S%C3%B6zleşmesi.pdf> , (09.01.2019).

UHDİGM (2015). *Birleşmiş Milletler Antlaşması*.
http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/coktarafilsoz/bm/bm_01.pdf.
(23.09.2018).

United Nations (2010). *Global Counter-Terrorism Strategy 2010. Activities of the United Nations System in Implementing the Strategy Report of the Secretary-General*.
http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/64/818, (23.09.2018).

United Nations Rule of Law (2003). <http://www.unrol.org/files/n0454282.pdf>,
(23.09.2018).

United Nations, (1999). *Security Council Resolutions*.
<http://www.un.org/sc/committees/1267/>, (23.09.2018).

Varol, K. (2007). *Terörün Türkiye'nin Kalkınmasına Etkisi*.<http://politik-stratejik.blogspot.com/2007/04/terrizmin-trkiyenin-kalkinmasina-etkisi.html>,
(14.07.2018).

Vergi Dünyası (1988). Kdv'nde Uluslararası Ticaret Konusu Hizmetlerin Vergilenmesi.
<http://www.vergidunyasi.com.tr/Makaleler/664>, (14.03.2019).

Willson, K. (2009). *Terrorism and Tobacco Extremists, Insurgents Turn to Cigarette Smuggling*.
<https://www.publicintegrity.org/2009/06/29/6338/terrorism-and-tobacco>, (16.07.2018).

Tezler:

Akın, D. (2012). *Uluslar Arası Terörizmin Tarihi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü.

Baybaş, Ş. (2007). *Türkiye'deki Terör ve Terörle Mücadele Yöntemleri Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bozkurt, İ. (2013). *Terör, Pkk ve Dış Destek*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çaycı, S. (1989). *Düşük Yoğunlukta Çatışma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çetin, F. (2007). *1992–2006 Yılları Arasında Uyuşturucu ve İnsan Kaçakçılığı Yönünden, Türkiye Cumhuriyeti Polis Teşkilatı ve Yabancı Devlet Polis Teşkilatları Arasındaki Adli Yardımlaşmalara AB Sürecinin Etkileri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul : İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dilmaç, S. (1996). *Uluslararası Bir Sorun Terörizm ve Türkiye*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dilmaç, S. (2011). *Terörizmde Tanım Sorunu ve Yaklaşımlar*. (Yayınlanmış Doktora Tezi). Ankara: Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü.

Gücenmez, B. (2014). *Terörizmin Finansmanı: Pkk, Eta Ve Ira Terör Örgütlerinin Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü.

Gündoğdu, M. (2009). *Uluslararası Vergi Rekabeti Ve Zararlı Vergi Rekabetinin Önlenmesine Yönelik Düzenlemeler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kılıçaslan, H. (2005). *Avrupa Birliği'nde Vergi Rekabeti ve Türkiye*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Seyrek, N. (2001). *Terörizm ve Uluslararası Yönü*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler.

Şafak, Y. (2010). *Bosna Savaşı Ve Yugoslavya'nın Parçalanması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Taşğın, S. (2007). *Küresel Terör ve Alternatif Mücadele Yöntemleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü.

Türk, Ç. (2018). *Uluslararası Terörizm: PKK Örneği*.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans) tezi. Konya. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uyar, T. (2006). *Terörizmin Finansmanı ile Mücadele*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü.

Üney, İ. (2006). *Organize Suç ve Terörizm İlişkisi: PKK Örneği*.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü.

Ütük, Ö. (2009). *International Fight Against the Financing of Terrorism*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yücel, H. (2015). *Uluslararası Terörizmin Finansmanının Engellenmesinde Tercih Edilen Yöntemlerin Hukuka Ve İnsan Haklarına Uygunluğu Açısından Örnek Bir Dava: Yasin El- Kadı*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Diğer Yayınlar:

Bilici, N. (2004). Türkiye’de Vergi Kayıp ve Kaçakları Önlenmesi Yolları. *19. Maliye Sempozyumu*, (s. 601-620), Antalya.

BM Güvenlik Konseyi. (2001). *BM Güvenlik Konseyi’nin 12 Eylül 2001 tarih ve 1368 sayılı Kararı*.

Güngörmüş, G. K. (2007). Orta Doğu Merkezli Radikal Örgütler ve Türkiye'ye Etkileri. *38. ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*. (ss. 789-806). Ankara.

Mutioğlu, H. (2000). Yeni Dünya Düzensizliğinde Terör ve Türkiye. *I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu*. Elazığ, Bildiriler Kitabı: 257-267.

Napoleoni, L. (2008). Mali Alanda İşbirliği. *Terörizmle Mücadelede Mükemmeliyet Merkezi Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu*. Ankara.

Öz, E. ve Yaraşır, S. (2009). Global Bir Kavram: Vergi Rekabeti. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*. :1-40

Yargıtay 9. Ceza Dairesi, 20 Mayıs 2013 tarih, Esas No: 2012/1392, Karar No: 2013/7961. (tarih yok).

Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin 20.05.2013 tarih, 2012/2751 Esas No'lu ve 2013/7962 Karar. (tarih yok).

